

Sribi Nitre Jesu Kukwei

Ngwianka Köböire

Los Hechos de los Apóstoles

Tärä ne abko Lucakwe tikani ni kädian nämáne Teófilo ye ara kräke. Tärä tikani käne kräke abko Kukwei Kuin Jesubtä Tikani Lucakwe. Ye mden kisete, ni tärä ne tikaka abko Lucas ara tä gare nie. Niarakwe tärä Lucas tikani käne, abti tärä Hechos ne tikani kwe. Jesu abko nikaninta kä käinbti, yehti Jesukwe sribi nuenbare ño ño Ngöbö Üai köböire kä nebtä nitre Jesu kukwei ngwiankabti abko Lucas tä mike gare tärä nebtä. Kukwe ne tä tikani krörö Hechos 1.8 yehtä: “Mun rabadi dite, kä näin kukwe kuin tibtä ye niere juta Jerusalénte amne kä Judeate amne kä Samariate. Erere arato, mun näin kukwe kuin ye niere kä jökräbti temen” abko tä tikani. Bäre käne Ngöbökwé sribibare ño ño Pedro köböire Jerusalénte, Judeate amne Samariate abko Hechos tä niere. Yehti Pablo abko käkwe kukwe kuin Jesubtä mikani gare kä jökräbti temen abko Lucas käkwe mikani gare. Tärä nebtä abko, Jesukristo abko ni Diantarikä ni jökrä kräke abko Lucas tä mike gare.

Lucas abko ni kräkä bianka. Pablo nikani kukwe kuin Jesubtä mike gare abko ben Lucas nikani bäre bäre arato. Ye mden kisete, Ngöbökwé sribibare ño ño Pablo köböire abko Lucakwe tuani ja okwä jenbti abko erere tikani täräbtä kwe.

KUKWE NAKANINKÄ KÄNEKÄNE
JESU KUKWEI NGWIANKABTÄ

(1.1-26)

Jesu nikaninta kä käinbti

¹⁻² Ti mräkä Teófilo, tikwe tärä tikani käne mae, yebtä tikwe tikaba krörö: Ngöbö ngämi niken Jesu ngwenante kä käinbti känenkri Jesu nikani sribire kena angwane, dre dre nuenbare kwe amne dre dre diribare kwe abko tikwe tikani käne täräbtä makrä. Erere arato, ni dianinkä kwe ja kukwei ngwianka, ye abko käkwe dre dre nuendre abko niebare kwe ietre Ngöbö Üai Deme köböire abko tikwe tikani käne täräbtä makrä. ³ Jesu krütani, yebti nukaninta nire. Ne abko niara nukaninta nire bkänä rabadre gare metre, abkokäre ja mikani tuadre bäre bäre köbö gre ketebu kwe niara kukwei ngwianka yeye. Angwane Ngöböta gobrane ño ni kwe ngätäite, abkobtä blitabare kwe bentre. ⁴ Angwane bati Jesu nämane bentre angwane, niebare krörö kwe ietre:

Ngöbö ti Rün käkwe ja Üai Deme köböi mikani munye, btä tikwe blitaba munbe, ye munkwe ngibia Jerusalénte. Munkwe ñan kä mikaka jire Jerusalénte abko tita niere munye, ⁵ ñobtä ñan angwane Juankwe ni ngökani ñö aibe te ni mikakäre jenena Ngöbökrä, akwa Ngöbökwé ja Üai Deme juandi nünakäre munbtä, aiseté munkwe ngibia Jerusalén yete. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

Ngöbö nikani Jesu ngwenante kä käinbti

⁶ Yebti nitre Jesu kukwei ngwianka käkwe niebare mda Jesuye:

Dänkien, ¿jrei nämane kira nun ngätäite nete, ye kwrere ma bike gobrane nun israelita ngätäite nete ya? niebare kwetre Jesuye.

⁷ Jesukwe niebare mda ietre:

Ti rabadre gobrane ñongwane amne köbö mdente, ye abko ti Rün käta ükete au tikrä amne, ye ñan rabadre gare munye. ⁸ Akwa kukwe krörökrörö abko rabadre gare munye: Ngöbö Üai Deme rükadi nüne munbtä, käkwe ja di biandi munye angwane, mun rabadi dite, kä näin kukwe kuin tibtä ye niere juta Jerusalénte amne kä Judeate amne kä Samariate. Erere arato, mun näin kukwe kuin ye niere kä jökräbti temen, ye abko rabadre gare käne munye. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

⁹ Jesukwe blitabare ünän kore bentre angwane, niaratre okwä nämane Jesubtä. Ye btäräbe Ngöbökwé Jesu kaninkä käin, nikani ngwena mütate ta käin amne nianinkäbe niaratre okwäte, nin jatabareta mda ietre.

¹⁰ Jesu namani niken kä käinbti, ye abko nikani nenkä ño niaratre okwäbti abko jiebti okwä nämane kwekbe. Ye btäräbe ni btä dän ngwen bürere namanina nünaninkä nibu niaratre ken, ¹¹ käkwe niebare ietre:

Mun Galileabo, okwäbti Ngöbö niki Jesu ngwenante kä käinbti abko jiebti mun okwäta. ¿Se ñobtä mun okwäta jiebti? Jesu ye mden Ngöbö niki ngwenante kä käinbti mtare, ye kwrere jatadita bobuta, niebare kwe ietre.

Matías dianinkä sribikäre Jesu kukwei ngwianka

¹² Kä ye ngwane abko, nitre Jesu kukwei ngwianka nämane Ngitio Olibobti, nikaninta Jerusalén. Ji Ngitio Olibo nebebe Jerusalén ye abko bāsi kilometro krati, kānti nikaninta.

¹³ Nikani nementa jutate angwane, ju kāin ninkri, kānti nämamentre nūne, ye kānti nikani nebeta. Ye kānti Pedro, Juan, Santiago btā Andrés; Felipe btā Tomás; Bartolomé btā Mateo; Alfeo ngobo Santiago btā Simón (ne arabe kā Zelote) amne Santiago mda ngobo Judas abko nämane arato.

¹⁴ Ye kānti, meri ruäre, ben nämane ja ūkekrö käre blitakäre Ngöböbe amne, Jesu meye María amne Jesu etbakantre, ben nämane blite Ngöböbe arato.

¹⁵ Kä ye ngwane abko batira jire ni tödekaka Jesubti nämane ja ūkaninkrö bāsi gre keta ti jire, ye ngātāite Pedro namani nūnaninkā, kākwe niebare:

¹⁶ Ja mrākā, Judas nikani Jesu rüe jie ngwena Jesu kaen ngite, ye abko Ngöbö Ūai Deme köböire nämane tikani kira Ngöbö Kukweibtā jrei Davikwe. Ye rabadre bare, mden erere namanina bare mtare. ¹⁷ Judas abko nämane nibe ketetibe amne nämane sribire nibe gwaire, niebare Pedrokwe.

¹⁸ (Akwa Judas ye mden abko kākwe kukwe nuenbare káme Jesu rüere, ye abko ütiā biani ie. Mdenbti kā kökani kwe jakrä. Abti kā ye kānti, niara nikani ngitiekā dokwäre temen amne büle ngetrani angwane, ngänkrä nakwani jökrä künken.

¹⁹ Ye abko, nitre nūnanka Jerusalén kākwe gani angwane, kā ye kādiani Acéldama kwetre. Ye abko “Kä Därire” nieta niaratre kukwe arameore.)

²⁰ Pedrokwe niebare:

Kukwe rakadrekā kore, ye mden abko nämane tikani krörö Davikwe tärä Salmobtä:

Ju niarakwe, kánti kä raba kaibe ngwarbe jökrä amne, ni mda ñan raba nüne jire niara täte.

Salmos 69.25

Erere arato, kukwe nebtä Davikwe kukwe tikani mda abko krörö:

Sribi kwe abko raba ni mda kisete, *Salmos 109.8* tikani kore kira Davikwe.

²¹ Ne aisete, ni Dänkien Jesu nämane nüne ni ngätäite nete angwane, ni ruäre tä näin siba nibe, ne käre nämane näin ketetibe nibe ²² kena angwane Juankwe Jesu ngökani ñöte abti kä nükebe Ngöbö nikani Jesu ngwenante kä käinbti. Nitre tä näin kore nibe, ye ngätäite nikwe ni dian-drekä iti sribikäre jabe Judas täte, Jesu nükaninta nire kädriekäre gwaire nibe abko rabadre kuin. Abko kore se, niebare Pedrokwe ietre.

²³ Ye erere bkänä, ni mikani nibu jite kwetre diandrekä mikakäre sribire abko nere: Ni iti abko kädian nämane José, arabe kädian nämane Barsabás amne arabe kädian nämane Justo arato. Amne ni mda abko kädian nämane Matías mikani kwetre jite arato. ²⁴⁻²⁵ Nebti blitabare krörö kwetre Ngöböbe: Ni Dänkien Jesu, Judas Iscariote käkwe ja mikani ngite, kánti sribi kwe namani ie amne, Ngöbökwé üai juani mdente, ye kánti nikani. Mtare nire rabadre ma kukwei ngwianka Judas täte, ye abko makwe mika gare nunye, ñöbtä ñan angwane ni moto ño gare kuin jökrä mae, aisete nitre nibu ngätäite, nire rabadre abko makwe mika gare nunye, niebare kwetre Ngöböye. ²⁶ Yebti nire rabadre sribire abko Ngöbökwé mikadre gare ietre, abkokäre jä kitani kwetre* gakäre angwane,

* **1:26** jä kitani kwetre. Proverbios 16.33 yebtä ñäke.

jä yehti abko Ngöbökwe Matías mikani jite. Ye ngwane mentokwäre, Matías namani Jesu kukwei ngwianka siba ni ni jätäbti iti yebe.

KUKWE KUIN JESUBTÄ NIEBARE JUTA JERUSALÉNTÉ (2.1–8.3)

2

Ngöbö Üai Deme nükani

¹ Bieta kädian nämane Pentecostés* ye abko köböi nükäninta angwane, nitre tödekaka Jesubti nämane ja ükaninkrö jökrä ja kánti. ² Te batibe müreta kite mate bäri ribi krübäte ngöta neme, ye kwrere jire kä ngö jatani kä käinbti timonkwäre abko ngö nükani mate gwita temen niaratre nämane tākänintbe jökrä ye kánti. ³ Angwane jändrän bä namani ñukwä jutra kwrere niatebare abko nikani mate jene jene ni itire itire btä gwita temen. ⁴ Ye btäräbe Ngöbö Üai Deme namani täte jökrä btätre. Angwane ni kukwei jenena bätäkä ngwarbe btä ja töitikani ñakare kwetre abko erere bti namanintre blite, Ngöbö Üai namani kukwe tike ño, ye kwrere namani blite jökrä.

⁵ Kä ye ngwane abko nitre israelita nünanka kä jökräbti temen kä nämane Ngöbö mike ütiäte abko nämane nünentbe Jerusalénte Ngöbö käikitakakäre Pentecostés näire. ⁶ Angwane nitre tödekaka Jesubti namani blite bätäkä ngwarbe, kukwe ye jarabare nitre israelitaye angwane, dre namani

* **2:1** Pentecostés. Bieta Pentecostés, ye näire nitre israelita nämane kuin niere Ngöböye nura ngwä kenabtä. Levítico 23.15-21, yebtä ñäke.

nakenkā ñan namani nūke gare ietre, kākwe ja ūkaninkrō kwati ni kukwei nuakāre, ñobtä ñan angwane nitre nämāne yete, ye kukwe ño ño abko erere nitre tōdekaka Jesubti namani blite. ⁷ Yebtä abko, ni jōkrā kākwe ja ngwiani nikenkā amne tōi ñan namani krūtare jōkrā, kā namani niere krörō jae kwārikwāri:

¡Nitre noko abko ñan Galileabo jōkrā ya, ⁸ amarebti nibitre blite ni kwrere amne kukwe nibi nūke gare nie se! ⁹ Nita nete ne abko, Partobo, Medobo, ni Elambo, ni Mesopotamiabo, ni Judeabo, ni Capadociabo, ni Pontobo tā nete. Erere arato, ni nūnanka kākā Asiate tā nete. ¹⁰ Mdakāre abko, ni Frigiabo, Panfiliabo amne ni Egiptobo tā nete amne, ni nūnanka kā Libiate juta Cirene ken tā nete. Erere arato, ni nūnanka juta Romate tā siba nete abko ¹¹ ruāre dārebare ni israelitakri, akwa ruāre abko kākwe Ngōbō nitre israelitakwe kani ngābti Ngōbō jen kwe kwrere, kōböire namani nekete jakri nitre israelitabe abko tā nete. Erere arato, ni nūnanka kā butubti Cretate amne, ni kā Arabiabo tā nete. ¿Se ño abko sribi kri nuenbare Ngōbōkwe, btā nibitre blite ni jōkrā kukwere se? ni jōkrā namani niere kore jae kwārikwāri.

¹² Yebtä abko, ni jōkrā ñan tōi namani krūtare amne tōbikadre ño mda kwetre ñan namani nūke gare ietre, kā namani niere jae kwārikwāri:

¿Dreta nakenkā nete amarebti ni jōkrā nibi blite bātākā ngwarbe kore se? namanintre niere mda.

¹³ Akwa ni ruāre abko nämāne nitre tōdekaka Jesubti mike yakrā, kā namani niere:

¡A, ngwarbe nibitre drōbare jōkrā, aisete tätre kore se! namanintre niere.

Pedro kākwe blitabare Jesubtä

¹⁴ Ye btäräbe nitre ni jätäbti iti Jesu kukwei ngwianka mda mda, ben Pedro namani nūnaninkä krö, kākwe ñākābare jume ja dibti krörö:

Ti mräkä israelita amne ni mda mda tä nūne Jerusalén nete abko ie dre dre tä nakenkä rabadre gare, aisete ti bike kukwe niere, neye olo ketete kuin munkwe: ¹⁵ Nitre ne tä dröbare mun nibi nütüre btä, akwa ye kwrere ñakare, ñobtä ñan angwane ñänä okwä Krä ökänbe kriire dekä. Se ño abko rabadre dröbare jökrä, aisete niaratre ñan tä dröbare. ¹⁶ Akwa kukwe ne tä nakenkä nete mtare, abkobtä Ngöbö kukwei niekä Joel kākwe tikani krörö:

¹⁷ Ngöböta niere krörö munye:

Kä mrä angwane, ni nūnanka kä ketareketare te kwäräkwärä, btä tikwe ja Üai Deme mikadi täte.

Ne aisete mun ngäbriänkä merire, brare kākwe ti kukwei niedi amne, ni brare bati bati abko ie jändrän tikwe rabadi tuen köböre kwrere.

Amne ni unbre unbre abko tikwe mikadi köböre jändrän tikwebtä arato.

¹⁸ Erere arato, ni merire, brare sribikä tikrä, yebtä tikwe ja Üai mikadi täte angwane, niaratre kākwe ti kukwei niedi arato.

¹⁹ Mdakäre abko, kä käinbti, kä temenbtä abko tikwe sribi kri ñan tuabare mikadi tuadre amne, jändrän btä ni töi ñan krütai abko tikwe nuendi okwäbti abko krörö:

Däri rabadi tuen, ñukwä jutra rabadi tuen kri amne ngübü rabadi tuen krikri krübäte.

²⁰ Erere arato, ñänä gidiadite iko jökrä. Sö abko bä rabadi därire jökrä.

Ne abko, ni Dänkien köböi bä nuäre ütiäte kri abko känenkri kukwe rakadikä kore.

²¹ Akwa nire nire kākwe ja di kārādre ni Dänkienye rabakäre dianintari, ni ye abko Ngöbökwe dianditari, nieta kore Ngöbökwe *Joel*
2.28-32

abko tikani Joelikwe, niebare Pedrokwe.

²² Yebti Pedrokwe niebareta mda:

Mun israelita, ie ti bike kukwe niere, aiseite olo ketate kuin ti kukweiyē munkwe: Jesu Nazarebo abko ni brare juani Ngöbökwe rabadre era munkrä, abkokäre Ngöbökwe ja di biani ie sribi kri ñan tuabare nuenkäre bātākā ngwarbe mun ngātāite. Niarakwe sribibare kore abko garera kuin munye. ²³ Ni ye abko, krāke kukwe nāmane ūkaninte Ngöbökwe, aiseite erere nikani nakenkā krörö btā: Ni iti kākwe kitani ngite mun kisete, bti ni moto kāmekāme kākwe mun die mikani kāmike krusobtā. ²⁴ Akwa Ngöbö ara jire kākwe mikaninta nire, ñobtā ñan angwane gata ñan rabadre niara ganaine janknu jire chi.

²⁵ Ngöbökwe niara mikadita nire, yebtā abko jrei Davikwe tārā tikani krörö kira:

Ti nāmane ti Dänkien tuen käre ja ken tibe.

Niara tā ti ken ti küde ruenkri ti die mikakäre, aiseite tikwe ñan kā jürā ngwiandre jire jabtā.

²⁶ Ne aiseite kā juto tibtä amne kā nuäre tibtä Ngöbö kākikitakakäre.

Mdakäre abko, ti krüte angwane, Ngöbökwe ti ngätä ngibiadi kuin, yebti tita tödeke, ²⁷ ñobtā ñan angwane ti krüte angwane, makwe ñan ti ngätä tuadimetre ni krütani ngātāite dobote Ngöbö.

Erere arato, ni Deme makwe, ye makwe ñan ngwākā tuadimetre ngütekä.

²⁸ Amne ji mdenbti ti rikadre nünakäre käreikäre mabe, ye abko makwe mikani gare tie, aisete ti rabadita ma ngwärekre amne makwe kä mikadita nuäre tibtä ma tuareta.
Salmos 16.8-11

Ne abko Davikwe tikani kore Jesubtä.

²⁹ Ja mräkätre, ti bike kukwe era metre niere krörö munye, ye ie olo ketete munkwe: Ni mräkä kira David kākwe kukwe tikani, David ye abko krütani, doboi mikani, amne ngwākā ngütaninkä amne doboi tä kä ne kanti Jerusalén nete. ³⁰ Akwa David abko ni Ngöbö kukwei niekä, aisete ni iti niara mräkäkri abko Ngöbökwē mikadi gob-rane niara täte, ye nämāne gare ie, ñobtä ñan angwane Ngöbökwē köböi mikani ie. ³¹ Ne mden kisete, Ni Dianinkä Ngöbökwē ye abko rükadreta nire amne ñan gütadrekä abko Ngöbökwē mikanina gare ie käne. ³² Mden erere, mtare Ngöbökwē Jesu mikaninta nire. Jesu mikaninta nire, ye mden abko nunkwe tuaba ja okwä jenbti amne nunta niekäre metre mtare. ³³ Ngöbökwē mikaninta nire, abti Ngöbökwē mikani ütiäte kri, kākwe mikani tākānintbe ja küde ruenkri angwane, ja di kri mikani niara kisete kä käinbti kwe. Bti Ngöbö Üai Deme köböi mikani kwe nunye, ye abko Ngöbökwē biani ie arato amne, niara abko kākwe mikaba nüne täte nunbtä. Ye mden munkwe turi mtare amne munkwe kukwe nuri arato ye. ³⁴ Ye abko, David tukwe ñan nämāne blite jabtä gare nie, ñobtä ñan angwane niara doboi tä Jerusalén nete, amne Ngöbö ñan nikani niara ngwena kä käinbti, akwa

David arabe kākwe kukwe tikani krörö:

Ti Dänkien Ngöbökwe niebare ti Dänkienye:

Kä bāri ütiāte kri ti küde ruenkri, ne kānti jakwe tāke nete.

³⁵ Ye kānti ma raba abti tikwe ma rüe mikadi jökrä ma ngoto täni. *Salmos 110.1*

Ye abko namani tikani kore Davikwe, akwa tikani ñakare kwe jabtä amne, Jesu Ni Dianinkä Ngöbökwe abko btä tärä tikani kwe.

³⁶ Ne aisete, mun israelita, ie kukwe era metre rabadre gare abko erere ti bike niere: Jesu juani müre ketadre krusobtä munkwe, Jesu ye mden abko Ngöbökwe mikani Dänkiene amne mikani ni Dianinkä kwrere kwe arato. Ne abko raba gare munye kore. Abko kore se, niebare Pedrokwe ietre.

³⁷ Pedrokwe blitabare nitre kwati olote kore, ye abko matani tare motobtä amne, ja namani ruen ngite krübāte Ngöbö ngwārekri ietre, kākwe kukwe ngwianintari krörö Pedroye amne Jesu kukwei ngwianka mda mdaye:

Ja mräkä, mtare nunkwe dre nuendre niere nunye, niebare kwetre.

³⁸ Abtä Pedrokwe niebare mda ietre:

Munkwe kukwe nuenbare käme Ngöbö rüere, ye kite temen jökrä, bti munkwe tödeka Jesubti. Yebti mun jata ja mike ngökare ñöte Jesukristo kābti. Angwane munkwe ja mikani ngite, ye Ngöbökwe diandikä jökrä munbtä, kākwe ja Üai Deme mikadi nüne munbtä arato, ³⁹ ñobtä ñan angwane Ngöbökwe ja Üai Deme köböi mikani, ye abko munkrä amne mun ngäbriänkäkrä, erere

arato ni kä jökräbti kärädre ni Dänkienkwe ye kräke, niebare Pedrokwe ietre.

⁴⁰ Pedrokwe blitabare kore angwane, kukwe mda mda ribebare bäri mda kwe ietre, niaratre töi diankrä amne mikakrä mokre abko krörö:

Ngöbökwé ñan mun mikadre ja tare nike nitre kukwe kämekäme nuenkä ben gwaire, abkokäre mun rabadre dianintari Ngöbö diebti abko tita ribere munye, niebare kwe ietre.

⁴¹ Ye kwrere bkänä, kukwe diribare Pedrokwe, ye ni kwati käkwe kani ngäbti amne ngökani ñöte Jesu käbti. Köbö ye näire abko, ni mda mda namani tödeke Jesubti abko namani mili krämä jire (3,000) abko namani ja gete nitre tödekaka Jesubti yebe.

Nitre tödekaka Jesubti nämane nüne krörö jabe kwärikwäri

⁴² Angwane kukwe diribare nitre Jesu kukwei ngwiankakwe, yebtä niaratre namani ja kite köbö kwatirekwatire amne namanintre jändrän jakwe dräire jabtí kwärikwäri. Erere arato, namanintre ja ükekrö ju kwatirekwatire te mröre gwaire Jesu ngatani ngwiankäreta töre jae amne blitakäre Ngöböbe. ⁴³ Nitre Jesu kukwei ngwianka namani sribi kri nuene amne, sribi ñan tuabare namani nuene ni kwati okwäbti Jesu di namani bentre bä mikakäre. Yebtä abko, ni jökrä ñan töi namani krütare jökrä. ⁴⁴ Angwane nitre tödekaka Jesubti abko töi namani ketetibe jökrä, kä namani jändrän jakwe jakwe dräire jabtí kwärikwäri ni tödekaka Jesubti bobre bobre die mikakäre. ⁴⁵ Erere arato, namanintre kä jakwe amne jändrän jakwe rürümoine, bti ni bobre bobre, ie ngwian biandre nuäi nuäi, ye näre nikanintre bien ni itire

itire ie. ⁴⁶ Mdakäre abko, ju blitakrä Ngöböbe te namanintre ja ükekrö köbö kwatirekwatire amne, ju kwatirekwatire te mrö dräi namani angwane, kä namani neme nuäre btätre mröre ketetibe ja moto jämenbti. ⁴⁷ Angwane namanintre Ngöbö käikitekä amne, ni jökrä namanintre mike ütiäte. Mdakäre abko, köbö kwatirekwatire, nire nire namani neme dianintari abko ni Dänkien Jesu namani mike ketetibe nitre tödekaka niarabtibe.

3

Pedrokwe ni ngüre bren mikaninta quinta

¹ Abti bati, kä mikani blitakrä Ngöböbe ñänä okwä krämä näre dere, ye ngwane Pedro amne Juan nikani mda ju blitakrä Ngöböbe ye kanti blitakäre Ngöböbe. ² Angwane ju blitakrä Ngöböbe, ye kanti jukwe nämane kwati abko kädian nämane Jukwe Bā Nuäre. Jukwe ye kanti abko, ni dārebare ngüre bren nämane iti. Ni ye abko käre jänāmane niken köbö kwatirekwatire nebe yete ngwian kārākäre nitre nämane niken yete yeye abko erere ni ngüre bren nämane yete. ³ Angwane Pedro jatanina nemente jukwete ta Juanbe, rikakäre ju blitakrä Ngöböbe ye kanti angwane, ni ngüre bren ye okwä namani btätre, kākwe ngwian kārābare ietre jakrä. ⁴ Abtā Pedro amne Juan okwä namani kwekbe ni yebtā, bti Pedrokwe niebare ie:

Nun mike ñāräre, niebare kwe ie.

⁵ Angwane niaratrekwe ngwian biandi ie namani nütüre, kākwe okwä ketaninte kwekbe btā bkānā. ⁶ Akwa Pedro abko kākwe niebare krörö mda ie:

Ngwian amne oro ñakare jire chi tikwe biandre mae, akwa jändrän̄ta tikwe, erere ti biki bien mae: Jesukristo Nazarebo ye kăbti năin krö, năn dikekă, niebare kwe ie.

⁷ Pedrokwe ñăkăbare kore ie, ye btărăbe kani kŭde ruenkribti kwe, kăkwe ganinkrö krö. Ye btărăbe ni ye ngŭre namaninta dite jökră ie se kwrere. ⁸ Angwane ni ngŭre bren ye kăkwe ja tăkăninte kăinta, nŭkaninbe dikekă krö amne nikani dikekă kwărăkwără. Bti nikani siba Pedrobe amne Juanbe ju blitakră Ngöböbe ye kănti, akwa nikani angwane, nikani ja tăkete kăintabe nekwăre sekwăre Ngöbö kăikitarekă kwără. ⁹ Namani ja tăkete kwărăkwără Ngöbö kăikitekă, ye ni jökră kăkwe tuani angwane, ¹⁰ tői ñan namani krŭtare btă, ñobtă ñan angwane ni nămane tăkănin̄tbe ngwian kărere Jukwe Bă Nuărebtă nămane tuen amarebti niara ara nămane năin dikekă aisete.

Pedrokwe blitabare Jesubtä

¹¹ Ni ngŭre bren namaninta kuinta, ye namani Pedro amne Juan gibiekă ñakare angwane, ni kwati ñan tői namani krŭtare. Angwane ni namaninta kuinta nămane Pedro amne Juanbe ju blitakră Ngöböbe bäre jukă kădian nămane Jukă Salomónkwe, ye kănti ni jökră nikani betekă ni ye tuakăre. ¹² Ni nămane ja ũkekrö kwati dikaro, ye jatabare Pedroye, abtä nitre ye ie Pedrokwe niebare:

Mun israelita, ¿ye ñobtă abko mun ñan tői nibi krŭtare kore yere? ¿Ñobtă mun okwă nibi jökră kore nunbtă? ¿Nunkwe ni ne mirita kuinta ja di jenbti o nun kôböire nibi dikekăta, munta nŭtŭre nunbtă ya? Mdakăre abko, ¿nunta nŭne bări

deme amne bāri metre Ngöbö ngwārekri, aisele nun di nibi niara mikakrā quinta, munta nütüre ya, amarebti mun okwā nibi kore nunbtā yere?

¹³ Ngöbö mikani ütiāte Abrahamkwe, Isaakwe, Jacobokwe amne ni mrākā kira kirakwe, Ngöbö ye mden abko kākwe sribikā jakwe Jesu mikani bāri ütiāte ja ngwārekri. Jesu ye mden munkwe biani müre ketadre Pilatoye. Pilato tö rababa tikaiteta, akwa munkwe trö kwitani ie. ¹⁴ Akwa ni Deme amne Metre ne ñan tikadrete, mun rababa niere Pilatoye amne, ni ni kāmikaka abko tikadrete mun rababa niere kore ie. ¹⁵ Ni ni mikaka nüne ne abko munkwe müre ketani kore, akwa Ngöbökwē mikaba nüketa nire. Niara nūkaninta nire abko nunkwe tuaba ja okwā jenbti, aisele nunta niere. ¹⁶ Ni ngüre bren ne abko gare munye. Ye abko kākwe tödekani kwatibe Jesubti, mden köböire ngüre nibita dite jökrā ie. Niarakwe ja töi miri kwatibe Jesubtä angwane, Jesukwe niara die miri tödeke jabtī, mden köböire nibita quinta tāte jökrā, nibi tuen munye ye kwrere.

¹⁷ Ja mrākā, mun amne nitre ji dokwāte mun ngātāite kākwe Jesu müre ketani angwane, mun nāmane dre nuene metre ñan nāmane gare munye.

¹⁸ Akwa Ni Dianinkā jen jakrā Ngöbökwē abko kākwe ja tare nikadre amne kāmikadre, niebare Ngöbökwē ja kukwei niekā kirakira köböire, mden erere Ngöbökwē mikani neme bare. ¹⁹ Munkwe kukwe nuenba kore, yebtā mun moto raba ulire amne munkwe tödeka Ngöböbtī, Ngöbökwē mun ngite ye diandrekā jire jökrā mento munbtā amne, kā rabadi nuāre munbtā amne mun moto rabadi jāme Ngöbö ngwārekri abkokāre. ²⁰ Angwane Jesu

Ni Dianinkä kira Ngöbökwe munkrä, Ngöbökwe juandre munkrä, abkokäre munkwe kadre ngäbti.

²¹ Akwa gwängware abko, Jesukristo rabadre nüne kä käinbti, ñobtä ñan angwane Ngöbö ngämi jändrän jökrä üketeta kuin amne miketa kuin, ye känenkri Jesu ñan rükadreta, ni Ngöbö kukwei niekä deme kirakira käkwe niebare ye kwrere. ²² Yebtä abko, Moisékwe niebare krörö Jesubtä:

Ni Ngöbö kukwei niekä ti kwrere abko Ngöbökwe diandikä iti mun ngätäite blitakäre jakrä munbe.

Ni ye käkwe dre niedi, ye erere munkwe kukwei mika täte jökrä, ²³ ñobtä ñan angwane ni Ngöbö kukwei niekä, ye nire nire käkwe ñan kukwei mikadre täte, ye erere abko munkwe kämikadre diankakäre ja ngätäite, *Deuteronomio 18.15,18,19*

niebare kore Moisékwe.

²⁴ Ye abko, kukwe nakaninkä ño Jesubtä kä ne näire, ye rakadrekä abko nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira Samuel näire mentokwäre käkwe niebare jökrä. ²⁵ Amne Ngöbökwe kukwe ükaninte ni Dianinkä kwe juandre abko niebare kwe nitre niara kukwei niekä köböire. Erere arato, Ngöbökwe kukwe ükaninte mun mräkä kirakirabe, ye abko rababa bare kä ne näire munkrä, ñobtä ñan angwane kukwe niebare Ngöbökwe Abrahamye, ye abko rababa bare kä ne näire abko krörö:

Ma mräkä köböire ni kä jökräbti temen kä nebtä, ie tikwe ja di biandi, *Génesis 12.3; 22.18*
niebare Ngöbökwe Abrahamye.

²⁶ Ngöbökwe sribikä kwe juani kä nebtä angwane, juani käne mun israelita ngätäite kwe

ja di biankāre munye, munkwe kukwe kämekäme kitadre jire jökrä temen, abkokäre juani käne kwe munye. Abko kore se, niebare Pedrokwe ni kwati yeye.

4

Pedro btä Juan käkwe blitabare Sanedrin ngwäreki

¹ Pedro amne Juan nämāne blite kore ni kwatibe angwane, batibe nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre nükani mda guardia ju blitakrä Ngöböbete dänkien amne nitre saduseo ruäre nükani arato. ² Niaratre abko namani romon, ñobtä ñan angwane Ngöbökwē Jesu mikaninta nire ne abko käkwe ni krütanikrütani mikadreta nüne arato bä mikani abko Pedro amne Juan namani dirire. ³ Abtä Pedro amne Juan kani ngite kwetre. Angwane kä namanina dere dikaro, abtä kitani ngite kä teri kwetre nebe jändrinane. ⁴ Akwa ye ngwane abko, kukwe diribare Pedrokwe amne Juankwe, ye ni kwati käkwe kukwe nuani angwane, mikani era kwetre, käkwe tödekani Jesubti, aisete nitre tödekaka Jesubti namani bäri kwati mda. Tanbare angwane, ni brarebe namani mili krärike (5,000) jire.

⁵ Yebti jändrinane, nitre israelita ji dokwäte, nitre unbre ji dokwäte amne Kukwe Biani Ngöbökwē Moiséye dirikätre käkwe ja ükaninkrö kwati mda Jerusalén. ⁶ Ye ngwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kädian nämāne Anás nämāne amne, mräkä brare brare kwe kädian nämāne Caifás, Juan amne Alejandro nämāne siba. ⁷ Namani ja ükaninkrö jökrä angwane, Pedro amne

Juan ngwiamna kwetre neme ja kánti. Ye erere jánamanina kánti angwane, mikaninta nūnaninkä ja ngwärecri kwetre, kākwe niebare krörö ietre:

¿Nirekwe ja di biani mun yeye amne, nire kăbti munkwe ni ngüre bren ye mikaninta quinta? niebare kwetre Pedroye amne Juanye.

⁸ Batibe Ngöbö Üai Deme namani täte Pedrobtä abko diebti Pedro kākwe niebare mda:

Mun ji dokwäte amne mun unbre töbtä töbtä, ye ie ti bike niere krörö: ⁹ Ni ngüre bren, kisete nāmane bren abko kräke nunkwe jändrän kuin nuenbare amne namaninta quinta, ye abko nunkwe mikaninta quinta ño abko mun tö gai, ne ngwane ti bike niere metre munye abko krörö:

¹⁰ Jesukristo Nazarebo müre ketamna krusobtä munkwe abko Ngöbökre mikaninta nire. Jesu ye mden kăbti amne diebti nunkwe ni ngüre bren ne mikaninta quinta, ye abko nun tö niei metre mun ütiäte krikri yeye amne nitre israelita jökräye arato. ¹¹ Jesu ye abko,

Jä ütiäte kri ju mikakrä metre abko mun ju mikaka kākwe kitaninkä, akwa jä ye abko ni Dänkien kākwe mikani bāri ütiäte ju mikakrä metre,

Salmos 118.22

abko tikani kore Jesubtä tärä Salmobtä.

¹² Ne mden aisete, Jesu aibe ni diantarikä. Nebti Ngöbökre ni mda mikani ñakare jire kă nebtä ni diantarikäre. Abko kore se, niebare Pedrokwe.

¹³ Pedro amne Juan, btä kă jürä namani ñakare blitare, ye namani tuen nitre ji dokwäteye angwane, niaratre kākwe ja töitikani ñakare amne bobre amarebti namani blite kore, ye abko ñan namani nūke gare nitre yeye aisete,

töi ñan namani krütare btätre, akwa nitre ne kākwe dikakabare Jesube abko gani btā kwetre.

¹⁴ Akwa ni ngüre bren namaninta quinta, ye nāmane nūnaninkā siba yete niaratrebe, aisete dre niedre kwetre rüere ñan namani nūke gare ietre.

¹⁵ Abtā Pedro amne Juan kākwe kā mikadrekā, rikadre ju bāre, niebare kwetre ietre, bti niaratre namani blite jabe kwārikwāri gwi, ¹⁶ kā namani niere jae kwārikwāri:

¿Nitre nibu sebtā, nikwe dre nuendre? Sribi ütiāte kri ñan tuabare nuenbare kwetre, ye abko ni kwati nūnanka Jerusalén nete, ie nena gare, aisete ni ñan raba rükente jire. ¹⁷ Akwa kukwe ne ñan kädrie rikadre janknu ja tārītāri, abkokāre ari niaratre rātekā. Nikwe rātādikā ne ngwane, mtare mentokwāre ñan blitadre mda kwetre Jesu kābti, niebare kwetre jae kwārikwāri.

¹⁸ Bti Pedro amne Juan kārābareta gwā kwetre, kākwe niebare ietre:

Munkwe ñan blita amne, munkwe ñan diri jire chi mda Jesu kābti, niebare kwe ietre.

¹⁹ Abtā Pedro amne Juan kākwe niebare mda ietre:

Ngöbö okwābti dre nuendre nunkwe abko bāri kuin, yebtā tōbike kuin munkwe, bti munkwe ni-eta nunye. ¿Nunkwe mun kukwei mikadre tāte amne Ngöbö abko nunkwe ñan kukwei mikadre tāte ya? ye abko bāri kuin ya abko munkwe nie nunye. ²⁰ Akwa nun bike Ngöbö mike tāte aisete, kukwe nakaninkā ño ño Jesubtā nunkwe tuaba ja okwā jenbti amne dre dre niebare kwe abko nunkwe kukwe nuaba, ye abko nunkwe kädriedi

janknu. Abko kore se, niebare Pedrokwe amne Juankwe.

²¹ Angwane nitre ji dokwäte sribikä Sanedrinbe ye käkwe Pedro amne Juan rätäninkäta jirekäbe, bti tikaninte kwetre, ñobtä ñan angwane kukwe nakaninkä, yebtä abko ni jökrä namani Ngöbö käikitekä, aisete Pedro amne Juan mikadre ja ngie nuen ño kwetre ñan namani nuke gare ietre, ñobtä ñan angwane ni jökrä jürä namani btätre aisete.

²² Ni jökrä nämene Ngöbö käikitekä, ñobtä ñan angwane ni ngüre bren namaninta quinta Jesu di kribti, ye abko ie kä nikanina gre ketebu jire ta angwane namaninta quinta aisete.

Nitre tödekaka Jesubti käkwe ja di käräbare Ngöböye

²³ Pedro amne Juan tikaninteta angwane, nikaninta nebata mräkä tödekaka Jesubti kanti angwane, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien btä nitre unbre ji dokwäte käkwe dre dre niebare ietre, ye erere niebare jökrä kwetre mräkäye. ²⁴ Niaratre käkwe Pedro amne Juan kukwei nuani ünän jökrä, bti ja töi mikani gwaire kwetre, kä nikani blite krörö Ngöböbe:

Ni Dänkien Ngöbö, makwe kä kainta amne kä tementa dätebare. Erere arato, makwe mren dätebare amne jändrän jökrä tä nüne kainta, tementa, mrente makwe dätebare. ²⁵ Ma Üai Deme köböire nun mräkä kira sribikä makwe David käkwe ma kukwei niebare krörö:

¿Ñobtä nitre ñakare israelitare tätre neme romon jökrä Ngöbö rüere?

¿Ñobtä nitre israelita abko tä kukwe miketbe ng-warbe kore Ngöbö rüere?

²⁶ Nitre jreire btä nitre gobranka käta ja ükekrö rükäre jökrä ni Dänkien Ngöbö rüere amne Ni Dianinkä jen kwe rüere arato, *Salmos 2.1-2* niebare Davikwe.

²⁷ Angwane makwe dre niebare David köböire abko metre garera nunye, ñobtä ñan angwane ye kwrere nena nakenkä bkänä Ngöbö, ñobtä ñan angwane Jesu sribikä deme makwe, ye makwe dianinkä jenena sribikäre jakrä, ye rüere abko jrei Herodes amne gobran Poncio Pilato käkwe ja ükaninkrö ni menteninbe amne nitre israelitabe.

²⁸ Ye abko, ma diebti makwe kukwe ükaninte kira amne rakadrekä kore makwe niebare kira David köböire, mden erere namani bare jökrä ietre ma rüere Ngöbö. ²⁹ Ye kwrere arato, mtare tätre nun rätekä amne tätre kada ketamna nunye, ye tuen mae ni Dänkien Ngöbö amne, makwe ja di bian nun sribikä makwe neye, kä jürä ñan rabadre jire chi nunbtä blitakäre ma kukweibtä. ³⁰ Erere arato, Jesu sribikä deme makwe, ye käbti makwe ni bren bren mikata quinta amne, sribi ñan tuabare mda mda raba bare ma diebti nun köböire abko nunta ribere mae Ngöbö. Abko kore se, niebare kwetre Ngöböye.

³¹ Blitabare ünän kore kwetre Ngöböbe, ye btäräbe kä kanti namanintre gätäre ye käkwe grükakabare. Angwane Ngöbö Üai Deme di kri namani jökrä btäre amne, kä jürä namani ñakare btäre Ngöbö Kukwei kädriere gwärere.

Nitre tödekaka Jesubti käkwe jändrän biani jae kwärikwäri

³² Nitre tödekaka Jesubti nämane kwati, ye abko töi namani ja kwrere jökrä. Angwane jändrän kwekwe abko ñakare namanintre ja mike bkäne kaibe, akwa namanintre ni mda mda mike bkäne siba. ³³ Erere arato, ni Dänkien Jesu nükaninta nire ye abko nitre Jesu kukwei ngwianka namani kädriere bäri ja di ngöi jökrä mda amne, Ngöbö namani ja di bien kri ja moto kuinbti ietre. ³⁴ Kä ye ngwane, nitre tödekaka Jesubti, ye ngätäite ni namani ñakare jire iti jändrän mdei nike, ñobtä ñan angwane ni kä bkänkä amne ju bkänkä abko namani rürümoine, bti namanintre nüke ngwian ye ngwena, ³⁵ bti namanintre bien nitre Jesu kukwei ngwianka yeye, bti nire nire nämane mrö nike amne nämane jändrän mda mda mdei nike, yebti nämane ngwian dräire. Ye erere ngwian biandre ni itire itire ye erere namanintre bien ietre.

³⁶ Ye kwrere abko, ni levita kä José, Chiprebo käkwe nuenbare. (José ne arabe abko nitre Jesu kukwei ngwianka kädiani Bernabé. Ne niaratre kukwere abko “Ni kä mikakata nuäre nibtä” nieta.) ³⁷ Niara ne mden käkwe kä jakwe rürümoinbare, bti ngwian biani kwe nitre Jesu kukwei ngwiankaye dräidre nitre tödekaka Jesubti mda mda nämane jändrän mdei nike yebti.

5

Kukwe nakaninkä Ananíabtä amne Safirabtä

¹ Ni mda nämane yete abko kädian nämane Ananías. Niara amne merire kwe Safira käkwe kä jakwe rürümoinbare arato. ² Akwa ni ye abko käkwe ja töi mikani ruäre meri kwebe, käkwe ngwian ye diani ruäre ta jae, bti biani jökrä kwe

namani bä mike jabtä nitre Jesu kukwei ngwianka yeye. ³ Abtä Pedrokwe ñäkäbare krörö ie:

¿Ananías, ñobtä makwe Satana turimetre nüke ja töibtä amarebti, ngwian biani kä ütiäre mae abko makwe dianinkä ruäre ta jae, abti ma tö nibi Ngöbö Üai Deme ngökai yere? ⁴ ¿Kä ye ñan makwe ya? ¿Amne makwe rürümoiniri angwane, ngwian ye ñan makwe arato ya? ¿Ye ñobtä makwe kukwe nuni kore ni ngökakrä amarebti mata Ngöbö ara jire ngökö yere? niebare kore Pedrokwe Ananíaye.

⁵⁻⁶ Angwane batibe Ananías nikani ngitiekä ngwäkäre temen se kwrere, Pedro kukwei nuare. Ye btäräbe ni bati bati jatani, käkwe mrianinte, bti nikanintre ngwena doboi mikadre. Kukwe nakaninkä Ananíabtä, ye nire nire käkwe gani angwane, Ngöbö jürä namani kri btätre. ⁷ Yebti kä nikani ñänä okwä krämä näre ta angwane, Ananías nän muko Safira nikani gwäkäre mda. Akwa kukwe nakaninkä Ananíabtä, ye abko gare ñakare ie, aisetse nikani neme jäme gwi. ⁸ Angwane Pedrokwe niebare ie:

¿Munkwe kä rürümoiniri nuäi metre, erere munta niere tie yera? niebare kwe ie.

Angwane, jänri! Nunkwe rürümoinbare kore, ¿abko ño? niebare kwe Pedro käre.

⁹ Abtä Pedrokwe niebare mda ie:

¿Ye ñobtä abko, mun raba ni Dänkien Üai Deme ngökö ya, ñakare ya abko mun tö nibi gai, käkwe ja töi miri ruäre ni ngökakrä yere? Ni bati bati jani ma kwäräi mrö doboi mike abko kitera tuenta sete se. Se arabe näinta ma ngwena doboi mikadre arato mtare, niebare Pedrokwe ie.

¹⁰ Ye btäräbe Safira nikani ngitiekä ngwäkäre Pedro ngotobtä temen se kwrere. Angwane nitre bati bati jataninta gwäkäre, ye ie Safira kwani ngwäkäre temen, nikaninta ngwena doboi mikadre ja ken brare mröbe. ¹¹ Kukwe nakaninkä kore, ye abko nitre tödekaka Jesubti amne ni mda mda käkwe gani angwane, Ngöbö jürä namani kri btätre kukwe nuene blo Ngöbö rüere.

Nitre Jesu kukwei ngwianka käkwe ni kwati mikaninta quinta

¹² Abti kukwe Jesubtä abko era metre, ye mikakäre era nitre Jesu kukwei ngwianka namani sribi kri ñan tuabare nuene Jesu diebti abko namanintre bä mike tuadre ni kwati okwäbti. Erere arato, nitre tödekaka Jesubti nämane ja ükekrö jukä kä Salomón kanti ju blitakrä Ngöböbe ye bäre. ¹³ Angwane nitre Jesu kukwei ngwianka ye mika namani ütiäte jae ni kwatikwe, akwa kukwe nakaninkä Ananías amne Safirabtä, yebtä ni ruäre btä jürä namani, aisete ñan tö namani reketai niaratrebe. ¹⁴ Akwa ye ngwane ni kwati merire, brare nikani tödeke Jesubti, aisete ni tödekaka Jesubti namani bäri kwati mda. ¹⁵ Sribi kri ñan tuabare nuen nämane kabre, abtä ni kwati namani mräkä bren bren mike jän kwatabti amne jamankate namani kite ngwena mikadre jibtä jibtä, ñobtä ñan angwane Pedro jatadre ji yebti angwane, mikadreta quinta kwe, akwa ñakare ne ngwane, Pedro trä aibe matadre ni bren bren yebtä abkokäre. ¹⁶ Erere arato, nitre nünanka känimekänime juta Jerusalén bäre temen abko namani nüke kwati mräkä bren bren ngwena amne, ni ruäre bren üai käme kisete, ye namani nementa

kuinta jökrä Jesu diebti nitre Jesu kukwei ngwianka ye köböire.

Nitre israelita krikri kākwe nitre Jesu kukwei ngwianka kitani ngite

¹⁷ Yehtë abko, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien amne ni mda mda nämane nekete nitre saduseokri, ye namani mokrere krübäte mda, ¹⁸ kākwe nitre Jesu kukwei ngwianka ye kamna ngite jökrä, bti ni ngite ngite kita nämane ngite jökrä ye käi kanti kitani ngite kwetre. ¹⁹ Akwa batibe deo, angele nükani iti, kākwe jukwe tikani nitre Jesu kukwei ngwianka yehti se kwrere angwane, dianinta kwe ju bäre mento, kākwe niebare ietre:

²⁰ Ju blitakrä Ngöböbe, ye kanti mun nän. Mun rabata yete angwane, nünandre ño Ngöböbe Jesu köböire, ye abko munkwe diri täte jökrä ni jökräye. Abko kore se, niebare angelekwe ietre.

²¹ Ye kwrere bkänä, jändrinane dekä angwane, angelekwe ño ño niebare ietre ye erere nikaninta ju blitakrä Ngöböbe ye kanti angwane, namaninta dirire.

Angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien amne ni mda mda nämane ben yete, ye kākwe nitre unbre ji dokwäte nitre israelita ngätäite ye käräbare jökrä gätäbtä jae, bti nitre Jesu kukwei ngwianka nämane ngite, ye tuamna kwetre. ²² Erere bkänä, guardia ju blitakrä Ngöböbete ye nikanintre neme nitre Jesu kukwei ngwianka nämane ngite kä teri ye kanti angwane, nitre ye kwani ñakare ietre. Abtä jötrö ngwarbe nikani kukwe ngwenante, ²³ kākwe niebare ietre:

Ju ni ngitekrä abko, bti jukwe täni dikani kuin amne, guardia ni ngite ngibiabtikä täni nūnaninkä jökrä jukwebtä, jukwe ye ngibiarebti, btä nun nibi. Akwa nunkwe jukwe tiri angwane, ni ñakare gwi amne, kä kuni tökare nunye, niebare kwetre.

²⁴ Angwane guardia ju blitakrä Ngöböbete dänkien amne nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre kākwe guardia kukwe nuani angwane, ja ngwiani nikenkä kwetre, kä namanintre töbike krörö: ¡Kukwe ne abko nakaka, nebti dre rakadikä mda! namanintre nütüre. ²⁵ Ye btäräbe ni jatani betekä iti, kākwe niebare ietre:

Nitre kitani ngite jändrin munkwe, ye tä dirire jökrä ni kwatiye ju blitakrä Ngöböbe kánti sete, niebare kwe ietre.

²⁶ Angwane guardia dänkien nikani guardiabe nitre Jesu kukwei ngwianka ye tuen. Nikani ngwena akwa, ye ngwane mikanintre ja tare nike ñakare kwetre, ñobtä ñan angwane nane ni nämane kwati yete kukwe nuen abko kākwe tākadre jäbti kāmikakäre abko jürä namani btätre, aiseite nikanintre ngwena ngwebti. ²⁷ Namanintre ju blitakrä Ngöböbe kánti angwane, nitre Jesu kukwei ngwianka jänikani Sanedrin ngwärekre angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kākwe ñākäbare ietre:

²⁸ Ni btä munta dirire, yehtë abko munkwe ñan diridre jire chi mda, nunkwe nieba munye. ¡Se ñobtä abko mun tä dirire kore amarebti mtare mun nena dirire ni jökräye Jerusalén nete! Abti ni ye krütani abkobtä nun mikata ngite munkwe arato se, niebare kwe ietre.

²⁹ Abtä Pedro amne nitre Jesu kukwei ngwianka mda mda kākwe niebare mda:

Nunkwe Ngöbö mikadre täte, akwa mun abko ñan kukwei mikadre täte nunkwe, ³⁰ ñobtā ñan angwane Jesu metamna krusobtā munkwe amne munkwe müre ketamna akwa, Ngöbökwē mikaninta nire. Ngöbö ye mden abko ni mrākā kirakira nāmane mike ütiäte. ³¹ Ngöbö ye ara kākwe Jesu mikaninta nire amne nikani ngwenante kā käinbti, kākwe mikani tākānintbe ja küde ruenkri mikakäre ütiäte amne, mikani Ni Jökrā Jie Ngwianka amne Ni Diantarikā. Jesu ne köböire abko nitre israelita kākwe kukwe kāmekāme kitadre jökrā temen amne Jesukwe ni ngite ye diandreka mento nibtä, abkokäre mikani ütiäte jae kwe kā käinbti. ³² Ne mden abko nunkwe tuaba ja okwā jenbti abko erere nunta niere. Erere arato, nitre Ngöbö mikaka täte nun kwrere abko ie Ngöböta ja Üai bien amne kukwe ne abko metre abko Ngöbö Üai Deme kätä bā mike metre nunbe gwaire arato. Abko kore se, niebare kwetre.

³³ Yehtë abko Sanedrin mätä namani kri mda Pedrohtë amne Jesu kukwei ngwianka mda md-
abtä, aisete tö namanintre kāmikai.

³⁴ Akwa Sanedrin ngätäite yete abko ni bariseo nāmane iti abko kädian nāmane Gamaliel. Ni ye abko Kukwe Biani Ngöbökwē Moiséye dirikā kuin amne, ni jökrā nāmane mike ütiäte jae. Gamaliel ye namani nūnaninkā, kākwe nitre Jesu kukwei ngwianka juamna ken ju bäre. ³⁵ Bti niebare krörö kwe:

Ja mrākā israelita, nitre ne, htā mun tö dre nuein, yehtë munkwe töbika kuin ja käne, ³⁶ ñobtā

ñan angwane bati kä nera ni iti kädian nämane Teudas jatani ja mike jite ni ütiäte kwrere ni ngätäite. Angwane ni sientö kräbkä jire namani nekete niarabe nitre romanobo rüere. Akwa niara kämikani nitre rükä romanobokwe angwane, ni kwati rikaba ben nikaninta iti iti jökrä kwäräkwärä. Ye kanti sribi kwe krütani, ye munkwe ngwian töre jae. ³⁷ Abti kä nikani bä raire ta angwane nitre romanobo käkwe ni kä tikamna täräbtä mda. Ye ngwane abko ni Galileabo kädian nämane Judas käkwe ja mikani jite ni ütiäte kwrere mda. Angwane ni kwati namani nekete niarabe nitre romanobo rüere arato. Akwa niara kämikani nitre rükä romanobokwe arato. Angwane nitre reketaka niarabe nikaninta iti iti jökrä kwäräkwärä. Ye abko namani bare kore ni nibu yehtë. ³⁸ Akwa mtare ti tö niei krörö munye: Nitre se munkwe tuametre kaibe amne, munkwe ñan niaratre nika jire chi abko ti tö nibi niei munye, ñöbtä ñan angwane kukwe ni kä nehtëkwe ne ngwane, näin ta arato. ³⁹ Akwa sribi Ngöbökwere era metre ne ngwane, munkwe ñan ganaindre jire chi, ñöbtä ñan angwane batibe mun tädre rüre Ngöböbe. Abko kore se, niebare Gamalielikwe mräkäye.

Ye erere Gamalielikwe nitre Sanedrin töi mikani jakri, aisetö kukwei mikani täte mräkä Sanedrinkwe. ⁴⁰ Akwa nitre Jesu kukwei ngwianka nämane ju bäre, ye käräbareta gwä kwetre, bti kwata metani tröhtë köhti kwetre töi diankrä amne, ñan blitamna jire chi mda Jesuhtë ietre, bti tikaninteta kwetre.

⁴¹ Nitre Jesu kukwei ngwianka abko nikaninta angwane, kä namani nuäre krübäte htätre,

ñobtä ñan angwane niaratre namani ütiäte Ngöbö ngwärekre ja tare nikabtä Jesu kräke, aise te kä namani nuäre btätre. ⁴² Abti Sanedrin kukwei mikani täte ñakare kwetre amne, Jesu Ni Dianinkä Ngöbökwé abko kukwe kuin ye abko nitre Jesu kukwei ngwianka namani dirire bäri mda köbö kwatirekwatire ju blitakrä Ngöböbe kanti amne ju mda mdate Jerusalén yete.

6

Ni ni die mikaka dianinkä ni kükü

¹ Kä ye ngwane, nitre tödekaka Jesubti nikani niren bäri kwati mda. Angwane köbö kwatirekwatire nire nire nämáne mrö nike abko bti namani mrö dräire. Akwa nitre israelita kukwe griegore tödekaka Jesubti nikani ñäke nitre kukwe hebreore rüere, ñobtä ñan angwane meri kukwe griegore, kän brare krütani abko ñan die mika namani kuin era metre mröbtä köbö kwatirekwatire. ² Abtä nitre Jesu kukwei ngwianka ni jätäbti nibu käkwe nitre tödekaka Jesubti ükaninkrö kwati, bti niebare kwetre ietre:

Nun rabadre mrö dräire jirekäbe nete, abtä kukwe kuin Jesubtä abko nunkwe ñan diridre mda, ye abko ñan rabadre kuin. ³ Ne aise te ja mräkä, ni töbtä töbtä btä Ngöbö Üai Deme tä täte, bti munta tödeke abko känä ni kükü ja ngätäite munkwe. Ni ye abko nikwe mikadi sribi ye nune. ⁴ Angwane nun abko käkwe blitadi janknu Ngöböbe amne nunkwe Ngöbö kukwei kuin Jesubtä diridi janknu arato. Abko kore se, niebare kwetre.

⁵ Ye abko nükaninbti ni jökräye aisete, ni dianinkä ni kükü kwetre abko nere: Ni iti kädian nämane Esteban dianinkä kwetre. Esteban abko nämane tödeke kwatibe Ngöböbti amne Ngöbö Üai Deme nämane täte btä. Erere arato, Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas dianinkä amne ni iti juta Antioquíabo kädian nämane Nicolás dianinkä arato. Nicolás ne abko ñakare israelita akwa ja töi mikani kwatibe Ngöbö mikakäre täte reketakäre nitre israelitabe. ⁶ Nebti ni dianinkä ni kükü ye abko jänikani mda nebe nitre Jesu kukwei ngwianka ye ngwärekre, angwane niaratre käkwe ja di käräbare Kräke Ngöböye, kise mikare kwärä btitre sribi rabadre kisete bä mikakäre.

⁷ Kukwe ükaninte kore kwetre, abtä kukwe kuin Jesubtä nikani gare bäri ni kwatiye amne, nitre tödekaka Jesubti namani niren bäri mda juta Jerusalénte. Angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre namanintre tödeke kwati krübäte Jesubti arato.

Esteban kitani ngite Jesu rüekwe

⁸ Yebti Ngöbö namani ja moto mike bäri kuin Estebankrä, käkwe ja di biani kri ie abko köböire namani sribi kri ñan tuabare nuene bätäkä ngwarbe ni kwati okwäbti Jerusalén. ⁹ Angwane abko sinagoga nämane kwati abko te nitre juta Cirenebo amne juta Alejandríabo tikaninte bkänkäkwe amne nitre kä Ciliciate amne kä Asiate erere nämane ja ükekrö. Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökwé abkobtä nitre ye nikani ja kwete Estebanbe. ¹⁰ Akwa Esteban abko ie Ngöbö Üai namani ja di bien, aisete Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökwé bä mikani metre, aisete namani ni kwati kada kete kwäräbe jökrä.

¹¹ Abtä Esteban nämane ñäke blo Moisés rüere amne Ngöbö rüere ni mdakwe niedre Esteban rüere, abkokäre nitre ye käkwe ni känäbare ruäre, bti ngwian biani tiebe kwetre ietre blita ütiäre ngwarbe Esteban rüere. ¹² Erere bkänä, nikani blite ngwarbe Esteban rüere. Yebtä abko, ni kwati nünanka juta Jerusalénte namani romon jökrä Estebankrä. Erere arato, nitre unbre ji dokwäte amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre namani romon jökrä, käkwe Esteban kamna ngite, bti jänikani Sanedrin ngwärekwé kwe-tre. ¹³ Angwane ni mdara jire känäbare blitakäre ngwarbe kwetre Esteban rüere, käkwe niebare krörö:

Käre ni ne tä ñäke blo ju deme blitakrä Ngöböbe noko rüere amne tä ñäke blo Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye rüere arato. ¹⁴ Mdakäre abko ju blitakrä Ngöböbe, se Jesu Nazarebo jatadi, käkwe juandi ngwarbe jökrä amne, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye nikrä abko kwitadi jökrä kwe arato tä niere kore abko käre nunta kukwe nuen ñäke kore, niebare kore kwetre Esteban rüere.

¹⁵ Angwane abko, nitre ütiäte krikri amne ni mda mda nämane tākānintbe yete, ye käkwe Esteban mikani ñäräre angwane, Esteban ngwäre namani tuen angele ngwäre kwrere jire ietre.

7

Estebankwe blitabare ja dokwäre

¹ Angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dānkien kākwe niebare mda Estebanye:

Mata ñäke blo ju blitakrä Ngöböbe rüere amne Kukwe Biani Ngöböke Moiséye rüere nieta, ¿se abko era bkänä ya? niebare kwe Estebanye.

² Angwane Esteban käkwe niebare krörö mda:

Mun ti mräkä amne mun ti ruaitre tikwe, olo ketete ti kukweiye munkwe: Abraham ni mräkä kira ngämi niken nüne juta Harán, ye känenkri Ngöbö di kri käkwe ja mikani gare ie kä Mesopotamia kánti, ³ käkwe niebare ie:

Kä makwe amne ma mräkä, yebtä kä mkekä amne ti bike kä mike tuadre mae, ne kánti nän nüne, niebare Ngöböke ie.

⁴ Ye erere bkänä, Abrahamkwe kä mikaninkä kä Caldeate, Mesopotamia yete amne nikani nüne juta Haránte mda. Abti Abraham rün krütani angwane, kä te munta nüne mtare, nete Ngöbö jatani Abraham ngwenante nüne.

⁵ Akwa Ngöböke ñan kä biani jire chi jen jakrä Abrahamye nünankrä. Akwa Abraham krütadre angwane, Abraham bküntre ja täritäri abko ietre Ngöböke kä ne biandi jen jakrä, Ngöböke niebare Abrahamye. Kä ye ngwane abko, ngäbäkre ñakare Abrahamkwe, akwa Ngöböke niebare kore ie. ⁶ Mdakäre abko, Abraham bküntre käkwe nünandi ni menteni kwrere kä jenenante amne ni kä ye kánti käkwe mikadi klabore jae amne ngwianditre ja tare nike kwetre kä siento kräbkä (400) jire, niebare kore Ngöböke Abrahamye.

⁷ Akwa Ngöböke niebare krörö arato Abrahamye: Juta kánti ma bküntre mikadi klabore jae, juta ye abko tikwe mikadi ja ngie nuen ma

bküntre dokwäre. Yebti ma bküntre näinta mentokwäre angwane, rükadita ti käikitekäta Canaán nete, niebare kwe Abrahamye. ⁸Ngöbökwe kukwe ükaninte kore Abrahambe angwane, Ngöbökwe ja ñäräkrä mikamna ja kwatabtä ie. Ye mden kisete, Abraham ngobo Isaac därebare, bti kwäirare angwane, ñäräkrä mikani kwatabtä kwe. Erere arato, Isaakwe nuenbare ngobo Jacobobtä amne, Jacob käkwe nuenbare kwrere arato ngäbriänkä ni jätäbti nibu btä. Ni ni jätäbti nibu, yekri juta Israel keta jätäbti ketebu jatani.

⁹Ni ruai mrö känekäne Jacobokri abko namanintre mokrere etba Josébe, käkwe José rürümoinbare angwane, bkänkä nikani ngwena Egipto. Akwa Ngöbö nämane Josébe, ¹⁰ye käkwe José die mikani ja tare nikabtä. Angwane José mikani töbtä kwe, ye köböire abko namani tuen kuin sribikäre jrei Faraónye, aisete jrei Faraón Egiptobo käkwe mikani gobrane Egipto amne ja gwirie mikani gare ie arato.

¹¹Abti mrö nika namani krübäte Egipto amne Canaán arato. Angwane bäsi mrö krütani jökrä ni ruai mrö känekäne kän. ¹²Akwa mrö nämánena Egipto abko gani Jacobokwe angwane, Jacobokwe ngäbriänkä juani käne mrö kökö. Jacob ngäbriänkä ye abko ni ruai mrö känekäne. ¹³Abti Jacobokwe ngäbriänkä juani mrö kököta bobukäre angwane, Josékwe ja mikaninta gare etbakantreye amne, José mräkä mdenkri nükani gare Faraónye arato. ¹⁴Abti José rün Jacob amne mräkä mda mda järeikadre jökrä etbakantrekwe Egipto, niebare Josékwe ietre. Ye erere, José mräkä ni gre ketamä bti ni jätäbti nirike (75) nikani jökrä neme

Egipto. ¹⁵ Jacob jänikani neme nüne kore Egipto, kánti nünabare kwe mräkäbe. Abti Jacob krütani kä ye kánti. Erere arato, Jacob ngäbriänkä krütani jökrä Egipto arato. ¹⁶ Abti jänikaninta jökrä doboi mikadre juta Siquem. Abrahamkwe kä kökani ja doboi mikakrä Hamor ngoboye juta Siquemte, ye kánti namani doboi mikani.

¹⁷ Abti Ngöbökwé kä Canaán biandre Abraham bküntreye, niebare Ngöbökwé Abrahamye, ye abko köböi jatani nuke ja ken angwane, nitre israelita namanina niren bári kwati krübäte Egipto.

¹⁸ Angwane jrei mdara jire namani gobrane Egipto. Jrei ye abko, ie José gare ñakare. ¹⁹ Mden kisete jrei ye kákwe ni mräkä ngökani amne ni mräkä kirakira mikani ja tare nike kri kwe, kákwe ngäbäkwe brare därebe därebe kitakamna ju bäre meyeye amne rünye kāmikakäre. ²⁰ Kä ye ngwane abko Moisés därebare. Moisés ye abko därebare bä nuäre krübäte, aisete meye amne rün kákwe ngibiabare tiebebee sö krämä jire gwi. ²¹ Yehti ngibiadre ño tiebe mda kwetre ñan namani nuke gare ietre angwane, kitaninkä jirekäbe kwetre. Akwa jrei ngänkän, ie Moisés kwani amne diani kwe jakrä, bti ngibiabare ja ngobo jen kwrere kwe. ²² Nitre töbtä krikri Egiptobo, ben Moiséskwe ja töitikani, aisete Moisés namani blite kuin amne namani jändrän jökrä nuene kuin arato.

²³ Abti kä gre ketebu Moiséye angwane, tö namani rikaita basare mräkä israelitaye, erere nikani mda. ²⁴ Akwa nikani nebe mräkä kánti angwane, ni Egiptobo nämáne iti ni israelita ngötikekä, btä Moisés okwä namani. Abtä Moisés nikani, kákwe ni Egiptobo ye kāmikani ni is-

raelita dokwäre. ²⁵ Nebtä abko, Moisés köböire Ngöbökwé nitre israelita dianditari abko rükadi gare mräkäye, namani nütüre. Akwa nitre israelita käkwe ñan töbikabare kore. ²⁶ Yebti jändrinane, Moisés nikani basareta mräkä israelitaye bobuta angwane, ni israelita jakwebe nämane ja mete kwärikwäri, btä Moisés namani. Akwa niara-trekwe ja mäkädreta, abkokäre Moisékwe niebare krörö ietre: Mun ja mräkäre. ¿Se ñobtä abko munta ja mete kore kwärikwäri yere? niebare kwe ietre.

²⁷ Angwane ni iti mräkä ja metaka käkwe Moisés kitaninkä ja käne se kwrere, bti niebare kwe ie: ¿Nirekwe ma mikani nun dänkiene nun ngätäite amne, nirekwe ma mikani kritobore nunkrä amarebti ma kite ñäke kore tie yere? ²⁸ Mdakäre abko, ¿makwe ni Egiptobo kämikaba iti jändrin, kwrere ma tö nibi ti kämikai arato mtare ya? niebare kwe Moiséye. ²⁹ Ni ye käkwe ñäkäbare kore Moiséye, yebtä abko Moisékwe ni Egiptobo kämikani namani gare ni jökräye gani Moisékwe, aisete ngitiani amne nikani kä Madián kánti. Kä ye kánti Moisés namani gure amne, niara ngäbriänkä ngibiabare nibu merirekwe. Akwa niara abko käkwe nü nabare ni menteni kwrere kä ye kánti.

³⁰ Abti Moisékwe nü nabarera kä gre ketebu Madián. Angwane bati Moisés nämane kä kaibete ngitio Sinaí kánti angwane, batibe kri chi namani jutra ngitiekä abko te angele namani ja mike tuare Moiséye. ³¹ Kri chi namani jutra ngitiekä Moisés okwäbti, yebtä Moisés ñan töi namani krütare, käkwe krötabare bäri känime tuakäre bäri kuin. Angwane Ngöbö kukwei jarabare krörö ie: ³² Ti abko Ngöbö ma mräkä känekänekwe—

Abrahamkwe, Isaakwe amne Jacobokwe, niebare Ngöbökwe Moiséye. Abtä jürä namani krübäte Moisébtä amne, namani grükekä jökrä ngrabare, aisete ñan tö namani nikren kri chi yebtä.

³³ Angwane Ngöbökwe niebare Moiséye: Kä deme kanti mata nete, aisete sabato tikete ja ngo-tobtä, niebare kwe ie. ³⁴ Bti Ngöbökwe niebare mda Moiséye: Nitre israelita tä ja tare nike krübäte dikaro nitre Egiptobo kisete tuen tie amne, tätre ja müaire, ye abko kukweta ruen tie arato. Ye mdenbtä abko, ti ki nete niaratre tikatekäreta, aisete jakwe, ti bike ma juenta Egipto ma mräkä die mike, niebare Ngöbökwe ie.

³⁵ Ye känenkri abko, nitre israelita käkwe Moisés kani ngäbti ñakare ja ngätäite, käkwe niebare ie: ¿Nirekwe ma mikani nun dänkiene amne kritobore nun ngätäite yere? niebare kwetre Moiséye. Akwa Ngöbö abko käkwe Moisés juaninta nitre israelita dänkiene amne niaratre kökatarikä ye abko angelekwe mikani gare Moiséye kri chite ñukwä ju-trate. ³⁶ Moisés ye mden käkwe ni mräkä kirakira dianinkäta Egipto angwane, sribi kri ñan tuabare nuenbare kwe Egipto. Erere arato, sribi kri ñan tuabare namani bare ie Mren Tainte amne, kä gre ketebu sribi kri ñan tuabare nuenbare kwe kä kaibete ni mräkä kirakira okwäbti. ³⁷ Moisés ne arabe käkwe niebare krörö nitre israelitaye: Ni Ngöbö kukwei niekä ti kwrere abko Ngöbökwe diandikä iti mun ngätäite blitakäre jakrä munbe, niebare kwe. ³⁸ Erere arato, nitre israelita nämane jökrä kä kaibete Sinaí angwane, angele nämane Ngöbö kukwei niere Moiséye ni mräkä kirakira kräke, aisete nikwe nünandre ño abko Ngöbökwe

niebare, ye mden abko niebare kwe Moiséye. Ye mden namani ni kräke arato.

³⁹ Ngöbökwe jändrän jökrä ne nuenbare nitre mräkä kirakira kräke, akwa niaratre käkwe Moisés kukwei mikani täte ñakare jire amne Moisés kani ngäbti ñakare kwetre arato. Angwane tö namanintre näinta nebata Egipto amne namani töbika bäri Egiptobtä. ⁴⁰ Ye mden kisete, Moisés nikani ngitio Sinaïbti angwane abko ni mräkä kirakira käkwe niebare Aarónye: Moisés noko mden käkwe nun dianinkäta Egipto, jatani nun ngwenante, akwa dre nakaninkä btä abko gare ñakare nunye mtare, aisete makwe ngöbötire mda mda sribedre nun jie ngwianka, ie nun tö, niebare kwetre Aarónye.

⁴¹ Erere bkänä, jändrän ngwarbe sribebare krati kwetre ngöbö ngwarbere abko bä namani nbi ngäbäli brai bä kwrere, bti jändrän kämikani kwetre ngöbö ngwarbe ye mikakäre ütiäte jae. Erere arato, ngöbö ngwarbe sribebare ja kise jenbti kwetre, ye abko käi ngwiani nuäre kwetre jabtä jändrän se mikakäre ütiäte ngöbö kwrere. ⁴² Yebtä abko Ngöbökwe kä mikaninkä btätire amne tuanimetre muke kä käinbti mike ngöböre jae kwe. Ye mden abko nitre Ngöbö kukwei niekä Amós käkwe tikani krörö täräbtä:

Ngöböta niere krörö:

Mun israelita käkwe dikakabare kä gre ketebu kä kaibete angwane, jändrän ngwarbe kämikani ñakare ti käikitakakäre metre, akwa kämikani kwetre ngöbö ngwarbe ye käikitakakäre.

Erere arato, munkwe jändrän mda mda biani ñakare tie ti mikakäre ütiäte metre, akwa

biani kwetre ngöbö ngwarbe ye mikakäre
ütiäte jae.

⁴³ Akwa ju mikani chi abko te ngöbö ngwarbe
kä Moloc nämane, aibe mun nämane niken
ngwena jabe kwäräkwärä.

Erere arato, jändrän dätebare muke bä kwrere
munkwe ngöbö ngwarbe Renfán bä
mikakrä, aibe mun nämane niken ngwena
arato.

Ngöbö ngwarbe sribebare kore munkwe ja kise
jenbti abko mun namani mike ütiäte jae.

Ye mdenbtä abko tikwe mun juandi ja ngie nuen
mobe kä kaibete kä Babilonia bäre mento,
nieta Ngöbökwe. *Amós 5.25-27*

Ye abko tä tikani kore Ngöbö Kukweibtä.

⁴⁴ Mdakäre abko, ju nuäre ngwiandre blitakrä
Ngöböbe nämane ni mräkä kirakirakwe amne,
Ngöbökwe ja kukwei biani Moiséye, ye abko
nämne ükani kajate ju yete arato. Ju ye abko
mikadre nuäi abko Ngöbökwe mikani tuadre
Moiséye, erere mikani kwetre. ⁴⁵ Ju nuäre
ngwiandre blitakrä Ngöböbe, ye abko Ngöbökwe
biani jakrä ni mräkä kirakiraye. Niaratre nämane
näin Josuébe kä Canaánte angwane, kä dianinkä
nitre nünanka Canaán kán kwetre amne, Ngöbökwe
niaratre rüe ye juanintari käne. Ye ngwane nikani
ju ye ngwena jabe arato. Ju ye abko nämane
kwetre nebe jrei David näire. ⁴⁶ Ngöbö abko kwe
jrei David namani tare kri, aisete Ngöbö mikani
ütiäte Jacobokwe, ye kräke jrei David tö namani
ju mikai kwati nünankrä, ⁴⁷ akwa jrei David ngobo
Salomón abko käkwe ju mikani nünankrä Ngöböye.

⁴⁸ Akwa ju mikata ni kä nebtäkwe abko te Ngöbö Kri Kä Käinbti ñan rabadre nüne jire chi. Ne aisete ni Ngöbö kukwei niekä Isaías köböire Ngöbökwie niebare krörö:

⁴⁹⁻⁵⁰ Ti abra tä gobrane kä käinbti amne kä temenbtä.

Tikwe jändrän jökrä dätebare au.

¡Se abko nirekwe ju mikadre kuin nünankrä tie!

¡Nirekwe kä ükadrete kuin jadükakrä tie! niebare kore Ngöbökwie, *Isaías 66.1-2*

nieta Ngöbö Kukweibtä, niebare Estebankwe.

⁵¹ Yehti Estebankwe niebare krörö mda:

¡Mun käre dokwä ribi jökrä! Mun olo tärä Ngöbö kukwei nuare amne mun moto tärä Ngöbö tarekäre, akwa ni ñakare israelita tä nüne Ngöbö rüere, kwrere jire munta nüne, aisete käre munta rüere Ngöbö Üai Deme rüere. Mun mräkä kirakira nämäne dre dre nuene Ngöbö rüere, kwrere jire munta nuene arato mtare. ⁵² Mun mräkä kirakira käkwe ni Ngöbö kukwei niekä niekä ngwiani ja tare nike kri jökrä. Erere arato, Ni Era Metre rükadre abko ni Ngöbö kukwei niekä niekä käkwe niebare, yehtä abko mun mräkä kirakira käkwe kämikani. Abti Jesu abko Ni Era Metre ye nukanina bkänä akwa, munkwe kitani ngise, bti munkwe kämikani arato. ⁵³ Ngöbökwie ja kukwei biani Moiséye munkrä angeletre köböire, akwa mun ñan tä mike täte jire chi, niebare Estebankwe Sanedrinye.

Esteban kämikani jäbti

⁵⁴ Estebankwe ñäkäbare kore, yehtä abko bäri Sanedrin moto namani romon Estebankrä, kä namani tu ukwebee jabtä Esteban rüere mda.

⁵⁵ Akwa Esteban abko, btä Ngöbö Üai Deme namani täte, kākwe nikrabare kā käinbti angwane, Ngöbö bä nuäre krübäte jatabare ie amne, Jesu abko mikanina bāri ütiäte Ngöbökwe amne mikanina bāri dite Ngöbökwe jändrän jökrä bti ta kā käinbti, btä Esteban okwä namani, ⁵⁶ kākwe niebare krörö:

Jukwe kā käinbti tä tikani nibi tuen tie amne, Ni Kä Nebtä Ngobo abko mikanina bāri ütiäte Ngöbökwe abko tä nūnaninkä krö Ngöbö kise ruenkri nibi tuen tie. Se mike ñäräre munkwe, Estebankwe niebare ietre.

⁵⁷ Angwane Sanedrin kākwe kise mikani jökrä ja olobti amne ngrarete kwärä, nikani betekä jökrä Esteban rüere, ⁵⁸ kākwe Esteban dianinkä juta Jerusalén bäre mento, bti nitre blitaka ngwarbe Esteban rüere abko kākwe dän kwekwe mikaninte ngibiadre ni bati kädian nämane Saulo yeye, bti nikanintre Esteban täke jäbti kāmikakäre.

⁵⁹ Esteban täkä namani jäbti angwane, blitabare krörö kwe jakrä Ngöböbe:

Ti Dänkien Jesu, ti üai kaen ngäbti ja kánti yete, niebare kwe.

⁶⁰ Ye btäräbe namani ngukudokwäbti temen, kākwe ñäkäbare ja dibti krörö:

Ti Dänkien, nitre kukwe nuenkä käme tibtä, ne makwe ñan mika ja ngie nuen ti dokwäre abko tita ribere mae kräke, niebare kwe se kwrere.

Estebankwe ñäkäbare kore, ye btäräbe krütani.

8

¹ Esteban täkä namani kore jäbti kāmikakäre ye abko namani tuen dbe Sauloye.

Nitre gätäkä Jesu käfti namani ja tare nike bätäkä ngwarbe

Köbö yehtë abko, nitre gätäkä Jesu käfti nämáne Jerusalén abko rüé nikani mike ja tare nike bätäkä ngwarbe tödekabtä Jesubti, ye ngäniene ni kwati nikani kwäräkwärä kä Judeate amne kä Samariate. Akwa nitre Jesu kukwei ngwianka aibe abko namani Jerusalén. ² Esteban kämikani, yehti ni ruäre nämáne tödeke era metre Ngöböhti, ye kärke Esteban doboi mikani amne müaibare krübäte kwetre. ³ Ye ngwane abko Saulo tö namani nitre gätäkä Jesu käfti juain ngwarbe jökrä, aisehte nitre ye jiehti Saulo namani näin kisere ju kwatirekwatire te. Namani ni merire, ni brare jäke tementa ju bäre, bti namani kite ngite jökrä kä teri tödekabtä Jesubti.

KUKWE KUIN JESUBTÄ KÄDRIEBARE JUDEATE AMNE SAMARIATE (8.4–9.43)

Felipe nikani kukwe kuin Jesubtä niere Samaria kanti

⁴ Nitre tödekaka Jesubti nämáne Jerusalén ngitiani, ye abko namani niken mdente erere, kantikanti namanintre kukwe kuin Jesubtä ye kädriere mda. ⁵ Nitre ye ngätähte abko ni tödekaka iti Jesubti kädian nämáne Felipe abko nikani nebe juta bäri ütiäte Samariate, kanti nikani blite ni mda mdabe Kristo Jesubtä. ⁶ Felipe namani blite angwane, ni jökrä namani olo ketete kwekbe, ñobtä ñan angwane namani blite Jesubtä amne namani sribi kri ñan tuabare nuene okwähti Jesu

die bä mikakäre abko krörö: ⁷ Ni kwati btä üai káme nämáne abko namani niken mento btä. Üai káme ye namani niken mento nibtä angwane, namani ngrente kri krübäte, bti namani niken mento angwane, ni ye namani nebета quinta. Erere arato, ni ruäre ruen ñakare ngrabare amne ni ruäre abko ngüre ya, küde ya ngrötani abko namani nebета quinta jökrä Jesu diebti Felipeye. ⁸ Yebtä abko kä namani nuäre kri ni jökräbtä juta yete.

Kukwe nakaninkä Simón Mago yebtä

⁹ Akwa kä Samariate yete abko ni nämáne iti. Ni ye abko kädian nämáne Simón. Simón ye abko käre nämáne sukiare amne nitre Samariabo ngökani krübäte kwe, ñobtä ñan angwane niara nämáne ja mike ni ütiäte kri kwrere. ¹⁰ Ne aisete nitre ütiäte krikri amne ni bobre bobre kwati namanintre olo ketete kwekbe jökrä niara kukwei nuakäre, kä namanintre niere:

Ngöbö di kri tä ni nebtä, namanintre niere.

¹¹ Kä raire Simón nämáne sukiare kri amne, sribi yebtä ni kwati ñan töi namani krütare, aisete ni kwati namani nekete ben.

¹² Akwa Ngöbö amne Jesukristo nämáne gobrane ño ni ngätäite, ye diri nikani Felipekwe angwane, nitre ye käkwe kukwe kuin Jesubtä kani ngäbti jökrä, bti Felipekwe ni merire, brare ngökani ñöte Jesu käbti. ¹³ Erere arato, sukia Simón ara jire käkwe kukwe kuin Jesubtä ye mikani era amne ngökani ñöte Jesu käbti arato. Yebti Simón nikani dikekä Felipe mukore kwäräkwärä angwane, sribi kri ñan tuabare Felipe nämáne nuene Jesu diebti, yebtä abko Simón ñan töi namani krütare mda.

¹⁴ Ngöbö kukwei kuin Jesubtä mikani era nitre Samariabokwe, ye abko nitre Jesu kukwei ngwianka nämane Jerusalén kākwe gani angwane, Pedro juani Juanbe kwetre nebe Samaria kukwe tuenbti. ¹⁵ Erere bkänä, Pedro amne Juan nikani nebe Samaria mda angwane, nitre Samariabo btä Ngöbö Üai Deme rükadre, abkokäre blitabare kwetre Ngöböbe kräke, ¹⁶ ñobtä ñan angwane nitre Samariabo kākwe tödekani Jesubti, ye abko ngökani jirekābe ñöte Jesu käfti akwa, Ngöbö Üai Deme ngämi nūke btätre. ¹⁷ Yebti Pedro amne Juan kākwe kise mikani btitre angwane, batibe Ngöbö Üai Deme nūkani btätre. ¹⁸ Pedro amne Juan namani kise mike nibti angwane, Ngöbö Üai Deme namani nūke btätre Simón okwäfti, yebtä abko Simón tö namani ngwian biain Pedro amne Juanye di ye ütiäre, ¹⁹ kākwe niebare krörö ietre:

Tikwe kise mikadre nibtä angwane, Ngöbö Üai Deme rükadre btä arato, abkokäre ja di kri ye bien tie arato, niebare Simónkwe.

²⁰ Abtä Pedrokwe ñākābare krörö mda Simónye:

Ngwian makwe ye ben ngöi ma rika kā ja tare nikakrä kanti, ñobtä ñan angwane jāndrān kuin bianta ngwarbe Ngöbökwē nie abko ma tö nibi kökai ngwianbti. ²¹ Ye aisete ma moto ñakare kuin Ngöbö ngwārekri, tuen tie. Yebtä abko, ma ñan rabadre sribi Ngöbökwē nuene jire chi nunbe. ²² Akwa ma töi kāmē, ye makwe kita temen amne makwe ja di kārā Ngöböye angwane, mata ja mike ngite, ye abko nane Ngöbökwē diandrekāta mabtä. ²³ Tita niere kore mae, ñobtä ñan angwane ma moto romon krübāte amne ma töita kukwe

kämekäme aibebtä nibi tuen mabtä tie. Abko kore se, niebare Pedrokwe Simónye.

²⁴ Abtä Simónkwe niebare mda ie:

Kukwe rakadrekä blo tibtä, munkwe nini tie, ye kwrere ñan rabadre bare tibtä, abkokäre blite tikrä ni Dänkienbe, niebare kwe Pedroye amne Juanye.

²⁵ Yebti Pedro amne Juan kākwe kukwe kuin ni Dänkien Jesubtä kädriebare ünän kā yete, bti nikaninta juta Jerusalén kukwäre angwane, nikani kukwe kuin Jesubtä ye kädriere kā kiakiate niken ji ngrabare Samariate abti nikani nebeta Jerusalén.

Felipekwe blitabare sribikā ütiäte Etiopiabobe

²⁶ Abti angelekwe niebare Felipeye:

Felipe, ji niken Jerusalén btä kā kaibete tā neme juta Gaza, yebti nānta, niebare angelekwe ie.

²⁷ Erere bkänä, Felipe nikani mda angwane, ni Etiopiabo ütiäte kri mikani kaibe, monsoi neme ñakare jatabare Felipeye. Jreina Etiopiabo kädian nāmane Candace abko krāke ni Etiopiabo ye nāmane ngwian ngibiare abko ben Felipe namani ngätäi. Ni ye abko jananbare Ngöbö kākitekā Jerusalén, ²⁸ bti jataninta ja jiebtī ja kāite angwane, Felipe namani ngätäi ben ji ngrabare. Ni ye abko kareta jākā nāmane mdākwe abko te niara nāmane tākānintbe amne, ni Ngöbö kukwei niekā kädian nāmane Isaías kākwe tārā tikani, yebtä niara nāmane ñāke angwane, namani ngätäi Felipebe. ²⁹ Angwane Ngöbö Üai Deme kākwe niebare Felipeye:

Kareta jākāta mdākwe ye ken krötö jötrö, niebare Ngöbö Üaikwe ie.

³⁰ Ye erere bkänä, Felipekwe krötabare jötrö kareta ken angwane, tärä Isaías btä ni Etiopiabo nämane ñäke, ye kukwei jarabare Felipeye. Abtä Felipekwe niebare mda ie:

¿Tärä btä mata ñäke, ye tä nüke gare mae ya? niebare kwe ie.

³¹ Angwane ni ye käkwe niebare mda Felipeye:

¿Kukwe ne dirikä ñakare tie, se rükadre gare ño tie? mata nütüre, niebare kwe Felipeye.

Bti Felipe käräbare täketbe karete kwe jabe.

³² Tärä btä nämane ñäke abko nere:

Kordero jäta niken kämikadre, kwrere jire niara jänikani.

Erere arato, kordero jäta niken drüen tikadrekä tä neme kwekbe, ye kwrere niara nämane kwekbe amne ñäkäbare ñakare ja dokwäre kwe.

³³ Niara mikani ngwarbe ni mda mdakwe akwa, ja mike ngite ñakare, akwa ngite niebare.

Niara ngämi ngäbäkre bkäne, känenkri kämikani kwe, aiseke bküntre ñakare jire. *Isaías 53.7-8*

Kukwe ne mdenbtä nämane ñäke abko jarabare Felipeye.

³⁴ Angwane ni Etiopiabo ye käkwe niebare Felipeye:

Ni Ngöbö kukwei niekä ye abko nämane blite jabtä ya, o nämane blite ni mdara jire btä, ye abko makwe niedre tie abko ti tö nibi ribei mae, niebare kwe Felipeye.

³⁵ Angwane tärä btä ni Etiopiabo nämane ñäke, ye ara jire btä Felipekwe blitabare käne ben. Erere arato kukwe mda mdabtä, Felipekwe kukwe kuin Jesubtä mikani gare ie. ³⁶ Yebti nämane näin ji

ngrabare, te nikani mate ñöbtä mda. Angwane ni Etiopiabo ütiäte kri ye käkwe niebare Felipeye:

Nete ñö tärä, aise te ɿmakwe ti ngökadre ñöte nete abko rabadre ño? niebare kwe ie.

³⁷ [Angwane Felipekwe niebare mda ie:

Kukwe kuin Jesubtä, ye mata mike era bkänä ne ngwane, rabadre kuin, niebare ie Felipekwe.

Abtä niarakwe niebare Felipeye:

Jesukristo abko Ngöbö Odei ye abko era tikrä, niebare kwe.]*

³⁸ Ye btäräbe kareta mikamna nünenkä kwe, bti nikanintre nebe ñöbtä angwane, Felipekwe ngökani ñöte. ³⁹ Yebti jatanintre nüketa jate

angwane, Ngöbö Üai nikaninbe Felipe ngwena ni Etiopiabo ye okwä bäre mento, aise te Felipe tu-aninta ñakare mda kwe. Akwa niara abko btä kä namani bäri nuäre amne, nikaninta ja gwiriete.

⁴⁰ Akwa Felipe abko, batibe namanime mobe juta Azotote. Ye kanti nikani kukwe kuin Jesubtä dirire juta kwatirekwatire te. Abti nikani nebe juta Cesareate.

9

Saulokwe tödekani Jesubti

(Hechos 22.6-16; 26.12-18)

¹ Kä ye ngwane abko, Saulo namani jadüke ñakare, gata käbä mike nitre ja töitikaka ni Dänkien Jesukwe rüere, aise te Saulo nikani ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien ye kanti,

² käkwe tärä käräbare ie ngwiandre sinagoga kwatirekwatire ye dänkientreye juta Damascote.

* **8:37** Kukweta tikani corcheta ngätäite ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuinbtä.

Ni merire amne ni brare kwandre näin Ji Jesukwebti Sauloye juta Damasco ne ngwane, niara di rabadre ngwiankrä ngite Jerusalente, abkokäre tärä käräbare kwe. ³ Ye erere bkänä, tärä bianina ie, abti nikani juta Damasco. Nikani, nikani, nikani mate ja ken juta Damasco. Te batibe ñotra trä dirare kä käinbti jatani. Ye abko trä niabare dirare jökrä Saulo bäre temen. ⁴ Angwane Saulo nikaninbe ngitiekä temen amne, btäräbe ni kukwei jarabare krörö ie:

¿Saulo, ñobtä mata näin kisere kore ti jiebti ti mikakäre ja tare nike yere? niebare kwe.

⁵ Angwane Saulo käkwe niebare mda:

¿Ma abko nire ti Dänkien? niebare kwe.

Ye btäräbe ni ye käkwe niebare mda Sauloye:

Ti abko Jesu ara, aisete nitre tödekaka tibti jiebti mata näin kisere mikakäre ja tare nike, ye ñan niaratre jiebti mata näin, akwa ti ne ara jire jiebti mata näin. [¿Ye ñobtä mata kukwe nuene käme ja rüere au! niebare mda kwe ie.

⁶ Angwane Saulo abko namani grükekä jökrä ngrabare amne kä jürä namani krübäte btä, käkwe niebare:

¿Tikwe dre nuendre, ie ma tö nibi ti Dänkien? niebare kwe.]*

Angwane ni Dänkien käkwe niebare mda ie:

Näin krö, bti ma rika nebe juta Damascote. Ye kanti makwe dre nuendre, erere niedi mae, niebare kwe Sauloye.

⁷ Angwane nitre nämane näin Saulobe, ye ie ni kukwei jarabare akwa, ni jatabare ñakare ietre.

* **9:6** Kukweta tikani corcheta ngätäite ñan tä tikani manuscrito bari kuinkuinbtä.

Yebtä abko kä jürä namani krübäte btätre amne namanintre nünaninkä kwekbe jökrä. ⁸Yebti Saulo nämane temen, nükani dikekäta krö, kākwe okwā ngianinte ngwane, kä namani iko okwāte amne kä namani tuen ñakare ie, aisete nitre nānkā ben ye kākwe kani küdebtī, nikanintre ngwena nebe juta Damascote. ⁹Ye kānti Saulo namani köbömā jire angwane, kä namani tuen ñakare ie. Angwane köbö ye näire ja bāinbare kwe ñöye amne mröye arato.

¹⁰Juta Damasco yete abko, ni tödekaka Jesubti nämane nüne iti. Ni ye abko kädian nämane Ananías. Ananías ye abko, ie ni Dānkienkwe ja mikani tuare köböre kwrere mda, kākwe niebare krörö ie:

¡Ananías! niebare kwe ie.

Jötrö Ananías kwe niebare:

¿Ye dre, ti Dānkien? niebare kwe mda.

¹¹Angwane ni Dānkien kākwe niebare ie:

Ji kädianta Ji Metre, yebti nān amne, ma rika nebe ni kädianta Judas ye gwiriete. Ma raba ju yete angwane, ni juta Tarsobo kädianta Saulo abko tä yete, ye ngwiantari makwe. Niara tä blite Ngöböbe amne ¹²ni iti kä Ananías niki nebe niara kānti, kākwe kise miri bti, kä mikakäre tuenta ie abko nibi tuen köböre kwrere ie, aisete nān kānti, niebare ni Dānkienkwe Ananíasye.

¹³Ni Dānkien kukwei jarabare kore Ananíasye angwane, niebare krörö kwe:

Ti Dānkien, nitre deme makwe nünanka Jerusalén abko ni ye tä mike ja tare nike krübäte, ye abko ni kwati kätä niere tie. ¹⁴Mdakäre abko, nitre tödekaka mabti tä nüne nete abko jārīkadre ngite kwe Jerusalén, abkokäre tārā kārābare kwe

nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkienye, ye erere tärä biandi ie mikakäre ütiäte. Yebti jatani nuke nete. ¿Se abko ti rikadre ño kanti se? niebare Ananiákwe.

¹⁵ Akwa ni Dänkien kákwe niebareta mda Ananiáye:

Nitre kä mdabti ñakare israelitare abko ie ni nekwe ti mikadi gare, abkokäre tikwe dianinkä. Erere arato, nitre ñakare israelitare ngätäite jrei tärä, ye ie ti mikadre gare kwe arato, abkokäre tikwe dianinkä. Mdakäre abko, niara arabe rikadre ti miketa gare nitre israelitaye arato, abkokäre tikwe dianinkä jenena jakrä, aisele nän kanti, tita niere mae Ananías. ¹⁶ Ni ne kákwe ja tare nikadi kri tikrä, ye abko tikwe mikadi gare ie arato, niebare ni Dänkienkwe Ananiáye.

¹⁷ Ye erere bkänä, Ananías nikani Saulo kanti. Namanina yete angwane, nikani gwä, kákwe kise mikani Saulobti, bti niebare krörö kwe ie:

Ti mräkä Saulo, Jesu kákwe ja mikani tuare mae ji ngrabare, ye mden kákwe ti juni nete. Kä rabadre tuenta mae amne Ngöbö Üai Deme rabadre täte mabtä, abkokäre ni Dänkien Jesu ara kákwe ti juni ma kanti nete, niebare Ananiákwe Sauloye.

¹⁸ Ye btäräbe jändrän gwa drukwata kwrere nämene Saulo okwäte abko betaninkä mento, namani ruen ie angwane, kä namani tuenta kuin ie. Yebti nikani amne Ananías kákwe ngökani ñöte.

¹⁹ Yebti Saulokwe mröbare mda amne namaninta dite ngrabare.

Saulo kákwe blitabare Jesubtä Damascote

Nebti Saulokwe nünabare bä jötrö mda juta Damascote nitre tödekaka Jesubtibe. ²⁰ Ye btäräbe sinagoga kantikänti Saulo nikani niere krörö:

Jesu abra Ngöbö Odei era metre, nikani niere.

²¹ Yehtë abko nitre Saulo kukwei nuaka nuaka ñan töi namani krütare btä, kä namani niere:

Nitre tödekaka Jesubti, jiehti ni noko nämane näin kisere Jerusalén yete. Erere arato, niara jatani nete nitre tödekaka Jesubti kaen ngite ngwiankäre nebebe Jerusalén biandre nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre ye dänkientreye kitakäre ngite. ¿Se ño abko tä blite kore mtare se? ni jökrä namani niere kore.

²² Akwa Saulo abko namani blite bäri ja dibti amne, Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökwë bkänä abko Saulo namani bä mike metre jökrä. Yehtë abko, nitre israelita nämane nüne Damasco käkwe dre niedre Jesubtä Sauloye abko ñan namani nükë gare ietre.

²³ Abti kä nikanina raire ta angwane, batibe nitre israelita käkwe ja töi diani kwärikwäri Saulo kämikakäre. ²⁴ Akwa Saulo rätäkä namani nitre israelitakwe, ye abko Saulokwe gani, akwa juta jukwebtä, ye kanti nitre israelita namani niara kraire jite dibire rare kämikakäre. ²⁵ Akwa nitre ja töitikaka Saulobe käkwe Saulo mikani kutia krite, bti gibianinkä kibti ta timon kwetre deo, bti Saulo ngitianinta.

Saulo mikani gare nitre Jesu kukwei ngwiankaye Jerusalén

²⁶ Abti Saulo nikani nebeta Jerusalén angwane, nitre tödekaka Jesubti, ben Saulo tö namani ja getai. Akwa ni jökrä btä niara jürä namani, ñobtä

ñan angwane Saulokwe Jesu kani ngäbti arato, ye abko ñan namani nebe era kräke, aisete kä jürä namani btätre. ²⁷ Akwa ni tödekaka Jesubti kädian nämane Bernabé abko nikani Saulo ngwena, bti mikani gare kwe nitre Jesu kukwei ngwiankaye. Angwane Saulo nikani Damasco angwane, Dänkien Jesukwe ja mikani tuadre ji ngrabare ie. Erere arato ni Dänkien käkwe blitabare ben amne, kä jürä namani ñakare Saulobtä blitakäre Jesubtä juta Damascote, niebare Bernabékwe nitre Jesu kukwei ngwiankaye. ²⁸ Yebti nitre Jesu kukwei ngwianka käkwe Saulo kani ngäbti amne, nitre ye ben Saulo namani nüne Jerusalén. Angwane namanintre niken gwaire kwäräkwärä amne kä jürä namani ñakare btä blitare Jesubtä. ²⁹ Nitre israelita kukwe griegore, ben Saulo namani blite Jesubtä amne namani ja kwete bentre, akwa niaratre ye abko tö namani Saulo kämikai arato. ³⁰ Ye abko Saulo mräkätre tödekaka Jesubti käkwe gani angwane, nikanintre Saulo ngwena ngitie nebe juta Cesareate. Ye kanti abko, Saulo juaninta kwetre nebata ja käite juta Tarsote. ³¹ Yebti abko, nitre gätäkä Jesu käfti nämane nüne kä Judeate, Galileate amne Samariate ye abko namanintre nüne jäme jökrä amne Ngöbökwä die mikani nüne dite kukwe kuin Jesukwe nebtä. Erere arato, namanintre Dänkien Jesu mike ütiäte jae amne Ngöbö Üai Deme namani die mike angwane, ni kwati jatani mda tödeke Jesubti siba.

Pedro abko käkwe Eneas mikaninta quinta Jesu diebti

³² Pedro abko nämane näin basare kwäräkwärä mräkä Jesu käbtiye angwane, nikani arato juta Lidate mda ja tuakäre nitre deme Ngöbökwe nämane nüne juta yete yebe. ³³ Pedro namani juta Lidate angwane, ni iti kädian nämane Eneas, kanti Pedro nikani. Ni ye abko, kä kwä kwära namani ruen ñakare ngrabare abko kisete nämane bren. Abtä nämane jänbtibe, btä Pedro namani. ³⁴ Angwane Pedrokwe niebare Eneaye:

Eneas, Jesukristo tä ma miketa quinta, aisetse näin krö. Jän makwe ye ukete au jakrä, niebare kwe ie.

Ye btäräbe Eneas nükaninbe dikekä krö. ³⁵ Eneas namaninta quinta kore, ye abko ni kwati nünanka juta Lidate amne nitre nünanka kä Sarónte kákwe tuani angwane, kukwe kuin ni Dänkien Jesubtä kani ngäbti kwetre arato.

Jesu diebti Pedrokwe Dorcas mikaninta nire

³⁶ Kä ye ngwane abko, meri tödekaka Jesubti nämane nüne iti juta Jopete. Meri ye abko kädian nämane Tabita. (Kukwe Tabita ne abko Dorcas nieta griegore.) Meri ne abko käre nämane jändrän kuin nuene ni mda mdakrä amne käre nämane ni bobre bobre die mike arato. ³⁷ Akwa kä ye ngwane Dorcas näkäni bren jume amne krütani. Dorcas krütani angwane, jükaninte, bti ngwäkä jänikani nebe ju käin ninkri yete, kanti mikani gwi kwetre uliekäre. ³⁸ Juta Joje ye abko nämane känime juta Lida ken. Pedro nämane juta Lida ye kanti gani nitre tödekaka Jesubtikwe juta Jopete angwane, ni juani nibu kwetre Pedro käre. Ye erere ni nibu ye nikani, namani Pedro kanti, kákwe niebare ie:

Brän jötrö nunbe juta Jopete abko nunta ribere mae, niebare kwetre Pedroye.

³⁹ Ye erere bkänä, Pedro nikani bentre. Namanintre juta Jopete angwane, Dorcas ngwäkä nämane mikani gwi, ye kanti nikani Pedro ngwena amne, meri kân brare krütanikrütani nämane yete abko müare kwärä ja ükaninkrö jökrä Pedro bäre kwetre, bti Dorcas nämane nüne angwane, Dorcakwe dän ño ño dikani ni bobre bobre kräke, erere namani mike tuare jökrä Pedroye.

⁴⁰ Akwa Pedro abko käkwe juani jökrä ju bäre, bti namani ngukudokwäbti temen blite Ngöböbe. Pedrokwe blitabare ünän Ngöböbe, bti Dorcas ngwäkä mikani ñäräre kwe, käkwe niebare krörö ie:

¡Tabita, näin krö! niebare kwe ie.

Btäräbe Tabitakwe okwä ngianinte amne okwä namani Pedrobtä se kwrere, bti namani tākānintbe. ⁴¹ Angwane Pedrokwe kani küdebtī, ganinkrö krö kwe. Tabita namani nūnaninkä krö angwane, nitre tödekaka Jesubti nämane yete amne meri kân brare krütanikrütani nämane yete ju bäre, ye Pedrokwe kārābareta gwä, bti meri nūkaninta nire, ye mikani tuadre kwe ietre. ⁴² Meri mikaninta nire Pedrokwe ye abko nitre kwati nūnanka juta Jopete käkwe gani angwane, ni kwati käkwe tödekani Jesubti arato. ⁴³ Yebti ni sribikā iti nbi kwatabtā kādian nämane Simón nämane nüne arato juta Jopete, ye kanti Pedro namani nüne bā raire mda.

**KUKWE KUIN JESUBTÄ NIEBARE
NITRE ÑAKARE ISRAELITARE**

NGÄTÄITE (10.1–28.31)

10

Corneliokwe Pedro käräbare

¹ Kä ye ngwane abko, juta Cesareate ni nämane iti kädian nämane Cornelio. Ni ye abko rükä romano amne, nämane mikani nitre rükä kädian nämane Batallon Italiano ye dänkiene. ² Cornelio amne mräkä kwekwe nämane Ngöbö tarere amne nämane Ngöbö mike ütiäte arato. Erere arato, Cornelio käre nämane ngwian bien kabre nitre israelita bobreye die mikakrä amne käre nämane blite Ngöböbe arato. ³ Bati ñänä okwä krämä näre dere angwane, batibe kukwe namani tuen köböre kwrere krörö ie: Angele Ngöbökwé jatani, nükani gwi niara kánti, namani tuen metre kwrere ie, kä namani niere ie:

¡Cornelio! niebare ie angelekwe.

⁴ Angwane Cornelio okwä namani kwekbe angelebtä amne kä jürä namani krübäte btä, kákwe niebare mda:

¿Ma tö nibi dreye, ti dänkien? niebare kwe.

Angwane angelekwe niebare ie:

Mata blite Ngöböbe amne mata jändrän bien nitre bobre bobre die mikakrä, ye abko gare kuin Ngöböye. Abtä Ngöbö tö ma die mikai mtare. ⁵ Ne aisete makwe ni mda mda juandre jötrö nebe juta Jopete. Ni kädianta Simón, arabe ie Pedro nieta, ye kärere nüke ja kánti nete. ⁶ Niara tä nünentbe Simón mdara jire kánti mren köräbti. Simón ye abko sribikä nbi kwatabtä. Abko kore se, niebare angelekwe Cornelioye.

⁷ Yebti angele blitaka Corneliobe, ye nikaninta angwane, Corneliokwe sribikā kwekwe kārābare nibu amne ni rükā kā namani Ngöbö tarere arato amne namani Cornelio die mike sribitā kārābare iti kwe. ⁸ Bti angelekwe dre niebare ie, ye erere niebare jökrā kwe ietre, bti juani kwe juta Jopete Pedro tuen.

Ngöbökwē kukwe mikani tuen köböre kwrere Pedroye

⁹ Yebti jändrinane ñänā jatanina nūke ruäre angwane, nitre juani Corneliokwe ye abko namani mate ja ken juta Jopete angwane, Pedro abko nikani jubti käin blitakäre Ngöböbe. ¹⁰ Angwane mrö namani krübäte Pedroye, tö namanina mröi akwa, mrö sribe nämāne krīre krāke angwane, Ngöbökwē jändrān mikani tuare köböre kwrere krörö ie: ¹¹ Kā käinbti ngitiani, namani tuen ie amne, yete ta dān kwata kri nämāne mākāninte körā krābkā btā kwārikwāri abko gibaninkā timon, nükani mate dobobtä temen okwābti. ¹² Dān kwata kri yete abko jändrān ngwarbe ngoto krābkā krābkā bātākā ngwarbe nämāne. Erere arato, jändrān yorekā tementa tementa bātākā ngwarbe nämāne amne nukwā bātākā ngwarbe nämāne arato abko namani tuen Pedroye. ¹³ Ye btārābe Ngöbö kukwei jarabare krörö ie:

Pedro, jändrān nibi tuen mae yete, ye nān kāmike kwetadre jae, niebare kwe ie.

¹⁴ Pedro kākwe niebare mda:

Ti Dānkien, jändrān mden mden ñān dbe kwetadre makwe niebare, ye erere tita kwete ñakare, akwa jändrān ñān dbe kwetadre aibe tā dān kwata

kri te, aisete tikwe ñan kwetadre, niebare Pedrokwe.

¹⁵ Ye btäräbe, Ngöbö kukwei jarabareta Pedroye, kākwe niebare ie:

Jändrän mikani dbe Ngöbökwē, ye dbe ñakare makwe ñan tö ngwian niere jire chi, niebare kwe ie.

¹⁶ Jändrän tuani Pedrokwe, ye abko kwetadre kwe niebare bāmā jire ie, bti dān kwata kri ye jänikaninta kā käinbti niara okwābti tuani kore kwe köböre kwrere. ¹⁷ Yebtä abko, Pedro namani töbike kri mda, ñobtä ñan angwane drekäre tuani köböre kwrere kwe abko ñan namani nūke gare ie, aisete namani töbike kri. Ye btäräbe ni juani Corneliokwe abko nūkani jukwebtä kākwe Simón ngwianintari. ¹⁸ Yebti namanina jukwebtä Simón kānti angwane, ñākābare jume ja dibti krörö kwetre:

¿Ni kādianta Simón akwa, Pedro nieta ie arato, ye tā nūne nete ya? niebare kwetre.

¹⁹ Angwane Pedro abko nāmāne töbike kukwe tuani kwe yebtä jubti käin angwane, Ngöbö Üai Deme kākwe niebare ie:

Pedro, ni nū nimā, kāta nāin ma kānentari abko tā nokote. ²⁰ Ne aisete nānta jötrö timon amne ma rika bentre. Akwa makwe ñan töbika dikaro rikakäre bentre, ñobtä ñan angwane tikwe niaratre juni ma tuen, niebare Ngöbö Üaikwe ie.

²¹ Ye erere bkänā, Pedro nāmāne jubti käin, jataninta timon, kākwe niebare nitre yeye:

Ti ne mden kānānta munkwe ye. ¿Drekäre munta nāin ti kānene? niebare Pedrokwe ietre.

²² Angwane nitre ye kākwe niebare mda ie:

Nitre rükä dänkien kädianta Cornelio käkwe nun juanba ma tuen nete. Niara abko tä nüne metre Ngöbö ngwärekre amne tä Ngöbö mike ütiäte jae arato amne, nitre israelita kwati kätä mike ütiäte jae amne tätre tarere arato. Cornelio ye mden kánti angele deme Ngöbökre nükani, käkwe ma kărämma amne ma rikadre niara gwiriete amne, makwe dre niedre abko niarakwe kukwe nuadre abkokäre, niebare kwetre Pedroye.

²³ Angwane Pedrokre kăräbare gwä. Ye kánti kibiabare kwetre.

Pedro nikani Cornelio kánti

Yebti jändrinane, Pedro nikani bentre angwane, ja mräkätre tödekaka Jesubti nünanka juta Jopete nikani ruäre Pedro mukore siba. ²⁴ Yebti jändrinane angwane, Pedro nikani mate juta Cesareate. Cornelio abko nämane ngibiare amne, Corneliokwe mräkä kwekwe amne kukwe muko kwekwe ükaninkrö kwati, ben nämane Pedro ngibiare ngäbti angwane, Pedro nikani nebe. ²⁵ Pedro nikani mate gwäkäre se kwrere angwane, Corneliokwe kani ngäbti, käkwe ja mikani ngukudokwäbti temen Pedro mikakäre ütiäte jae. ²⁶ Akwa Pedro käkwe niebare Cornelioye:

Ti abko ja kwrere mabe, aiseke makwe ñan ti mika ütiäte Ngöbö kwrere jae. Näinta krö, niebare kwe ie.

²⁷ Yebti blitare kwärä, nikanintre gwä angwane, ni nämane ja ükaninkrö kwati gwi Pedro ngibiare ngäbti, btä Pedro namani. ²⁸ Angwane Pedrokre niebare krörö ietre:

Ni menteni, ñakare israelita mun kwrere, ben nun israelita ti ne kwrere käkwe ñan ja getadre jire chi amne ñan rikadre jire juete abko tä ükaninte

kore nunkwe, ye gare kuin munye ruen tie. Akwa ni menteni ñakare israelitare abko ñakare dbe Ngöbökrä abko tikwe ñan niedre jire abko Ngöbökrwe mikaba gare tie. ²⁹ Ye mden kisete, ti kārābare nūke nete nieba tie angwane, ti jataba jirekābe. Tikwe ñākāba ñakare mda, bti ti jataba, aisete ¿drekāre munkwe ti kārābare nūke nete abko ti tō nibi gai mda? niebare Pedrokwe ietre.

³⁰ Abtä Cornelio kākwe niebare mda ie:

Mākāira ñānā okwā ne nāre angwane, ti nāma blite Ngöböbe ñānā okwā krāmā nāre dere ja juete nete angwane, batibe ni rükaba iti ti kānti. Ni ye abko btā dān trā ngitiekā rükaba ti kānti, ³¹ kākwe nieba krörö tie: Cornelio, mata blite Ngöböbe, ye abko jarabare Ngöböye amne, mata ni bobre bobre die mike ño, ye abko garera ie arato, ³² aisete makwe ni mda juandre nebe juta Jopete. Ni kādianta Simón, arabe ie Pedro nieta, ye kārere nūke ja kānti nete. Niara tā nūnentbe Simón mdara jire kānti mren kōrābti. Simón ye abko sribikā nbi kwatabtā, nieba kwe tie. ³³ Ye kwrere bkānā, jötrö tikwe nitre nimā se juanba ma kārere amne, ma jatani ja moto kuinbti, ye abko kái nibi nuāre tibtä. Mtare nita jökrā ketetibe Ngöbö ngwārekri nete amne, makwe dre niedre nunye niebare ni Dānkienkwe mae, ye erere nunta biare ma kukwei nuakāre, niebare Corneliokwe Pedroye.

³⁴⁻³⁵ Angwane Pedro nikani blite, kākwe niebare mda:

Ni jökrā ütiāte ja kwrere Ngöbökrä, aisete tā ni kitete ñakare ni mda mda ngätäite, akwa ni nūnanka juta mdente mdente kätä Ngöbö mike ütiāte jae amne tā nūne metre abko Ngöböta juto

biare kaen ngäbti jökrä, ye abko nena gare tie mtare. ³⁶ Kukwe ye abko Ngöbökwe mikani gare nun israelitaye abko krörö: Jesukristo ni jökrä Dänkien ye köböire ni jökrä rabadre ja mäketä amne nünenta jäme jökrä. ³⁷ Ye rabadre gare, abkokäre Juan Bautista jatani ja ngökamna ñöte nie angwane, dre nakaninkä kä Galileate niken nebe kä Judeate jökrä, ye gare kuin munye abko krörö: ³⁸ Jesu Nazarebo, ie Ngöbökwe ja di biani kri amne Ngöbökwe ja Üai Deme mikani täte btä abko diebti nämäne näin jändrän kuin nuene amne ni bren bren nämäne ja tare nike diablu ngoto täni abko mikaninta kuinta kwe. Ngöbö nämäne Jesube abko diebti jändrän ye namani bare ie, ye abko gare kuin munye arato.

³⁹ Jesukwe sribi ño ño nuenbare nun israelita käite amne juta Jerusalénte, ye abko nun Jesu kukwei ngwianka käkwe tuani ja okwä jenbti. Jesu müre ketani krusobtä nitre israelitakwe, ⁴⁰ akwa köbömäkäre angwane, Ngöbökwe mikaninta nire, bti Ngöbökwe mikani tuadre nun ngätäite. ⁴¹ Akwa Ngöbökwe ñan mikani tuadre nitre israelita jökräye, akwa nun dianinkära kena Ngöbökwe, nunye Ngöbökwe Jesu mikani tuadre. Jesu nukaninta nire, abti nun ne aibe käkwe mröba amne tomna ñaba ketetibe ben amne, nun aibe Ngöbökwe tuanimetre tuen. ⁴² Ngöbökwe niara mikani Kritobore ni nire kräke amne ni krütani kräke, ye abko nun juanba niere kwe ni jökräye. ⁴³ Jesu ne mdenbtä abko nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira käkwe blitabarera angwane, niebare krörö kwetre: Nire nire ngite kukwe käme nuenbtä abko käkwe tödekadre Jesubti angwane,

Ngöbökwe niara ngite diandikä btä Jesu köböire, niebare kwetre, Pedro namani niere.

Ngöbö Üai Deme nükani kena nitre ñakare israelitarebtä

⁴⁴ Pedro nämane blite kore angwane, batibe nitre Pedro kukwe nuaka nuaka, yehtë Ngöbö Üai Deme nükani se kwrere. ⁴⁵ Nitre ñakare israelitare, ie Ngöbökwe ja Üai Deme biani arato, yehtë abko nitre israelita tödekaka Jesubti nükani siba Pedro mukore, ye ñan töi namani krütare btätre, ⁴⁶ ñobtä ñan angwane ni jökrä namani blite kukwe jene-nanbti btä ja töitikani ñakare kwetre amne namanintre Ngöbö käikitekä jökrä okwäbti. Yehtë abko, Ngöbö Üai Deme nükani btätre gani kwetre.

⁴⁷ Angwane Pedrokwe niebare mda:

Nun israelita, ie Ngöbökwe ja Üai Deme biani, ye kwrere Ngöbökwe bini arato nitre neye, aisete nikwe niaratre ngökadre ñöte Jesu käbti ruen tie, niebare Pedrokwe.

⁴⁸ Bti Cornelio amne mräkä kwekwe amne kukwe muko kwekwe btä Ngöbö Üai Deme nükani, ye Pedrokwe ngökamna jökrä ñöte Jesukristo käbti ni mda mdaye. Erere ngökanintre ñöte kwetre, bti Pedro rabadre nüne köböbu, köbömä mda bentre abko ribebare kwetre Pedroye.

11

Dre nakaninkä Cornelio kanti abko Pedrokwe niebare

¹ Pedro ngämi nüketa Jerusalén, ye känenkri nitre ñakare israelita käkwe Ngöbö kukwei kuin Jesubtä kani ngäbti arato, ye abko gani nitre Jesu kukwei

ngwianka mda mdakwe amne nitre tödekaka Jesubti nämane nüne kä Judeate ye kākwe gani arato.

² Abtä Pedro nikani nebata Jerusalén angwane, nitre israelita ruäre tödekaka Jesubti nünanka kä Judeate namani ñāke Pedro rüere, ³ kākwe niebare krörö Pedroye:

Nitre ñakare israelitare abko gwiriete ni israelita ñan janandre basare jire chi nita niere. ¡Se ñobtä abko ma jananbare mröre ketetibe nitre se ben gwaire! niebare kwetre ie.

⁴ Abtä kukwe nakaninkä ño ja täritäri, ye erere Pedro nikani niere jökrä abko krörö:

⁵ Ti nämā juta Jopete blite Ngöböbe angwane, jändrän dän kwata kri mākāninte kwārikwāri körä ketabkā btā, kwrere jire nämāne kā kāinbti, rababa kite nūke ti nämā ye kānti abko tikwe tuaba köböre kwrere. ⁶ Akwa jändrän yete abko dre nämāne ti tö rababa tuai, kākwe mikaba ñāräre kuin angwane, jändrän ñakare dbe kwetadre nikwe aibe nämā te abko krörö: Jändrän ngwarbe ngoto krābkā krābkā bātākā ngwarbe nämā te. Erere arato, jändrän ngwarbe kāsenta bātākā ngwarbe nämā te. Mdakāre abko, jändrän yorekā tementa amne nukwā bātākā ngwarbe nämā te arato, btā ti okwā rababa. ⁷ Ye btārābe Ngöbö kukwei jaraba krörö tie: Pedro, jändrän nibi tuen mae yete, ye nān kāmike kwetadre jae, nieba kwe tie. ⁸ Abtä tikwe nieba krörö ie: Ti Dānkien, jändrän mden mden ñan dbe kwetadre makwe niebare kira, ye erere tikwe ñan kwetabare jire chi, aise te tikwe ñan kwetadre, tikwe nieba ie. ⁹ Angwane Ngöbö kā kāinbti kākwe niebata krörö mda tie: Jändrän mikani dbe Ngöböke, ye dbe ñakare makwe ñan tö ngwian

niere jire chi, nieba kwe tie. ¹⁰ Ngöbökwe ñäkäba bämä jire kore tie. Yehti dän kwata kri ye jirikabata kä käinbti ti okwäbti.

¹¹ Ye btäräbe, ni Cesareabo juani nimä ti tuen, ye rababara mate jukwebtä ti kánti. ¹² Angwane tikwe ñan kä jürä ngwiandre niken bentre, Ngöbö Üai Deme käkwe nieba tie. Ye erere ti rikaba bentre amne, ti mräkä ni ti tä tibe nete noko rikaba siba tibe. Nun rikaba nebe juta Cesareate angwane, ni nāma iti yete kánti nun rikaba jökrä nebe gwi. ¹³ Angwane ni ye käkwe angele tuani ño köböre kwrere abko rikaba niere nunye, käkwe nieba krörö: Angele rükaba nūnaninkä nete, käkwe nieba krörö tie: Ni kädianta Simón akwa, Pedro nieta ie arato abko tä juta Jopete, ye ni mda juen kārere jötrö nūke ja kánti nete, ¹⁴ ñobtä ñan angwane Ngöbökwe ma dianditari ño ma mräkäbe gwaire abko niarakwe niedi mae, abkokäre makwe kārä, niebare angelekwe ie, nieba kwe nunye. ¹⁵ Angwane kukwe kuin Jesukristobtä ye ti rikaba niere krire ietre angwane, btäräbe Ngöbö Üai Deme rükaba ño kena nibtä, ye kwrere rükaba btätre arato ti okwäbti se kwrere. ¹⁶ Ye ngwane ni Dänkien Jesu käkwe blitaba nibe abko rükaba töreta tie krörö: Juankwe ni ngökani ño aibe te akwa, mun abko ie Ngöbökwe ja Üai Deme biandi nūnakäre munbtä, niebare kore ni Dänkienkwe nie. ¹⁷ Ye mdenbtä abko, ni israelita käkwe tödekani ni Dänkien Jesukristobti abko ie Ngöbökwe ja Üai Deme biani, ye kwrere biani kwe nitre ñakare israelitareye arato, ¿se tikwe ja mikadre ño Ngöbö rüere? ti rababa nütüre, niebare Pedrokwe.

¹⁸ Yebtä abko, ja mräkätre Jerusalénbo namani ñake Pedro rüere ye käkwe Pedro kukwei nuni ünän angwane, namanintre kwekbe kada ketani jökrä amne, nikanintre Ngöbö käikitekä mda, käkwe niebare:

¡Nitre ñakare israelitare rabadre nüne kärekäre Ngöböbe, abkokäre Ngöbö tä kä bien ietre kukwe käme kitakäre temen amne tödekakäre Jesubti ñan ñan! namanintre niere.

Nitre ñakare israelitare kwati käkwe tödekani Jesubti juta Antioquíate

¹⁹ Esteban kämikani, yehti nitre israelita tödekaka Jesubti nünanka Jerusalén abko ni israelita mda mda namani mike ja tare nike krübäte tödekabtä Jesubti. Abtä ngitian jökrä kwäräkwärä. Ruäre nikani Fenicia, ruäre abko nikani Chipre amne ruäre nikani juta Antioquíate. Nikanintre ye kántikánti nikani kukwe kuin Jesubtä ye niere mräkätre israelitaye akwa, ni ñakare israelitare abko ie niebare ñakare kwetre.

²⁰ Akwa nitre nünanka Chipre amne juta Cirenete tödekaka Jesubti arato abko nikani ruäre juta Antioquíate, ye abko käkwe kukwe kuin ni Dänkien Jesubtä niebare nitre ñakare israelitareye arato.

²¹ Angwane ni Dänkien Jesu namani die mike kri, ye mdenbtä abko ni kwati käkwe ja toi kwitaninta amne namanintre tödeke ni Dänkienbti. ²² Ye abko nitre gätäkä Jesu käfti nämane Jerusalén käkwe gani angwane, Bernabé juani tuakäre kwetre Antioquíate mda. ²³ Ye erere bkänä, Bernabé nikani, namani juta Antioquíate angwane, nitre tödekaka Jesubti nünanka Antioquíate abko kräke Ngöbökwé ja moto mikani kuin namani tuen

Bernabéye. Ye abko käi namani nuäre kri btä, kākwe ja tōi mikamna kwatibe janknu Jesubtä nitre tödekaka btin Jesubti yeye niaratre die mikakäre. ²⁴ Bernabé ne abko ni moto kuin amne, Ngöbö Üai Deme nämane täte btä amne nämane tödeke kwatibe Jesubti arato. Ne aiseite niara nämane kukwe kuin Jesubtä niere angwane, ni kwati namani tödeke ni Dänkienbti mda.

²⁵ Abti Bernabé nikani juta Tarsote mda Saulo känene. ²⁶ Saulo kwani ie angwane, nikani ngwena sribire jabe juta Antioquíate. Ye kánti gätäbare kä kwati täte kwetre nitre tödekaka Jesubti ben, niaratre die mikakäre amne Ngöbö Kukwei diribare kwetre ni kwatiye arato. Juta Antioquíate ne mden kánti abko nitre tödekaka Jesubti kädiani Kristiano kena.

²⁷ Kä ye ngwane abko, nitre Ngöbö kukwei niekä nämane Jerusalén abko nikani ruäre nebe juta Antioquíate. ²⁸ Nitre ye abko, iti kädian nämane Agabo. Bati nämane gätäbtä angwane, namani nūnaninkä krö amne, Ngöbö Üai Deme köböire niebare krörö kwe:

Nitre romanobo tä gobrane, ye kántikánti mrö nikadi kri krübäte kä ngrabare temen, niebare kwe.

Ye erere bkänä, emperador Claudio nämane gobrane angwane abko mrö nika namani krübäte kä ngrabare temen. ²⁹ Abtä nitre tödekaka Jesubti nämane juta Antioquíate ye kākwe ja tōi mikani ngwian juen ja mräkätre tödekaka Jesubti nūnanka kä Judeate ye die mikakäre. Ye erere ni itire itire, ie ja namani nūke töre ngwian bien nuäi, ye erere namanintre bien. ³⁰ Ngwian ükaninkrö

kore ja mräkät're die mikakäre, ye abko Bernabé amne Saulo nikani ngwena biandre nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka yeye dräidre ni jökräbti.

12

Santiago kämikani amne Pedro abko kitani ngite

¹ Kä ye ngwane abko, nitre gätäkä Jesu käbti Jerusalén abko ruäre jrei Herodes Agripa namani kite ngite kä teri mikakäre ja tare nike tödekabtä Jesubti. ² Angwane Juan etba Santiago abko jrei Herodekwe kämikamna ngitrabti, ye erere Santiago kämikani. ³ Santiago kämikani kore, ye abko namani dbe nitre israelitakrä, namani tuen jrei Herodeye, aiseite Pedro kamna ngite kwe arato. Pedro kani ngite ye ngwane abko bieta kädianta Pascua näire ban te lebadura ñakare kweta nämane, ye näire Pedro kani ngite. ⁴ Pedro kani ngite angwane, jrei Herodekwe kitamna ngite kä teri mda. Ye kanti guardia mikani nibkä nibkä, bäbkä ja täritäri Pedro ngibiarebti. Yehti bieta Pascua rikadre ta angwane, Pedro mikadre ni jökrä ngwärecri kukwe ükatekäre btä amne kämikakäre, Herodes namani nütüre. ⁵ Ne aiseite Pedro nämane ngite kä teri angwane, guardia namani ngibiare kuin ñan gitiadre abkokäre. Akwa nitre gätäkä Jesu käbti abko namani jadüke ñakare, ja di kärere Ngöböye Pedrokrä.

Angele käkwe Pedro tikaninteta

⁶ Herodekwe Pedro mikadre ni jökrä ngwärecri kukwe ükadrete kämikakäre, ye känencri deo angwane, kadena nämane kitani krobu niara küdebtä amne kadena arabe nämane mäkäninte

guardia nibubtä. Guardia nibu ye ngätäite niara nämane kibien kuin temen angwane, jukwebtä abko guardia nämane nibu arato jukwe ngibiarebti. ⁷ Angwane batibe angele ni Dänkienkwe nükani gwi, Pedro nämane ye kanti angwane, kä trä ngitianinkä ngwen jökrä gwita temen, Pedro nämane ngite ye kanti. Angwane angele ye käkwe Pedro nuaninbtä kronabtä, käkwe ganinkrö, bti niebare kwe ie:

Näin jötrö krö, niebare kwe ie.

Ye btäräbe, kadena nämane kitani Pedro küdebtä ye ngitianintbe jökrä Pedro küdebtä se kwrere. ⁸ Angwane angele ye käkwe niebare mda Pedroye:

Ja ngwä kite jötrö amne sabato kite jötrö ja ngotobtä, niebare kwe ie.

Ye erere Pedrokwe nuenbare. Angwane angelekwe niebareta mda ie:

Dän ngetbo tä mda makwe, ye kita jabtä arato, bti ma jata ti jiebti, niebare kwe ie.

⁹ Ye erere bkänä, Pedro nikani angele jiebti. Akwa Pedro nämane näin era metre angelebe ya abko ñan namani nuke gare ie, ñobtä ñan angwane nämane angele tuen köböre namani ruen ie. ¹⁰ Akwa guardia nämane käne jukwebtä bäre nikani ta, bti guardia mda nämane jukwe mdara jire kanti, ye bäre nikani ta, bti jukwe jierore nämane mikani jite ji ken, ye kanti Pedro namani angelebe angwane, jukwe ye ngitianinbe au angwane, jukwe namani tikani, yete ta Pedro nikani angelebe. Yebti nikani bä mente se kwrere angwane, angelekwe Pedro mikaninte kaibe.

¹¹ Angwane batibe angele nükani era metre bkänä gani Pedrokwe angwane, niebare krörö kwe:

Herodes amne nitre israelita ji dokwäte tö kukwe nuein käme tibtä abko ngäniene ti Dänkienkwe angele juni ti tikete, ne abko era metre bkänä ñan ñan, Pedro namani niere jae au.

¹² Pedro tikaninteta, ye gani kwe angwane, nikani nebe María juete. María ye abko ni kädian nämane Juan amne arabe kädian nämane Marcos abko meye. Ye kanti Pedro nikani. Kä ye kanti abko, ni nämane ja ükekrö kwati blite Ngöböbe Pedrokra. ¹³ Pedro nikani nebe ki jukweibtä, käkwe ñäkäbare gwäkäre amne, nire nämane ñäke jukwebtä abko meri sribikä bati kädian nämane Rode nikani tuen. ¹⁴ Angwane Pedro kukwe nükani gare ie, ye abko käi namani nuäre krübäte btä, aiseite jukwe tikadre kwe Pedroye näre abko nikaninta betekäta jirekäbe nementa gwi, käkwe niebare:

¡Pedro tä jukwebtä! niebare kwe.

¹⁵ Abtä nitre nämane gwi ye käkwe niebare mda ie:

¡Ma ngwarbe kä kwitekä jabti nete! niebare kwe ie.

Akwa ja nämane kukwe era niere, meri ye namani niere ietre. Abtä niebare krörö mda kwetre:

Angele Pedro ngibiaka aibe tä näin. Ye ñan niara ara jire tä näin, namanintre niere.

¹⁶ Akwa Pedro abko namani ñäke janknu jukwebtä amne, ni mda mda nikani, käkwe jukwe tikani, bti Pedro nämane yete bkänä, btä okwä namani angwane, töi ñan namanintre krütare btä.

¹⁷ Akwa niaratre käkwe kada ketadre niebare Pedrokwe kisebti ietre, ye erere namanintre kwekbe

jökrä angwane, ni Dänkienkwe tikaninteta ño abko niebare kwe. Yebti niebare krörö kwe:

Kukwe nakaka ño tibtä, tikwe nini munye, ye erere munkwe nie jökrä Santiagoye amne ja mräkä tödekaka Jesubti mda mdaye arato, niebare kwe.

Yebti kä mikaninkä kwe yete amne nikani kä mdabti ngitie Herodes ngäniene.

¹⁸ Yebti kä jatani ngwen dekä angwane, kä namani nokre jabtä nitre rükäkwe, ñobtä ñan angwane Pedro jrainbare ñan namani nuke gare ietre, aiseite namanintre ja mike ngite jirekäbe kwärikwäri. ¹⁹ Angwane Herodekwe Pedro känäntarimna ietre, akwa ñan kwanintarita ietre, abtä niaratre mikani ngite mda Herodekwe, bti kämikamna kwe.

Herodes krütani

Yebti Herodes nämane kä Judeate, abti nikani neme juta Cesareate mda. ²⁰ Herodes ngämi niken juta Cesareate, känenkri niara namani romon nitre nünanka juta Tirote kräke amne nitre nünanka juta Sidónite kräke, aiseite namani ja kwete bentre. Abtä nitre ütiäte ütiäte nünanka juta kubute ye käkwe ja töi diani rikakäre gwaire Herodes kánti juta Cesareate kukwe ükete ben, ñobtä ñan angwane nitre Tirobo amne nitre Sidónbo nämane mrö kökö jae kä Herodekwe kánti, aiseite tö namanintre kukwe ükete. Ye erere bkänä, ni sribikä ütiäte nämane sribire iti Herodekrä abko kädian nämane Blasto abko ben nitre Tirobo amne Sidónbo käkwe blitabare, ye köböire abko Herodes rabadre ja mäketa jäme bentre, abkokäre blitabare kwetre Blastobe. ²¹ Yebtä abko, Herodekwe gätä

köböi kitani mda kräke. Ye erere gätä köböi nükani angwane, Herodekwe dän bäri nuäre, ütiäte kri kitani jabtä ja jreire bä mikakrä, bti namani takänintbe ja takrä gobrankräbti angwane, kukwe niebare kwe ietre. ²² Angwane Herodes kukwe nuaka nuaka ye nikani ñäke jume ja dibti niara moto mikakäre jäme jakrä, kä namani niere krörö:

Ni tä blite se ñan ni ngwarbe akwa, ngöbö ara nü iti, käta blite se, namanintre niere kore ie.

²³ Ye btäräbe angele ni Dänkienkwe käkwe Herodes mikani bren, ñobtä ñan angwane Herodes mikani ütiäte ngöbö kwrere jae ni mda mdakwe, ye namani dbe Herodekrä amne Ngöbö era metre abko mikani ütiäte ñakare kwe. Yebtä angelekwe mikani bren angwane, ngin aibe käkwe Herodes kitaninkä ja tubtä. ²⁴ Niara krütani kore, ye täbti Ngöbö Kukwei nikani niren bäri mda kä ye kántita temen amne, Ngöbö Kukwei diri namani kä jökräbti arato kä ye kántita.

²⁵ Abti Bernabé amne Saulo käkwe sribibare ünän jökrä Jerusalén, bti nikaninta juta Antioquíate. Nikaninta angwane, nikani Juan ngwena jabe. Juan ye mden abko kädian nämane Marcos arato abko jänikani kwetre jabe.

13

Bernabé btä Saulo juani blite Jesubtä

¹ Nitre gätäkä Jesu käbti nämane juta Antioquíate, ye ngätäite nitre Ngöbö kukwei niekä nämánena amne nitre Ngöbö Kukwei dirikä nämánena abko kädian nämane krörökrörö: Bernabé, Simón (Simón ne mden abko kädian nämane Chen arato), Lucio juta Cirenebo amne Manaen. Manaen ne

abko rirabare gwaire jrei Herodes Antipabe. (Jrei Herodes Antipas ne abko kākwe gobranbare Galilea). Angwane Saulo nāmane arato. ² Batira jire niaratre nāmane ja ūkaninkrō Ngöbö kākītakakāre amne ja bāinkāre Ngöbökrā angwane, batibe Ngöbö Ūai Deme kākwe niebare krörō ietre:

Bernabé amne Saulo tikwe kārābarera sribi nuene jakrā, ye krāke niaratre denkā jenena munkwe juankāre sribi ye nuene, niebare Ngöbö Ūai Demekwe.

³ Angwane blitabare ūnān kwetre Ngöböbe amne ja bāinbare ūnān kwetre Ngöbökrā, bti kise mikani kwetre Bernabébtī amne Saulobti ja di biankāre ietre, bti juani kwetre mda.

Bernabé btā Saulo kākwe blitabare Jesubtä Chiprete

⁴ Abti Ngöbö Ūai Deme kākwe Bernabé amne Saulo juani kore angwane, nikanintre nebe mren körābti juta Seleucia. Ye kānti nakwani rute, bti nikani kā butubti Chipre. ⁵ Ye ngwane abko Juan nikani siba Bernabébe amne Saulobe niaratre die mikakāre. Juan ne mden abko kādian nāmane Marcos arato. Nikanintre nebe mren körābti juta Salaminatē, Chipre kānti angwane, sinagoga nāmane Salamina, ye kāntikānti nikanintre blite Ngöbö kukwei kuin Jesubtä.

⁶ Niaratre kākwe dikakabare jōkrā kā butubti Chiprete Ngöbö kukwei kuin Jesubtä niekāre. Abti nikani nebe juta Pafote mda. Kā ye kānti abko ni israelita sukiare nāmane iti. Ni ye abko ni ni ngökaka, akwa nāmane ja mike ni Ngöbö kukwei niekā kwrere. Ni ye abko kādian nāmane Bar-Jesu

abko ben Bernabé amne Saulo namani ngätäi. ⁷ Chipre yete ni iti kädian nämane Sergio Paulo nämane gobrane emperador romano kräke. Amne Sergio Paulo abko ben ni kwrare ye nämane ja gete. Gobran ne abko töbtä krübäte abko tö namani Ngöbö kukwei nuai, käkwe Bernabé amne Saulo kārābare blite jabe Ngöbö kukweibtä. Erere nūkanintre kānti. ⁸ Akwa ni kwrare ne arabe kädian nämane Elimas arato abko ñan tö namani gobran Sergio tuai tödeke Ngöböbti, kā namani Ngöbö Kukwei mikamna ütiäte ñakare kisere gobran Sergioye. ⁹ Angwane Saulo abko arabe kädian nämane Pablo arato btä Ngöbö Üai Deme namani täte, käkwe okwä ketaninte kwekbe ni kwrare yebtä, ¹⁰ käkwe niebare krörö ie:

Ma ni ngökö. Ma töi käme. Ma diablu kwrere amne käre mata ja mike jändrän kuinkuin rüere. Mata rüre ni Dänkien kukwei kuin era metre rüere, ye abko ñan rabadre bare jire chi mae, mata nütüre aisete, ¹¹ mtare ni Dänkien Jesu käkwe ma mikadi ja ngie nuen krörö: Ni Dänkien bike ma okwä mike kā ikote, aisete kā ñan rabadi tuen mae, ne ben makwe nūnandi bā raire kore. Abko kore se, niebare Pablokwe Elimaye.

Ye btäräbe, kā ngidianinte iko Elimas okwäte amne kā namani iko jökrä okwäte se kwrere. Angwane ni mdakwe kadre küdebtī rikadre ngwena, ie niara tö namani, ñobtä ñan angwane kā namani tuen ñakare ie aisete. ¹² Elimas namani kā ikote kore gobran okwäbti, yebtä abko kukwe kuin ni Dänkien Jesubtä diri namani, yebtä gobran ñan töi namani krütare, käkwe Ngöbö kukwei Jesubtä mikani era abko kukwe nakaninkä kore Bernabé

amne Pablo bta kä butubti Chiprete.

Saulo bta Bernabé kākwe kukwe kuin Jesubtä niebare juta Antioquía kä Pisidiate

¹³ Nebti Pablo amne kukwe muko mda mda nämane näin ben abko nakwani rute mren köräbti juta Pafote mda, bti nikani juta Pergete kä Panfiliate. Ye kanti Juan Marcos kākwe kä mikaninkä btätre, kä nikaninta ja jiebtie nebeta Jerusalén.

¹⁴ Pablo nämane kukwe muko mda mdabe juta Pergete, bti nikani ta angwane, nikani nebe juta Antioquía kä Pisidiate mda. Ye kanti köbö jadükakrä nitre israelitakwe nükani angwane, nikanintre sinagagate, kanti nämane tākānintbe. ¹⁵ Abti Kukwe Biani Ngöbö kwe Moiséye amne tärä tikani nitre Ngöbö kukwei niekākwe, ye bta ñākābare ünän jökrä angwane, nitre ji dokwäte sinagagate kākwe niebare krörö ietre:

Ja mräkätre, kukwe tärä munkwe niedre ja mräkätre die mikakrä ne ngwane, kä tärä blitakrä munye mtare, niebare kwetre.

¹⁶ Angwane Pablo namani nūnaninkä krö amne, ni jökrä kākwe niara kukwei nuadre abko niebare kisebti kwe ietre, bti niebare krörö kwe ietre:

Mun israelita amne mun ñākare israelitare tä nete arato kätä Ngöbö mike ütiäte jae, olo ketete ti kukwe iye munkwe. ¹⁷ Ngöbö ni israelitakwe kākwe ni mräkä kirakira dianinkä jen jakrä, bti ni mräkä kirakira nämane nūne ni menteni kwrere kä jenenante Egipto abko mikani niren kwati kwe. Abti ja di kri bti Ngöbö ara jire kākwe ni mräkä dianinkä kätä kä Egiptote mento. ¹⁸ Abti ni mräkä kirakira kākwe nūnabare blo kä gre ketebu jire kä kaibete, akwa Ngöbö moto namani romon ñākare

jötrö kräke. ¹⁹ Angwane ni mräkä kirakira, ye köböire Ngöbökwé juta keta kükü jire juani ngwarbe Canaán, bti kä ye biani kwe ni mräkä kirakiraye jakrä. ²⁰ Niaratre nikani nüne Egipto abti nūkaninta nüne Canaán ye abko bäsi kä siento kräbkä bti kä gre ketebubti kwä jätä (450) nikani ta, niebare Pablokwe.

Pablokwe niebareta mda:

Yebti Ngöbökwé nitre rükä jie ngwianka mikani gobrane mda ni mräkä kirakira ngätäite. Ne abko namani kore nebebe Ngöbö kukwei niekä Samuel näire. ²¹ Yebti ni mräkä kirakira kākwe jrei kārābare Samueliye mda abko rabadre gobrane niaratre ngätäite abkokäre. Ye erere bkänä, Ngöbökwé Saúl tukwe mikani jreire kä gre ketebu jire niaratre ngätäite. Saúl ne abko Cis ngobo. Cis ne abko jatani Benjamín mräkäkri. ²² Abti Ngöbökwé Saúl dianinkä mento angwane, David tukwe mikani jreire mda Saúl täte kwe amne, Ngöbökwé niebare krörö Davibtä: Isaí ngobo David ne abko kākwe nūnandre ño, ie ti tö, erere tä nüne amne, dre nuendre kwe, ie ti tö, erere tä biare nuene arato, niebare Ngöbökwé btä. ²³ David ne mden mräkäkri ni Diantarikä iti kädianta Jesu jatani ni israelita kräke. Jesu ne mden abko Ngöbökwé köböi mikani nitre israelita diantarikäre, ²⁴ aisete Jesu ngämi sribi kömiketbe, känenkri ni kä Juan jatani. Angwane nitre israelita kākwe kukwe kämekäme kitadre jire jökrä temen, bti tödekadre Ngöböbtä, bti ja ngökadre ñöte kwetre abko Juan namani niere ietre. ²⁵ Yebti kä jatani neme braibe nūnankrä Juanye angwane, Juankwe niebare krörö: Ti Ni Dianinkä Ngöbökwé, munta nütüre tibtä akwa,

ye ñakare kore. Akwa ni jatadi iti ti jiebti abko bări ütiäte tikrä, aisete ja nuke töre ñakare tie sandalia tikete niara ngotobtä ye abko Ni Dianinkä Ngöbökwé ara, niebare Juankwe.

²⁶ Ja mräkätäre därebare ja täritäri Abrahamkri amne mun ñakare israelitare kätä Ngöbö mike ütiäte jae, Ngöbö kukwei kuin Jesubtä ne abko Ngöbökwé juani nikrä. ²⁷ Jesu abko ni Dianinkä juani Ngöbökwé nükani gare ñakare nitre nünanka Jerusalénye amne nitre ji dokwäte Jerusalénbo yeye. Erere arato, nitre Ngöbö kukwei niekä käkwe kukwe niebare Ni Dianinkä Ngöbökwébtä btä ñäkätä niken köbö jadükakrä näire bämän kratirekratire, aisete rükadre gare ietre. Akwa ye abko nükani gare ñakare ietre arato, aisete Jesu kitani ngite müre ketadre kwetre angwane, kukwe rakadrekä ño Ni Dianinkä Ngöbökwébtä nämane tikani, btä ñäkätä niken bämän kratirekratire ye abko niaratre ara jire käkwe mikani neme bare jökrä. ²⁸ Kukwe kwani ñakare ietre Jesu kitakrä ngite müre ketadre akwa, Pilatokwe Jesu müre ketamna abko namani ribere Pilatoye. ²⁹ Erere bkänä, Pilatokwe Jesu müre ketamna angwane, Jesu krütani ye btäräbe Ngöbö Kukwei nämane tikani ño Ni Dianinkä Ngöbökwébtä, ye erere namani bare. Jesu krütani angwane, dianinta krusobtä timon, bti doboi mikani. ³⁰ Akwa Ngöbökwé niara mikaninta nire. ³¹ Yebti nitre käkwe dikakabare Jesube kä Galileate nebebe juta Jerusalén, ye ie Jesukwe ja mikaninta tuadre bäre bäre, aisete niaratre Jesu tuakatuaka ye mden abko tätre kukwe era erere niekä ni mräkä israelitaye mtare. ³² Ne mden kisete, kukwe kuin Jesubtä nunta

näin niere munye abko krörö: Ngöbökwe kukwe ükaninte jabe kwärikwäri ni mräkä kirakirabe, ³³ nita nüne mtare ne abko ni mräkä kirakira bkün ja täritäri amne, Ngöbökwe ja kukwei mikani täte nibe. Ngöbökwe Jesu mikaninta nire angwane, kukwe ükaninte kwe, ye namani bare jökrä, ye mden tä tikani Salmos krobubtä krörö:

Ma abko ti Odei jen tikwe. Ti ma rün makwe mtare, *Salmos 2.7*

abko tä tikani kore Salmos krobubtä.

³⁴ Ngöbökwe Jesu mikadita nire ne abko niebar-
era kwe, aisete Jesu ñan ngwäkä gütadrekä, ye
mden abko tikamna tä räbtä kwe:

Tikwe ja kukwei kuin deme biani ja die biankäre
Daviye, ye abko tikwe mikadi täte jökrä
munkrä, *Isaías 55.3*

abko tä tikani Ngöbö kukweibtä.

³⁵ Ne mden kisete tä rä mdara jire btä tä tikani
krörö:

Ni Deme makwe, ye makwe ñan ngwäkä tuadime-
tre ngütekä, *Salmos*

16.10

abko tikamna kore tä räbtä Daviye Ngöbökwe.

³⁶ Akwa Davikwe kukwe ye tikani angwane, ñan
tikani jabtä kwe gare kuin nie, ñobtä ñan angwane
Davikwe sribidre ño niebare Ngöbökwe ie, ye
erere sribibare kwe. Yehti niara krütani angwane,
dobo mikani mräkä känekäne ngätäite amne niara
ngwäkä ngütaninkä jökrä, aisete kukwe ye ñan
nämane tikani Davibtä gare kuin nie. ³⁷ Akwa
Jesu mikaninta nire Ngöbökwe ye abko ngwäkä
ngütaninkä ñakare, ³⁸ aisete Jesu aibe köböire
Ngöböta ni ngite kukwe käme nuenbtä denkä
mento nibtä abko nun tö mikai gare mtare munye

ja mräkätre. ³⁹ Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye mikabtä täte Ngöbö ñan namani mun ngite denkä munbtä amne, mun ñan namani tuen kuin metre Ngöböye. Akwa ni jökrä käkwe tödekadre Jesubti abko ñakare ngite mda ja ngwärekre abko Ngöbökwe niedre btä abko rabadre gare munye, abkokäre nunta blite Jesubtä munbe, ⁴⁰ ñobtä ñan angwane nitre Ngöbö kukwei niekä käkwe tärä tikani kira abko erere ñan rakadrekä munbtä, abkokäre munkwe mokredre jabtä, kukwe tikani krörö ne ngäniene:

⁴¹ Mun Ngöbö Kukwei mikaka ngwarbe jae ye käkwe sribi tikwe mika ñäräre kuin, bti munkwe töbika kuin btä arato, abti mun krüta mrä,

ñobtä ñan angwane mun näire tikwe jändrän nuendi, ye abko ni mda mdakwe niedi munye akwa, ñan mikadi era munkwe, *Habacuc 1.5*

abko tä tikani kore. Abko kore se, niebare Pablokwe.

⁴² Bti Pablo amne Bernabé jatani nikenta ju bäre angwane, jatadre bliteta kukwe nebtä bämän mdabtä köbö jadükakräte abko ni jökrä namani ribere ietre. ⁴³ Yehti gätä ngidianinkä angwane, nitre israelita kwati amne nitre ñakare israelitare kwati käkwe ja mikani ketetibe nitre israelitabe Ngöbö mikakäre täte, käkwe tödekani Jesubti abko namani nekete jökrä Pablobtä amne Bernabébtä. Angwane niaratre abko käkwe ja mräkätre tödekaka krire Jesubti, ye kitani bäre bäre nünenkä dite Jesubtä, ñobtä ñan angwane Ngöbökwe ja moto mikani kuin niaratrekrä, yehtä

nünandrekä dite kwetre, niebare Pablokwe amne Bernabékwe ietre.

⁴⁴ Yebti köbö jadükakrä bämän mdabtä nükani angwane, bäsi ni jökrä nünanka kä ye kanti kākwe ja ūkaninkrö Ngöbö kukwei kuin ni Dänkienbtä kukwe nuakäre. ⁴⁵ Akwa ni kwati ñakare israelitare nükani ja ūkekrö namani tuen nitre israelitaye angwane, niaratre namani mokrere krübäte, aisete Pablo nāmane kukwe dirire, ye rüere nikanintre ñake bāri diānbe Pablo rüere. ⁴⁶ Angwane Pablo amne Bernabé, btä kä jürä namani ñakare blitakäre, kākwe niebare krörö ietre:

Mun israelita, ie nunkwe Ngöbö kukwei kuin Jesubtä mikadre gare käne, ye abko Ngöbökwē mikani nun kisete kore. Akwa munta trö kwite Ngöbö kukweiye, abtä munkwe nünandre kärekāre Ngöböbe, akwa ja ruen ūtiāte ñakare munye nüne kärekāre Ngöböbe, aisete nitre ñakare israelitare abko ie nun nāin Ngöbö kukwei niere jirekābe mda, ⁴⁷ ñobtä ñan angwane Ngöbökwē nun juani sribi ne nuene angwane, nunkwe sribidre krörö nieba kwe nunye:

Nitre ñakare israelitare tā nüne kä jökräbti temen abko rabadre dianintari jökrä, abkokäre tikwe ma mikani ñotra kwrere niaratrekrä, *Isaías 49.6*

niebare kore Ngöbökwē nunye, niebare Pablokwe amne Bernabékwe nitre israelitaye.

⁴⁸ Pablo amne Bernabé kākwe blitabare kore, yebtä abko nitre ñakare israelitare btä kä namani nuāre amne Ngöbö kukwei mikani ūtiāte kwetre. Angwane nire nire mikani nünakäre kärekāre jabe Ngöbökwē, ye erere kākwe tödekani Jesubti. ⁴⁹ Yebti Ngöbö kukwei kuin Jesubtä ye kädriebare jökrä kä

ngrabare temen juta Antioquía Pisidia bäre temen.
⁵⁰ Akwa kä ye kanti abko, meri ruäre nämane Ngöbö mike ütiäte jae nitre israelitabe abko ben nitre israelita ütiäte ütiäte kākwe blitabare Pablo amne Bernabé rüere. Erere arato, nitre ji dokwäte nünanka kä ye kanti abko ben blitabare kwetre arato. Angwane nitre ye abko kākwe ja tōi mikani rüre Pablo rüere amne Bernabé rüere, niaratre juantarikäre kä ye bäre mento. ⁵¹ Abtä Pablo amne Bernabé kākwe dobro mnü ja ngotobtä ngrükaninte nitre israelita ye ngwärekre, ñobtä ñan angwane niaratre nämane kukwe nuene blo abko ñan namani dbe Pablokrä amne Bernabékrä abko bä mikani kwetre ie, bti nikanintre juta Iconio mda. ⁵² Angwane nitre kākwe kukwe kuin Jesubtä kani ngäbti abko btätre Ngöbö Üai Deme namani täte amne kä namani bäri nuäre btätre arato.

14

Pablo btä Bernabé kākwe blitabare Jesubtä juta Iconiote

¹ Abti Pablo amne Bernabé nikani nebe juta Iconiote angwane, köbö jadükakrä näire nikanintre sinagoga yete, kanti blitabare nuäre kwetre kukwe kuin Jesukwe yebtä. Abtä ni israelita kwati kākwe tödekani Jesubti. Erere arato, ni ñakare israelitare kwati kākwe tödekani bti. ² Akwa nitre israelita ñan tö namani tödekai bti abko kākwe nitre ñakare israelitare moto mikani romon ja mräkätre tödekaka Jesubti rüere. ³ Akwa Pablo amne Bernabé namani nüne raire Iconiote angwane, ñan namani rüe jürä ngwen jabtä akwa, namanintre kukwe kuin

Jesubtä niere janknu. Angwane ni Dänkien namani ni tarere ja moto kuinbti namanintre niere ni jökräye angwane, kukwe niebare kwetre ye rabadre era ni mda mdakrä, abkokäre ni Dänkien namani niaratre die mike, kä namani sribi kri ñan tuabare nuene niaratre köböire. ⁴ Akwa ye ngwane abko nitre nünanka juta Iconiote abko kākwe ja ñākānintbe mda, aiseite ni ruäre namani nekete nitre israelita tödekaka ñakare Jesubti yekri amne ni ruäre abko namani nekete Jesu kukwei ngwiankakri. ⁵ Abtä nitre israelita tödekaka ñakare Jesubti amne nitre ñakare israelitare kākwe ja töi mikani kwatibe nitre gobrankabe Pablo amne Bernabé mikakäre ja tare nike amne kāmikakäre jäbti. ⁶ Akwa Pablo amne Bernabé kāmika brai nämāne, ye gani kwetre angwane ngitiani juta Listrate amne Derbete. Juta ye abko nämāne kākā Licaoniate, ye kāntita temen Pablo amne Bernabé ngitiani. ⁷ Angwane Ngöbö kukwei kuin Jesubtä ye kädriebare kwetre kä ye kāntita arato.

Pablo amne Bernabé kākwe blitabare Jesubtä juta Listrate amne juta Derbete

⁸ Abti bati Pablo amne Bernabé nämāne juta Listrate angwane, ni nakwente nämāne iti juta yete. Ni ye abko dārebare ngüre bren, aiseite nämāne dikekā ñakare kröta abko nämāne tākānintbe siba yete. ⁹ Pablo nämāne blite angwane, niara nämāne kwekbe Pablo kukwei nuen. Te batibe, Pablo okwā namani kwekbe btā angwane, Jesukwe mikadreta quinta, bti namani tödeke kwatibe namani tuen Pabloye. ¹⁰ Angwane Pablokwe ñākābare jume ja dibti krörö ie:

¡Näin krö amne nünenkä metre krö! niebare kwe ie.

Ye btäräbe, ni ye käkwe ja tākāninte kainta, nūkaninbe dikekā krö, bti nikani dikekā kwärākwärä ni mda mda okwäbti se kwrere.

¹¹ Pablokwe ni ngüre bren mikaninta kuinta kore, ye jatani ni jökräye angwane, namani ngrente krikri ja kukwe Licaoniare, kā namani niere krörö:

¡Ngöbötire nikwe nikwitani ni bä kwrere abko nūkani ni ngätäite mtare! namanintre niere.

¹² Bernabé abko ngöbötire jire jökrä dānkien kādian nāmane Júpiter niebare kwetre amne Pablo abko nāmane blite, aisete niara abko ngöbö kādian nāmane Mercurio* niebare kwetre ie. ¹³ Abtä ni blitaka ngöbö Júpiterebe ni mda mdakrä abko kwe ju nāmane kānime jite juta bäre abko jatani nbi kwane ngwena kāmikadre ietre niaratre mikakäre ütiäte jae. Erere arato, jatani kri blü dātebare koronare ngwena kräke mikakäre ütiäte jae. Ne kwrere niara amne ni jökrä tö namani jāndrän kukwai Bernabé amne Pablo mikakäre ütiäte ngöbö kwrere jae.

¹⁴ Nitre Jesu kukwei ngwianka Bernabé amne Pablo mika tö namani ütiäte ngöbö kwrere ni jökräkwe, ye gani kwetre angwane, ñakare namani tuen dbe ietre, ye bä mikakäre dān ngianinkä jabtä kwetre se kwrere, bti nikanintre betekä ni mda mda ngätäite tata, ngrarete kwärä kā nikanintre niere krörö:

* **14:12** Júpiter amne Mercurio. Júpiter abko ngöbötire dānkien abko nitre romano nāmane nütüre. Amne Mercurio abko ngöbö mda abko Júpiter nāmane juen kukwe mikakäre gare ni mda mdaye abko nitre romano nāmane nütüre.

¹⁵ Ja mräkä, nun abko ñakare ngöbö, akwa nun ja kwrere munbe. ¡Se ñobtä mun tö nibi nun mikai ütiäte kore jae se! Munta ngöbötire ngwarbe mike ütiäte jae, ye mikadre jökrä temen munkwe, abkokäre nun jatani Ngöbö kukwei kuin Jesubtä mike gare munye. Ngöbö nire kä käinta amne kä tementa dätekä, arabe käkwe mren dätebare amne jändrän jökrä tä nüne kä käinta, kä tementa amne mrente dätebare kwe arato. Ngöbö ye aibe munkwe kadre ngäbti, abkokäre nun jatani Ngöbö kukwei kuin mike gare munye. ¹⁶ Kira abti kä nuke mtare, ni jökrä tö namani dre nuein, erere Ngöbökwé tuanimetre nuene jökrä. ¹⁷ Akwa Ngöbö abko moto kuin, aisele käre jändrän kuin nuenbare kwe ja mikakrä gare munye abko krörö: Ngöbö ara käta ñü mike näkäen temen munkrä amne, nura jökrä abko Ngöböta ngwä mike neme kuin munkrä. Ye kwrere Ngöbö ara käta mrö bien kabre kwetadre munye, kä tädre nuäre munbtä abkokäre, niebare kore Pablokwe.

¹⁸ Akwa Pablokwe ñäkäbare kore, ye abko bäsi namani ütiäte ñakare nitre ye kräke. Ye aisele tö namanintre jändrän kämikai Bernabé amne Pablo mikakäre ütiäte, akwa ye abko namani tare krübäte dokwä täke kän, akwa mrä abko dokwä takäni kwetre abko nakaninkä kore.

¹⁹ Abti nitre israelita nünanka juta Antioquía Pisiadiate amne Iconiote nukani juta Listrate ye käkwe ni mda mda töi kwitani Pablo amne Bernabé rüere angwane, nikani Pablo täke jäbti kwäräkwärä se kwrere, bti Pablo krütanina namani tuen ietre angwane, jäkäni mento juta bäre kwetre. ²⁰ Akwa nitre tödekaka Jesubti käkwe ja ükaninkrö Pablo bäre

temen angwane, Pablo nūkaninta krö, bti nikaninta nebata jutate. Abti jändrinane angwane, Pablo nikani juta Derbete mda Bernabébe abko kukwe nakaninkä kore btätre juta Listrate.

Pablo amne Bernabé nikanintre ja jiebti juta Antioquía, Siriate

²¹ Pablo amne Bernabé kākwe kukwe kuin Jesubtä diribare juta Derbete, ye kánti ni kwati kākwe kukwe kuin Jesubtä ye mikani era. Abti Pablo amne Bernabé nikaninta ja jiebti nebata juta Listrate, Iconiote amne juta Antioquíate.

²² Niaratre nikani juta kwatirekwatire te, ye kántikánti nitre tödekaka Jesubti kitani nūnenkā dite kwetre Jesubtä amne, Ngöbö ngāmi gobrane nibti kā käinbti, ye känenkri nikwe ja tare nikadi kri kā nebtä, niebare kwetre. ²³ Erere arato, Pablo amne Bernabé kākwe ni mikani nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka juta kwatirekwatire kánti, bti nitre tödekaka Jesubti amne nitre ni jie ngwianka abko kräke blitabare kwetre Ngöböbe amne ja bāinbare kwetre Ngöbökrä angwane, ni Dänkien, bti nāmane tödeke ye ie Pablo amne Bernabé kākwe ja mräkätre mikani gare, bti nikanintre.

²⁴ Pablo amne Bernabé nikani kā Pisidia kánti ta, bti nikani nebe kā Panfiliate. ²⁵ Kā ye kánti, kukwe kuin Jesubtä diribare kwetre juta Pergete. Abti nikaninta nebe juta Ataliate mren köräbti.

²⁶ Ye kánti nikani rute angwane, nikaninta juta Antioquía, Siriate. Juta Antioquía ne mden kánti nitre gätäkā Jesu käfti kākwe niaratre juani sribire Ngöbö moto kuin ye köböire. Sribi ye mden abko namanina bare ietre angwane jataninta. ²⁷ Pablo

amne Bernabé nükaninta juta Antioquía, Siriate angwane, ja mräkätre tödekaka Jesubti kä ye kánti ükaninkrö jökrä kwetre, bti ni Dänkienkwe kukwe nuenbare kuin kräke, ye erere niebare jökrä kwetre ietre amne, nitre ñakare israelitare, kräke ni Dänkienkwe kä biani arato tödekakrä Jesubti abko niebare kwetre ietre. ²⁸ Yebti Pablo amne Bernabé namani nüne raire mda nitre tödekaka Jesubtibe juta Antioquía, Siriate. Ne abko nakaninkä kore Pablotä amne Bernabébtä.

15

Gätäbare kri Jerusalén

¹ Kä ye ngwane abko, ni nämane nüne Judeate abko nikani ruäre nebe juta Antioquíate abko nikani dirire krörö ja mräkätre tödekaka Jesubtiye:

Ja ñäräkrä mikadre ja kwatabtä niebare Moisékwe, se kwrere mun jökrä ñakare israelitare käkwe ñan nuendre ne ngwane, Ngöbökwé ñan mun diandretari jire chi, namanintre dirire kore.

² Yebtä abko, Pablo amne Bernabé namani ja kwete krübäte nitre yebe. Abtä mrä angwane, nitre tödekaka Jesubti käkwe Pablo, Bernabé amne ni mda mda dianinkä ja ngätäite, bti juani kwetre Jerusalén blite nitre Jesu kukwei ngwianka mda mdabe amne nitre ni jie ngwianka nämane Jerusalén yebe. ³ Nitre tödekaka Jesubti juta Antioquíate käkwe Pablo amne Bernabé juani ni mda mdabe, ye erere bkänä nikanintre. Angwane nikani kä Fenicia kánti ta amne kä Samaria kánti ta angwane, Ngöbö era metre mikani era kwetre, ye abko niebare jökrä kwetre. Yebtä nitre tödekaka Jesubti nünanka kä Fenicia kánti amne

Samaria kánti, btä kä namani nuäre krübäte Pablo amne Bernabé kukwe nuare. ⁴ Bti Pablo amne Bernabé nikani mate Jerusalén. Angwane nitre gätäkä Jesu käfti, nitre Jesu kukwei ngwianka mda mda amne nitre ni jie ngwianka ye käkwe ja ükaninkrö jökrä angwane, Ngöbökwe dre dre nubenbare niaratre köböire abko niebare jökrä kwetere ja mräkätreye. ⁵ Angwane batibe ni bariseo tödekaka Jesubti nämáne ruäre yete abko namanin-tre nünaninkä krö, käkwe niebare krörö:

Ja mräkätre ñakare israelitare kätä tödeke Jesubti abko ñäräkrä mikadre jökrä kwatabtä amne, kukwe mikani nuendre Moisékwe abko niaratrekwe mikadre täte ni kwrere niedre ietre abko nunta nütüre. Abko kore se, niebare kwetere.

⁶ Abti nitre Jesu kukwei ngwianka amne nitre ni tödekaka Jesubti jie ngwianka käkwe ja ükaninkrö jenena blitakäre kukwe yehtë. ⁷ Blitabare raire kwetere angwane, Pedro namani nünaninkä krö, käkwe niebare krörö kukwe yehtë:

Ja mräkätre, Cornelio amne mräkä kwekwe ñakare israelitare, ie ti rikadre kukwe kuin Jesubtä niere amne, niaratre käkwe tödekadre Jesubti, abkokäre Ngöbökwe ti dianinkä mun ngätäite, ye gare kuin munye. ⁸ Amne ni jökrä töi ño gare jökrä Ngöböye. Ngöbö ye ara käkwe niaratre kani ngäfti, ye bä mikakrä ja Üai Deme biani kwe nie, ye kwrere biani kwe ietre arato. ⁹ Ye abko, Ngöbö ñan tä nitre ñakare israelitare mike ñäräre bäri bä käme ni israelitakrä, akwa ni ja kwrere jökrä Ngöbö ngwärekre, ñobtä ñan angwane nitre ñakare israelitare tödekani Jesubti angwane, Ngöbökwe niaratre ngite dianinkä btätre arato. ¹⁰ Ye garera

munye, aisete ¿se ñobtä abko mun tö Ngöbö moto mikai romon, amarebti Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye abko ni mräkä kirakira die namani ñakare mikakrä täte amne, mtare ni die ñakare mikakrä täte arato, abko nitre ñakare israelitare käkwe mikadre täte jökrä, ie mun tö se? ¹¹ Ye abko ñakare kuin, ñobtä ñan angwane ni Dänkien Jesu moto kuin, ye köböire niarata ni israelita dentari, ye gare kuin nie mtare. Ye kwrere nitre ñakare israelitare kätä tödeke bti abko Ngöböta dentari ni kwrere arato. Ne mden kisete, nikwe ñan nitre ñakare israelitare mikadre ja ñäräkrä mike ja kwatabtä amne nikwe ñan mikadre Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye mike täte. Abko kore se, niebare Pedrokwe.

¹² Pedrokwe blitabare ünän kore, bti ni jökrä namani kwekbe amne, Ngöbökwé sribi kri ñan tuabare nuenbare ño Bernabé amne Pablo köböire ja kukwei mikakäre ütiäte nitre ñakare israelitare ngätäite abko ni jökrä namani kukwe nuen. ¹³ Bernabé amne Pablo käkwe blitabare ünän jökrä kore angwane, Santiago abko käkwe niebare krörö mda:

Ja mräkätäre, ti kukwei nuen munkwe. ¹⁴ Nitre ñakare israelitare tarebare ño kena Ngöbökwé angwane, niaratre ngätäite ni dianinkä jen jakrä kwe mikakäre juta jakwere, nini Simón Pedrokwe nie. ¹⁵ Ne mden abko nämáne tikani kore nitre Ngöbö kukwei niekä kirakirakwe, mden erere tä tikani krörö Ngöbö Kukweibtä:

¹⁶ Ni Dänkien Ngöbö käkwe niebare kore:

David btä mräkä kwekwe ja täritäri nämáne gob-rane akwa, juani ngwarbe rüekwe.

Akwa ti jatadita angwane, tikwe ükadita amne ju ngwarbe ükateta kuin täte, ye kwrere tikwe ükaditeta, kākwe David mrākā mikadi gob-rane mda David täbtä.

¹⁷ Ye abko tikwe nuendre nitre ñakare israelitare nünanka kā mda mda kanti mden tikwe diandikā jen jakrā rabadi ti känentari abkokäre, ¹⁸ niebare ni Dänkien Ngöbökwe.

Ni Dänkien Ngöbökwe ja kukwei niebare kira, ye mden abko kitera mike bare mtare, *Amós 9.11-12*

ne mden abko mikanina gare kwe nie ja kukwei köböire.

¹⁹ Ne aisete tita töbike krörö, erere ti bike niere. Nitre ñakare israelitare kätä Ngöbö kaen ngäbti, niaratre ye kötärä nikwe ñan kukwe taretare mikadre nuendre ietre ruen tie, aisete Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye abko nikwe ñan mikamna täte ietre. ²⁰ Akwa kukwe krörö tikadre täräbtä juandre kräke abko rabadre dbe ruen tie: Käne, jändrän jökrä bianta ngöbö ngwarbeye mikakäre ütiäte jae, ye abko ñan kwetadre kwetre amne ñan ja mikadre gure bati bati kwetre, niedre ietre. Erere arato, jändrän müre nōtaninkā kōte dārie ngöi, ye ñan kwetadre jire kwetre, niedre ietre. Mrākäre abko jändrän dārie ñan kwetadre kwetre arato abko aibe niedre ietre, ²¹ ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye abko nitre ñakare israelitare raba kukwe nuen bāmān kratirekratire, ñobtä ñan angwane kira abti kā nūke mtare juta kwatirekwatire te nitre ñakare israelitare ngätäite Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, yebtä ni kwati tä ñäke sinagagate bāmān kratirekratire köbö jadükakrä näire. Ne aisete

kukwe ye garera ietre. Ye mdenbtä abko, tärä tikadre jirekäbe juandre ja mräkätreye ruen tie. Abko kore se, niebare Santiagokwe.

Tärä juani kwetre nitre ñakare israelitare tödekaka Jesubtiye

²² Ye kwrere bkänä, nitre Jesu kukwei ngwianka amne nitre ni tödekaka Jesubti jie ngwianka käkwe ja töi mikani gwaire nitre tödekaka Jesubtibe, käkwe ni mda mda dianinkä juandre Pablobe amne Bernabébe nebe juta Antioquíate. Ni dianinkä juandre bentre abko nere: Judas, ni ne arabe kädian nämane Barsabás arato amne ni mda abko kädian nämane Silas. Nitre nibu ne abko ütiäte nitre tödekaka Jesubti ngätäite Jerusalén ²³ abko ietre tärä biani ngwandre. Tärä ye abko btä kukwe tikani krörö:

Mun ñakare israelitare tä nüne juta Antioquíate, kä Sirate amne kä Ciliciate, mun ye abko ja mräkäre nunbe, aise te nun Jesu kukwei ngwianka amne nun nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka käta köbö kuin juen munye. ²⁴ Ja mräkä, ni ruäre ja ükärökä ketetibe nunbe nete abko nunkwe juani ñakare, akwa nikani ja töi jenbti, käta dirire munye amne tä mun nike krübäte amne tä mun töi kwite ngwarbe kwäräkwärä abko nunkwe gani nete. ²⁵ Ye mdenbtä abko, Bernabé amne Pablo, nun mräkä tare kri nunkwe, abko ben nunkwe ja mräkätre nete juandre ruäre nebe mun kanti yete blitakäre munbe abko rabadre bäri kuin rababa tuen nunye. Ye erere rababa dbe nun jökrä kräke. Bernabé amne Pablo, ²⁶⁻²⁷ ne abko nämane biare krütakäre tödekabtä ni Dänkien

Jesukristobti. Ye abko, nunkwe Judas amne Silas dianinkä ja ngätäite nete juandre nebe mun kanti yete, aiseite nunta niaratre juen blite gwärere munbe tarä juanta nunkwe nebe, ²⁸ ñobtä ñan angwane kukwe mdara jire ñan mikadre mun kötärä abko namani tuen kuin Ngöbö Üai Demeye amne nunye, akwa kukwe mda kuinkuin nuendre munkwe, ie nun tö amne Ngöbö Üai Deme tö abko krörö: ²⁹ Jändrän kämikani kukwadre ngöbö ngwarbeye, ye munkwe ñan kweta. Erere arato, jändrän däräie amne jändrän müre nótaninkä köte däräie ngöi abko munkwe ñan kweta. Erere arato, munkwe ñan ja mika gure bati bati abko ie nun amne Ngöbö Üai Deme tö.

Munkwe kukwe ne mikadre täte ne ngwane, munkwe nünandi era metre. Ne ngörä.
Ne abko tikani ja mräkätrekwe taräbtä.

³⁰ Nebti ni nibu ye juani kwetre Bernabé amne Pablo mukore tarä mike Antioquíate, ye erere nikanintre. Namani juta Antioquíate angwane, nitre tödekaka Jesubti ye ükaninkrö jökrä kwetre, bti tarä biani kwetre ietre ñäkäkäre btä. ³¹ Nitre ye käkwe ñäkäbare tarä yebtä angwane, kukwe namani tuen kuin ietre niaratre die mikakäre abko käi namani nuäre kri btätre. ³² Erere arato, Judas amne Silas abko Ngöbö kukwei niekä arato, aiseite blitabare kwetre Ngöbö kukweibtä, ye abko käkwe ja mräkätre tödekaka Jesubti die mikani kri arato. ³³ Yebti kä nikani bä raire ta angwane, nitre Judas amne Silas juanka, ye kanti rikadreta Jerusalén, abkokäre ja mräkätre Antioquíabo käkwe niebare ietre:

Mun rikata kuin jäme Ngöbö diebti, niebare kwetre ietre.

³⁴ [Akwa Silas abko tö namani rabai, aisete nikaninta ñakare.]* ³⁵ Angwane abko, Pablo btä Bernabé namani juta Antioquíate, kä nikani kukwe kuin ni Dänkienkwe dirire gwaire ja mräkätre mda mdabe amne, nikani kukwe kuin Jesubtä kädriere ni mda mdabe.

Pablo btä Bernabé kākwe ja kwetani Juan Marcobtä

³⁶ Yebti kä nikani bä raire ta angwane, Pablokwe niebare krörö Bernabéye:

Juta kwatirekwatire te nikwe kukwe kuin ni Dänkienbtä kädriebare ja mräkätrebe, yebti niaratre tä ño mtare abko gare ñakare nie, aisete bränta basare ietre, niebare kwe ie.

³⁷ Angwane ni iti kädian nämane Juan, arabe kädian nämane Marcos abko Bernabé tö namani ngwainta siba jabe käne kwrere. ³⁸ Akwa Marcos rikadreta siba abko ñan namani tuen dbe Pabloye, ñobtä ñan angwane nämamentre Ngöbö kukwei niere käne angwane, Marcokwe kä mikaninkä btätre juta Panfiliate. Yebti Marcos nikani sribire ñakare mda bentre, aisete ñan rikadreta siba, ie Pablo tö namani. ³⁹ Marcos rikadreta siba ñan nūkaninbti Pabloye, ye abko namani blo Bernabékrä. Abtä nikanintre jene jene kwäräkwärä krörö: Bernabé nikani rute Marcobe, bti nikani rute nebebe kä butubti Chiprete. ⁴⁰ Akwa Pablo abko kākwe Silas ngwiani jabe. Angwane ja mräkätre tödekaka Jesubti

* **15:34** Versículo 34 ye abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuinbtä.

käkwe mikani gare Ngöbö moto kuin yeye, bti juani kwetre. ⁴¹ Pablo nikani Silabe angwane, nikanintre gürere kä Siriate ta, bti nikani kä Ciliciate ta, kantikänti nikani nitre gätäkä Jesu käfti die mike nüne käre Jesukrä.

16

Pablokwe Timoteo ngwiani sribire jabe

¹ Pablo namani juta Derbete, bti nikani nebe juta Listrate. Ye kanti ni tödekaka Jesubti kwani iti ie. Ni ye abko kädian nämane Timoteo. Timoteo meye abko meri israelita tödekaka Jesubti, akwa Timoteo rün abko griego. ² Akwa ja mräkatre Listrabo amne Iconiobo abko namani blite kuin Timoteobtä. ³ Angwane Pablo tö namani Timoteo ngwianin siba ja mukore, akwa Timoteo rün griego nämane gare ni jökräye, aisete nitre israelita käkwe ñan ñäkädre blo Timoteo rüere, abkokäre Pablokwe ñäräkrä mikani käne kwatabtä. ⁴ Yebti juta kantikänti namanintre niken, ye kanti nitre Jesu kukwei ngwianka amne nitre ni jie ngwianka Jerusalénbo käkwe kukwe ükaninte nuendre nitre ñakare israelitare Kräke, bti juani kwetre, ye kwrere namanintre dirire. ⁵ Ye abko namanintre ja mräkä tödekaka Jesubti die mike tödeke bäri Jesubti amne, köbö kwatirekwatire ni kwati mda namani Jesu kukwei kaen ngäfti.

Pablokwe ni Macedoniabo tuani köböre

⁶ Abti sribi namani bare yete angwane, Pablo amne ni mda mda nämane niken mukore ye rikadre kukwe kuin Jesubtä niere kä Asiate, ye abko Ngöbö Üai Deme käkwe dokwä tākāni ben. Abtä niaratre nikani menteninta temen angwane,

nikani kä Frigia kánti ta amne kä Galacia kánti ta nikani. ⁷ Bti nikanintre, namani kánime brontera kä kädian nämane Misia ken, ye kánti tö namani rikai mda kä Bitiniate, akwa Jesu Üai kákwe ñan tuanimetre niken arato. ⁸ Abtä nikanintre jirekåbe jibe bti ta Misia bäre temen, bti nikaninta angwane, nikani mate mren köråbti juta Troate. Kä ye kánti ru nämane nebe.

⁹ Niaratre nämane juta Troate angwane, batibe deo Pablokwe köböbare krörö: Ni nünanka kä Macedoniate nämane iti abko namani nünaninkä krö, kä namani ribere krörö ie: Jakwe Macedonia kánti nun die mike, ni ye namani niere kore Pabloye. ¹⁰ Kä jataba ngwen dekå angwane, Pablokwe köböbare kore niebare kwe angwane, Pablo, Silas, Timoteo amne ti Lucas tårå ne tikaka, nunkwe ja mikaba juto rikakåre Macedonia, ñobtä ñan angwane Ngöbö nämane nun kårere kukwe kuin Jesubtä mikakåre gare kä Macedoniate abko gaba nunkwe.

Meri iti kä Lidia kåkwe tödekani Jesubti juta Filipote

¹¹ Nun nämå juta Troate, ye kánti nun rankwaba rute angwane, nun rikaba metre ta nebe kä butubti Samotraciate. Ye kánti nunkwe kibiaba, bti jåndrinane angwane, nun rikaba nebe juta Neápolite mda, kánti nun rikaba jate. ¹² Ye kánti nun rikaba gürere juta Filipote mda. Juta Filipos ne abko juta ütiåte kä Macedoniate abko kánti nitre romanobo nämane nüne kwati arato. Ye kánti nun rababa nünentbe bå raire.

¹³ Abti köbö jadükakrå nåire, nun rikaba juta bäre mento angwane, nun rikaba nebe ñö köråbti. Ye

känti abko, kä nämane nitre israelitakwe blitakrä Ngöböbe, nun rababa nütüre, aise te nun rikaba yete. Ye känti nun rababa tākānintbe angwane, nitre merire merire aibe kākwe ja ūkaninkrō kwati yete abko ben nunkwe blitaba kukwe kuin Jesukwebtä. ¹⁴ Meri nämane ja ūkaninkrō, ye ngātāite abko meri nämā itī abko kādian nämane Lidia. Lidia ye abko juta Tiatirabo, akwa nämane dān bāri kuin amne ūtiāte bā tain rūrūmoine juta Filipote. Meri ye abko nämane Ngöbö mike ūtiāte, aise te nämā Ngöbö kukwei nuen, aise te Pablo nämā blite Jesubtä angwane, Ngöbökwē niara tōi mikaba tōdeke Jesubti. ¹⁵ Yebti Lidia amne mrākā kwekwe btā sribikā kwekwe ngökaba jōkrā ñōte Jesu kābti nunkwe angwane, Lidiakwe ribeba krōrō nunye:

Tita tōdeke bkānā Jesubti munta nütüre tibtä ne ngwane, brān jadūke ti juete, nieba kwe nunye.

Ye kākwe nun ketateba nebe yete.

Pablo amne Silas kitani ngite kā teri

¹⁶ Yebti kā blitakrä Ngöböbe kānti nun rikabata angwane, meri bati btā ūai kāme nämane, kā nämane mike sukiare abko ben nun ngātāba ji ngrabare yete. Meri ye abko klabore. Dre dre rakadrekā abko nämane niere amne bkānkā nämane ngwian den kabre niara köböire. ¹⁷ Meri bati ye abko rikaba Pablo jiebtī amne nun jiebtī, kā rikaba ngrente krikri krōrō nun jiebtī:

¡Ngöbö Kri Kā Kāinbti krāke nitre ne tā sribire amne, ni rabadre dianintari ño tātē nāin niere munye! meri ye rababa nāin ngrente kore.

¹⁸ Ye abko nuenba raire kwe köbö kwatirekwatire, abtä bati Pablo moto ñān rababara neme nuāre meri ye kukwe nuare kore angwane, batibe

Pablo rikwitateba, kākwe nieba üai kāme nāmane meribtā yeye krörö:

Jesukristo kăbti nān mento meri nebtā, tita niere mae, nieba Pablokwe ie.

Ye btārābe üai kāme ye kākwe kă mikakaba meri yebtā.

¹⁹ Akwa meri ye bkānkātre kākwe ñan ngwian diandre mda niara kōböire gaba kwetre angwane, Pablo btā Silas reketateba ietre, kă rikaba ngwena nebe kritobo ngwārekri juta te ruäre, ni mda mda nāmane jāndrān rūrūmoine, ye kănti jārıkaba kwetre. ²⁰ Pablo amne Silas jārıkaba kritobo nibu ye ngwārekri kwetre angwane, mikaba tuadre kwetre ietre, bti nieba kwetre mda:

Nitre israelita nibu ne nūkani kukwe dirire nete abko kăta kă ngwen nokre krübāte gobran rüere ni ngătāite nete, ²¹ ñobtā ñan angwane kukwe bā jene dirita kwetre abko ni ñan rabadre kaen ngăbti amne ni ñan rabadre nuene jire chi, ñobtā ñan angwane ni abko romanobo, nieba kwetre ie.

²² Angwane ni jökrä rababa romon Pablokrä amne Silakrä. Nitre kritobore abko kākwe dān tikatemna Pablobtā amne Silabtā, bti kwata metamna kritobti kwetre. ²³ Ye kwrere bkänä, Pablo amne Silas kwata metabā bäre bäre, bti kitaba ngite kă teri angwane, ni nitre ngite ngibiabtikā ye kākwe niaratre ngibiadre kuin, ñan gitiadre abkokäre, nieba kwetre ie. ²⁴ Ni nitre ngite ngibiabtikā, ie Pablo amne Silas ngibiamna kuin. Ye kwrere bkänä, Pablo amne Silas kitaba bāri gwirikri kwe, bti ngüre mikani krite kwe kă teri.

²⁵ Akwa kă jatanina ruäre deo angwane, Pablo btā Silas nāmane blite Ngöböbe amne nāmane

kantare Ngöböye se kwrere angwane, ni mda mda nāmane ngite arato abko nāmane kukwe nuen. ²⁶ Ye btārābe abko dobo nakaninkä kri krübäte, kä namani ju ni ngitekrä ye ngrükete krübäte, kākwe jukwe tikaninbe batibe jökrä amne kadena nāmane kitani nitre ngite ngitebtä, ye ngitianintbe jökrä btätre se kwrere. ²⁷ Yehti ni nitre ngite ngibiabtikä nūkaninta ngwäte, kākwe nikrabare amne, jukwe nāmane tikani jökrä, btä okwä namani. Angwane nitre nāmane ngite kä teri yete, ye abko ngitianina jökrä namani nütüre, kākwe ngitra kwatate diani ja kāmikakäre au, ²⁸ akwa Pablockwe ñākābare ja dibti krörö ie:

Nun tä jökrä nete. Makwe ñan ja kāmika, niebare kwe ie.

²⁹ Angwane ni nitre ngite ngibiabtikä ye kākwe ñotra kārābare, erere ñotra biani ie amne, nikani betekä neme gwi amne kä jürä namani krübäte btä, aibe kisete namani grükekä jökrä ngrabare, nikani namani kitanintbe Pablo amne Silas ngotobtä temen. ³⁰ Bti Pablo amne Silas ngwiani kwe ju bäre, bti niebare kwe ietre:

¿Ja mräkä, tikwe ja nuendre amne ti rabadre dianintari? niebare kwe ietre.

³¹ Abtä niaratre kākwe niebare mda ie:

Tödeke ni Dänkien Jesubti angwane, ma rabadi dianintari, ma mräkābe gwaire jökrä, niebare kwetre ie.

³² Angwane Ngöbö kukwei kuin ni Dänkienbtä ye kädriebare ben kwetre amne niara mräkä nāmane nūne ben gwi yebe arato. ³³ Köbö ye näire deo, ni nitre ngite ngibiabtikä ye kākwe Pablo amne Silas ngwiani ja kānti, kākwe träin bätäninte ietre. Yehti ni nitre ngite ngibiabtikä ye ngökani

ñöte Pablokwe amne Silakwe mräkä kwekwe ben gwaire jökrä. ³⁴ Bti Pablo amne Silas ngwianinta ja gwiriete kwe, kanti bukani kwe angwane, ni nitre ngite ngibiabtikä amne mräkä kwekwe käkwe tödekani Ngöböbti ye abko käi namani bäri nuäre btätre.

³⁵ Abti jändrinane dekä, Pablo amne Silas tikadreteta abko nitre kritobore käkwe guardia juani niere ni nitre ngite ngibiabtikä yeye. ³⁶ Ye kwrere bkänä, ni nitre ngite ngibiabtikä käkwe niebare mda Pabloye:

Nitre kritobore käkwe mun tikatemnata tie, aisete mun raba nikenta. Mun rika kuin amne jäme, ie ti tö, niebare kwe ietre.

³⁷ Akwa Pablo käkwe niebare krörö mda guardiatreye:

Nun nibu ne abko romanobo, akwa nunkwe ja mikani ngite ya, ñakare ya abko ngwianintari ñakare, akwa nun kwata metaba ja ngwärecri jökrä, bti nun kitaba ngite kä teri nete. ¿Abti mtare nitre kritobore tö nun tikaiteta tiebe ya? Akwa ñakare kore. Nitre kritobore ye ara jire jata nun tiketeta au abko ie nun tö, niebare Pablokwe ietre.

³⁸ Pablokwe dre niebare, ye erere guardiatre käkwe niebare kritobotreye angwane, niaratre nekwetaninkä, ñobtä ñan angwane Pablo amne Silas abko ni romanobo niebare ietre, aisete niaratre ngite ya, ñakare ya, ye abko ngämi ngwentari metre, känenkri ñan kwata metadre abko erere nuenbare kwetre. Yebtä abko kä jürä namani btätre. ³⁹ Ye mden kisete nikanintre, käkwe ja ngite niebare gwärere Pabloye amne Silaye. Bti Pablo amne Silas nämane ngite kä teri ye dianinta ta kwetre amne rikadreta jötrö juta ye bäre mento,

niebare kwetre ietre. ⁴⁰ Pablo amne Silas nämane ngite kä teri, bti tikaninteta angwane, nikaninta nebeta Lidia juete. Ye kanti ja mräkätre tödekaka Jesubti nämane abko ben blitabare kwetre niaratre die mikakäre nüne Jesukrä, yebti nikani kä mdabti abko nakaninkä kore se.

17

Pablo nükani juta Tesalónicate Silabe

¹ Abti Pablo amne Silas nikaninta angwane, nikani juta Anfípolis kanti ta amne nikani juta Apolonia kanti ta arato. Yebti nikani nebe juta Tesalónicate mda. Ne kanti sinagoga nämane kwati nitre israelitakwe. ² Gätä yebtä Pablo nämane niken käre kä ketareketare temen, ye kwrere nikaninta juta Tesalónicate angwane, köbö jadükakrä bämän krämä jire Pablokwe blitabare Jesubtä nitre israelitabe niaratre töi diankäre tödeke Jesubti abko krörö: ³ Ni Dianinkä Ngöbökwe abko krütadi, akwa rükadita nire abko nämane tikani kira Ngöbö Kukweibtä, ye abko Pablo namani bä mike ietre. Erere arato, namani niere krörö:

Tita blite Jesubtä munbe, niara abko Ni Dianinkä Ngöbökwe ara, Pablo namani niere.

⁴ Angwane nitre israelita kwati käkwe ja töi kwitani Jesubtä, käkwe tödekani bti, amne nitre griego kwati kä nämane Ngöbö mike ütiäte jae amne meri kwati ütiäte ütiäte käkwe tödekani bti arato. Yebtä niaratre nämane nekete Pablo amne Silakri. ⁵ Yebtä abko, nitre israelita kwati, kräke kukwe kuin Jesubtä ye ñan namani era, ye abko namani mokrere Pablobe amne Silabe, ñobtä ñan angwane ni kwati nämane nekete ben,

aisete niaratre kākwe ni diän diän amne krene krene nämane dikekä ngwarbe krö ji ngrabare ye känäbare kwetre, bti ben gwaire kä mikani nokre kwetre juta ngrabare. Nikani betekä nebe Jasón juete Pablo amne Silas känene. Niaratre kwan-dre ietre ne ngwane, rikadre ngwena ni jökrä ngwärecri abkokäre. ⁶ Akwa Pablo amne Silas kwani ñakare ietre yete. Abtä Jasón amne ja mräkä mda mda tödekaka Jesubti nämane Jasónbe gwi, ye neketaninte ietre, nikani jäke amne kitekä ja käne, nikani nebe ngwena juta gobranka ngwärecri, kä namani ngrente krörö:

Ni nükani nete ne käta kukwe miketbe blo go-bran romanobo rüere kä jökräbti temen, erere nükänina ni ngätäite nete mtare. ⁷ Nitre ye abko Jasónkwe kani ngäbti ja juete. Niaratre jökrä tä emperador kukwei kite temen amne jrei mda tärä kädianta Jesu tätre niere kore, namanintre niere.

⁸ Yebtä abko nitre juta gobranka amne ni mda mda, kräke ñan namani dbe, aiseite ni jökrä namani ja ngwen ruen tare kukwe yebtä. ⁹ Akwa Jasón amne nitre tödekaka Jesubti mda kākwe ja ütiä biamna, bti tikaninteta gobrankwe.

Pablo amne Silas nikani juta Bereate

¹⁰ Yebti kä jatanina iko angwane, nane nitre israelita jatadreta Pablo amne Silas kāmike, ye ngäniene ja mräkätre tödekaka Jesubti kākwe Pablo amne Silas juani jötrö ngwarbe ngitie nebe juta Bereate mda. Namani yete abti sinagoga nitre israelitakwe nämane yete abko kanti nikani bli-takäre Jesubtä bentre. ¹¹ Angwane nitre israelita

nāmane juta Bereate abko bāri moto jāme nitre israelita Tesalónicabokrā, aisete kukwe kuin Jesubtä diri nāmane Pablokwe amne Silakwe, ye kái namani nuāre btātre kare ngābti. Akwa Pablo amne Silas namani kukwe dirire, ye abko era ya abko tō namanintre gai, aisete kōbō kwatirekwatire namani ja tōitike Ngōbō Kukweibtä. ¹² Angwane nitre israelita kwati kākwe tōdekani Jesubti. Erere arato, nitre merire merire griegore ütiāte ütiāte amne ni brare brare griegore kwati kākwe tōdekani bti arato. ¹³ Akwa Pablo nāmane Ngōbō kukwei kuin Jesubtä dirire juta Bereate, ye gani nitre israelita Tesalónicabokwe angwane, nikani nebe juta Bereate, kā nikani ni kwati moto mike romon Pablo rüere. Yebtä abko kā namani nokre batibe. ¹⁴ Akwa ja mrākātre tōdekaka Jesubti juta yete kākwe Pablo juaninta jōtrō mda juta ye bāre mento amne Pablo nikani motokwāre mren kukwāre, akwa Silas amne Timoteo abko namani juta Bereate. ¹⁵ Angwane nitre tōdekaka Jesubti nikani Pablo mukore, ye abko jananbare Pablo mikete juta Atenate. Yebti jataninta ja jiebti amne Pablokwe ja kukwei juani krörō ietre:

Silas amne Timoteo jata jōtrō nūke ti jiebti nete, munkwe nie ietre, niebare Pablokwe ietre.

Pablokwe blitabare Jesubtä juta Atenate

¹⁶ Pablokwe Silas amne Timoteo kārābare jōtrō ja jiebti, bti namani ngibiare juta Atenate. Juta ye kānti abko, jā sribebare ngōbō ngwarbere nāmane kabre. Abtä Pablo moto namani ulire krübāte ngōbōtre ngwarbe ye tuare. ¹⁷ Yebtä abko, nitre israelita amne ni griegore nāmane Ngōbō mike ütiāte, ye ben Pablo namani blite jabe kwārikwāri

kukwe kuin Jesukwebtä sinagoga nitre israeli-takwe yete. Erere arato, jändrän rürümoin nämane ye kánti Pablo namani blite arato Jesubtä köbö kwatirekwatire nitre nämane ja ükaninkrö yete yebe. ¹⁸ Erere arato, nitre töbtä krikri ye nämane ni iti kädian nämane Epicúreo tukwe ye kukwei mike ütiäte abko nükani blite Pablobe. Erere arato, ni mda mda abko kädian nämane estoicos, ye abko nükani blite ben. Drekäre nita nüne kä nebtä amne dre abko era metre, yebtä abko niaratre nämane ja töitike. Niaratre ye ngätäite abko ni ruäre namani ñäke krörö Pablobtä mikakäre yakrä jae:

¡Ni ngwarbe kä jäme dokwäbti tä näin blite ngwarbe kwäräkwärä se drebtä tä blite dikaro kore se! namanintre niere.

Angwane ni ruäre abko namani niere:

Ngöbö chui menteninkwe mikaka gare kwrere se, namanintre niere Pablobtä.

Namanintre ñäke kore, ñobtä ñan angwane Pablo namani blite kukwe kuin Jesubtä yebtä amne, ni krütadre akwa, ni rükadreta nire nie namani Pablokwe. Yebtä Pablo namani tuen töi ñakare ietre, aisete namanintre ñäke kore.

¹⁹ Abtä Pablo jänükani kwetre junta kädian nämane Areópago ye ngwärekri. Angwane niebare krörö kwetre Pabloye:

Kukwe ño btin dirita näin makwe nunye, ye makwe mika gare bäri mda nunye abko ie nun tö.

²⁰ Kukwe bä jene btä mata blite, ye abko dre nieta makwe abko nun tö nibi gai bäri mda, niebare kwetre Pabloye.

²¹ (Ye abko, nitre Atenabo amne ni menteni menteni nämane nüne Atenas abko, käre tö nämane nebe kukwe btin btin kukwe nuai amne dre

nāmane nakenkā btin btin aibebtä nāmane ja nākwite, aisete namani kukwe ngwentari kore Pabloye.) ²² Kukwe ngwianintari kore kwetre angwane, Pablo namani nūnaninkā krō niaratre ngātāite, kākwe niebare krörō ietre:

Mun Atenabo, munta ngöbötire munkwe mike bāri ütiāte, ye abko tuen kuin munbtā tie, ²³ ñobtä ñan angwane kā jökrā kantikānti munta gātäre ngöbötire munkwe krāke, kānti tita niken angwane, bati kukwe nāmane tikani krörō jābtā tikwe tuaba: NGÖBÖ GARE ÑAKARE NIE ABKO KRÄKE KÄ NETA NETE, nāmane tikani kore tikwe tuaba. Akwa ye abko tā dbe, ñobtä ñan angwane Ngöbö gare ñakare munye, akwa munta kākitekā, Ngöbö ye mden abko ti bike mike gare munye.

²⁴ Ngöbö kā temen ne dātekā amne jāndrän jökrā tā nūne kā temen nebtā dātebare kwe arato. Niara abko kā kāinta Dānkien amne kā temen ne Dānkien, aisete ju mikata ni kā nebtākwe, te niarata nūne ñakare, ñobtä ñan angwane bāri chi krāke. ²⁵ Mdakāre abko, ni kā nebtākwe jāndrän nuendre krāke abko tā ribere ñakare nie, ñobtä ñan angwane ñan tā jāndrän mdei nike jire chi, akwa niara kätä kā bien nūnankrä nie amne tā müre bien nie amne jāndrän jökrā mda mda bianta kwe nie. ²⁶ Erere arato, ni dātebare itibe kwe, ye mdenkri abko ni nena keta kabre kā nebtā, ye rabadre nūne kā jökrābti temen kā nebtā abkokāre. Erere arato, nikwe nūnandre kā kobe amne nikwe nūnandre mdente mdente metre, ye abko ükaninte kwe ni jökrā krāke. ²⁷ Ngöbökwē kukwe ükaninte kore ni jökrā rabadre Ngöbö aibe kānenentari amne Ngöbö kändretari angwane, nane kwandretari

nie abkokäre. Niara tä känime ni jökrä ken. Niara ñan tä mente nie. ²⁸ Ne aisetje “Ngöbö köböire nita nüne amne niara arabe köböire nita dikekä kwäräkwärä,” niebare ni griego itikwe. Ye mden kisete, ni tarä tikaka mun ngätäite nete käkwe tarä tikani, btä niebare krörö kwe: “Ni abko Ngöbö ngäbriänkä kwe,” abko tikani kwe taräbtä.

²⁹ Ni Ngöbö ngäbriänkäre, aisetje Ngöbö nikwe abko oro, plata amne jä sribebare ngöböre ye nikwe ñan nütüdre, ñobtä ñan angwane Ngöbö ye abko ñan jä ngwarbe sribebare ja töi jenbti ni kä nebtäkwe abko nikwe nütüdre Ngöböbtä. ³⁰ Kira abti kä nuke mtare, ni jökrä töi nämane mräme kore Ngöböbtä. Akwa niaratre töi mräme Ngöböbtä, abtä kä nämane ja mike ngite, aisetje Ngöbökwé mikani ja ngie nuen ñakare kukwe yebtä. Akwa mtare ni nünanka kä jökräbti temen abko käkwe kukwe käme kitadre jökrä temen amne tödekadre Ngöböbti kwetre abko Ngöböta niere kore nie, ³¹ ñobtä ñan angwane mtare Ngöbökwé köbö kitanina kukwe ükatekäre kuin era metre ni jökräbe, aisetje Ngöbökwé ni dianinkä iti, köböire niarakwe kukwe ükadite ni jökräbe. Ni ye abko ni ngite Ngöbö rüere ya, ñakare ya abko niedi metre kwe ni jökrä kräke. Ni ye mden abko krütani akwa, Ngöbökwé mikaninta nire, niarakwe ni ye dianinkä sribi ye nuenkä bä mikakäre, niebare Pablokwe.

³² Ni krütani akwa rükadreta nire niebare Pablokwe, yebtä abko ni ruäre namani Pablo kukwei mike yakrä jae amne, ni ruäre abko namani niere:

Nebti nun rükadita ma kukwei nuenta bobuta mda, namani niere mda Pabloye.

³³ Angwane Pablokwe kä mikaninkä niaratre ngätäite. ³⁴ Akwa ni ruäre nikani siba ben abko käkwe tödekani Jesubti. Nitre ye ngätäite abko ni iti kädian nämane Dionisio käkwe tödekani Jesubti. Niara abko sribikä ütiäte kri Junta Areópagobe arato. Erere arato, ni merire iti käkwe tödekani Jesubti abko kädian nämane Dámaris. Angwane ni mda mda käkwe tödekani Jesubti arato abko nakaninkä kore Pablobtä juta Atenate.

18

Pablokwe sribibare juta Corintote

¹ Pablo nämane juta Atenate. Yebti nikani mda nebe juta Corintote. ² Juta yete abko, ni israelita kädian nämane Aquila nämane nüne. Aquila ne abko ni Pontobo, akwa nämane nüne juta Romate kä Italia kánti merire kwe Priscilabe. Niaratre nibu ye abko nükani krire juta Corintote, ñobtä ñan angwane nitre israelita nämane nüne Roma abko käkwe kä mikadrekä jökrä juta yete, niebare emperador romanobo Claudiokwe. Ye mdenbtä abko, Aquila amne Priscila nämane juta Corintote angwane kwani Pabloye. ³ Pablo abko jändrän kwata sribekä jure, ye kwrere niaratre nämane sribere arato, aisete Pablo namani nüne niaratrebe sribikäre ketetibe bentre. ⁴ Angwane köbö jadükakrä bämän kratirekratire Pablo namani niken sinagoga nitre israelitakwe yete amne, nitre israelita btä nitre griegore abko ben Pablo namani blite kisere Jesubtä. Niaratrekwe kukwe kuin Jesubtä ye mikadre era, abkokäre Pablo namani blite kore bentre.

⁵ Abti Silas amne Timoteo nämane kä Macedonia kánti abko namani Pablo jiebtí mda. Ye ngwane mentokwäre Pablokwe ja tói mikani kwatibe kukwe kuin Jesubtä ye niere amne, Ni Dianinkä Ngöbökwé abko Jesu ara abko Pablo namani bá mike metre jökrä nitre israelita ye okwäte. ⁶ Akwa nitre israelita kwati abko jatani nebe romon Pablokrä kukwe diribtä, kä namani ñäke diänbe ie. Ye abko ñan namani dbe Pablokrä, abtä dän jabtä bá ngrükaninte kwe niaratre rüere, niebare kwe:

Munkwe ja ngie nuadi, yebtä abko mun ara jire rabadi ngite au, aiseté ti ñan rabadre ngite mun dokwäre, ñobtä ñan angwane sribi nuendre tikwe, erere tita nuene, akwa mun ñan tö kain ngäbti. Ye mden kisete, mtare mentokwäre nitre ñakare israelitare, ie ti bike niken kukwe kuin Jesubtä ne dirire mda. Abko kore se, niebare Pablokwe.

⁷ Bti sinagoga nitre israelitakwe, te Pablo nämane dirire, akwa nikaninta amne ni iti kädian nämane Tisio Justo nämane nüne känime sinagoga ye kwäräkri abko kánti Pablo nikani dirire mda. Tisio Justo ye abko Ngöbö käikitakaka, kánti Pablo nikani. ⁸ Ye ngwane abko, ni iti kädian nämane Crispo nämane mikani sinagoga ye dänkiene abko käkwe kukwe kuin ni Dänkienkwe mikani era, käkwe tödekani Jesubti mräkä kwekwe ben gwaire jökrä. Erere arato, nitre Corintobo kwati käkwe kukwe kuin Jesubtä kukwe nuani amne tödekani kwetre Jesubti amne ngökani ñöte.

⁹ Bati kä ye ngwane deo, ni Dänkien nükani blite köböre kwrere Pablobe, käkwe niebare krörö ie:

Pablo, makwe ñan kä jürä ngwian jabtä amne, kukwe kuin tibtä ye ma rika niere janknu. Makwe

ñan kada keta jire chi, ¹⁰ ñobtä ñan angwane tita mabe amne ni jen tikwe abko tä nüne kwati Corinto nete arato, aisete ni mda ñan rabadre kukwe nuene jire blo mabtä. Abko kore se, niebare ni Dänkienkwe Pabloye.

¹¹ Ye mden kisete, Pablokwe nü nabare jäme kä kwati bti ötare nitre Corintobo ngätäite, käkwe Ngöbö kukwei diribare ietre.

¹² Abti bati Jesukwe kukwe niebare Pabloye, ye namani bare krörö: Ni iti kädian nämane Galión namani gobrane kä Acayabti gobran romanobo kräke angwane, nitre israelita käkwe ja ükaninkrö Pablo rüere, kä nikanintre ngwena nebe gobran ngwärekre. ¹³ Angwane niebare krörö kwetre Galiónye:

Ngöbö mikadre ütiäte bä jene abko ni ne tä näin niere ni jökrä töi kwitakäre, aisete kukweta ükaninte ño gobran romanobokwe nuendre nie, ye rüere tä dirire, niebare kwetre Galiónye.

¹⁴ Yebtä abko Pablo jababare blite au jakrä, akwa Galión ara jire käkwe ñäkäbare käne mda nitre israelitaye:

Ni ne käkwe ja mikani ngite krübäte angwane, kukwe nuenbare kwe ni mda rüere ne ngwane, tikwe mun israelita kukwei nuadre. ¹⁵ Akwa niara tä kukwe dirire amne ni kä ño ño amne, kukwe ükaninte ño nuendre mun israelitaye, aibebtä tä blite. Ye abko munkwe ükate ja ngätäite, ñobtä ñan angwane ti ñan tö ja mikai kukwe munkwete ta, niebare kore Galiónkwe.

¹⁶ Bti nitre israelita ye kitamnanta jökrä künken gobrankwe. ¹⁷ Angwane ni nämane mikani sinagoga dänkiene kädian nämane Sóstenes, ye neketan-

inte nitre griegoye amne nikanintre mete ja käne kwäräkwärä se kwrere gobran Galión ngwärekre. Akwa Galión abko namani töbikaire ñakare amne namani kwekbe jirekäbe.

Pablo nikaninta juta Antioquíá, Siriate

¹⁸ Yehti Pablo namani nüne bä raire mda juta Corintote. Abti köbö ngwianintari mrä kwe ja mräkätre tödekaka Jesubtiye, bti nikani juta Cencreate Corinto ken, kánti nakwani rute rikakäre kä Siriate mda. Ye ngwane abko, Priscila amne Aquila nikani siba ben. Akwa Pablo ngämi niken rute, ye känenkri abko ja kukwei biani kwe Ngöböye, ye bä mikakäre abko ñan namani ja dokwä drüen tikekä, akwa kukwe mikani bare täte kwe, aisete ja dokwä drüen tikaninkä jökrä kwe jae Cencreate, bti nikaninta rute. ¹⁹ Ru nikani, nikani, bti nikani mate juta Efesote angwane, Pablokwe Priscila amne Aquila mikaninte, bti niara abko nikani sinagoga nitre israelitakwete. Ye kánti nitre israelita nämane ja ükaninkrö abko ben Pablokwe blitabare Jesubtä. ²⁰ Angwane Pablo rabadre bäri raire yete, ie nitre israelita tö namani, kä namani ketete, akwa ñan nükaninbti ie. ²¹ Ye aisete, köbö ngwianintari mrä kwe ietre, käkwe niebare krörö:

Ti rükadreta basare munye nete, ie Ngöbö tö ne ngwane, nikwe ja tuaita, niebare kwe ietre.

Bti Pablo nakwaninta rute, nikaninta juta Efeso bäre mento. ²² Angwane ru nikani, nikani, bti nikani nebe juta Cesareate mda. Ye kánti nikani jate, kä nikani Jerusalén köbö ngwentari ja mräkätre tödekaka Jesubti Jerusalénbo yeye. Yehti nikani ta nebe juta Antioquíá, Siriate mda.

Apolos kākwe sribibare juta Efesote

²³ Yebti kā nikanina bā raire ta angwane, Pablo nikaninta basareta kwārākwārā amne, nikani juta kwatirekwatire te kā Galacia kānti amne kā Frigia kānti ja mrākātre tōdekaka Jesubti die mike nūne kāre Jesukrā.

²⁴ Kā ye ngwane abko, ni israelita nūkani iti juta Efesote. Niara abko kādian nāmane Apolos. Akwa Apolos ye abko ni juta Alejandriabo abko nāmane blite kuin amne ja tōitikani kuin Ngöbö Kukweibtā kwe arato. ²⁵ Erere arato, Ji ni Dānkienkwe diribarera kuin ie amne, kā namani nuāre btā kukwe kuin Jesubtā dirire kuin era metre. Akwa kukwe diribare Juan Bautistakwe aibe nāmane gare ie. ²⁶ Ye aisete, bati sinagoga nitre israelitakwe kānti Apolos nāmane dirire angwane, kukwei nuani Priscilakwe amne Aquilakwe. Yebti Priscila amne Aquila nikani Apolos ngwena jena temen, bti Ji Ngöbökwē mikani gare bāri metre mda kwetre ie. ²⁷ Abti Apolos tō namani rikai kā Acayate mda angwane, ja mrākātre tōdekaka Jesubti kākwe niara die mikani niken Ngöbö diebti amne ja mrākātre tōdekaka Jesubti Acayate kākwe Apolos kadre ngābti kuin, abkokāre tārā tikani ja mrākākwe ngwiandre ie. Ye erere Apolos nikani, namani Acaya angwane, ja mrākātre tōdekaka Jesubti ye die mikani kri kwe. Ngöbö moto kuin köböire ja mrākākwe tōdekani Jesubti abko die mikani Apolokwe abko krörö: ²⁸ Jesu abko Ni Dianinkā ñakare Ngöbökwē abko nitre israelita nāmane dirire, akwa ni jökrā ngwārekri, Jesu abko Ni Dianinkā Ngöbökwē ara abko Apolos namani bā mike metre tārā Ngöbökwēbti, aisete nitre israelita

ñan rabadre kukwe ye rükente abko nakaninkä kore kä Acaya kánti.

19

Pablokwe sribibare juta Efesote

¹ Abti Apolos nämane juta Corintote angwane, Pablo nämane kä Galacia kánti amne kä Frigia kánti, nikani mintrinta temen ngudre ngrabare amne nikani nebe juta Efesote mda. Ye kánti bati nitre ja töitikaka Jesu kukweibtä nämane ruäre abko ben namani ngätäi. ² Angwane niebare kwe ietre:

¿Munkwe tödekani Jesubti, ye ngwane Ngöbö Üai Deme nükani munbtä ya? niebare kwe ietre.

Angwane niaratre käkwe niebare mda Pabloye:

Nunkwe ñan ni kukwei nuabare blite Ngöbö Üai Deme btä, niebare kwetre.

³ Angwane Pablokwe niebareta krörö mda ietre:

¿Se abko, nirekwe mun ngökani ñöte? niebare Pablokwe ietre.

Angwane niaratre käkwe niebare mda:

Ja ngökadre ñöte diribare Juan Bautistakwe, ye kwrere nunkwe nuenbare, niebare kwetre ie.

⁴ Abtä Pablokwe niebare mda ietre:

Ni jökrä kä nämane kukwe kämekäme kite jökrä temen amne nämane Ngöbö mike täte, ye bä mikakäre Juan nämane ni ngökö ñöte. Akwa ni mdara jire jatani niara jiebti abko bti tödekadre, niebare kwe. Ni ye abko Jesu ara, btä blitabare kore Juankwe, niebare Pablokwe ietre.

⁵ Pablokwe blitabare, ye jarabare ja mräkätäre yeye angwane, ngökanintre jökrä ñöte kwe ni Dänkien Jesu käbti. ⁶ Angwane Pablokwe kise

mikani btitre, ye btäräbe Ngöbö Üai Deme nukaninbe btätre angwane, namani blite kukwe jenenanbti btä ja töitike ñakare ñakare amne namanintre Ngöbö kukwei niere arato. ⁷ Nitre namani yete ye abko bäsi ni brare be ni jätäbti nibu näre nämane ja ükaninkrö abko btä kukwe nakaninkä kore.

⁸ Abti sö krämä jire Pablo namani niken sinagoga nitre israelitakwe te köbö jadükakrä näire. Angwane kä jürä namani ñakare btä blitare Ngöböbtä amne, ni Dänkienta gobrane ño ni kwekwe ngätäite abko ni mda mda käkwe mikadre era, abkobtä Pablo namani blite kisere bentre niaratre töi kwitakrä Jesukri. ⁹ Akwa sö krämä nikani ta angwane, ni ruäre käkwe ja dokwä mikani ribi abko kräke Pablo kukwei ñan namani era, aisete ni jökrä okwäbti namanintre ñäke blo Ji Btin ye rüere. Abtä Pablokwe kä mikaninkä btätre sinagogabtä amne, nitre ja töitikaka kukwe kuin Jesukwebtä aibe Pablokwe ngwiani jabe amne nikanintre nebe kwela Tiranokwete. Ye kanti Pablo namani dirire köbö kwatirekwatire ietre.

¹⁰ Pablokwe diribare kore kä kubu jire kä ye kanti, aisete nitre israelita amne nitre ñakare israelitare nämane nüne kwati kä Asiate, ye käkwe kukwe kuin ni Dänkien Jesubtä kukwei nuani kuin jökrä.

¹¹ Kä ye ngwane abko, Ngöbökwé sribi kri ñan tuabare nuenbare kri krübäte Pablo köböire, ¹² aisete dän kukwän ja dokwä amne ja ngüre jue mriatekrä namani neketekä jirekäbe Pablobtä, ye abko jänamani niken amne mika namani ni bren brenbti angwane, ni bren ye namani nebeta quinta batibe Ngöbö diebti amne, üai käme namani ni brenbtä, ye namani niken jötrö ngwarbe

mento btä arato, aisete namani nebata kuin jökrä.

¹³ Akwa bati kukwe nakaninkä krörö: Ni israelita ruäre nämäne näin kwäräkwärä üai kämekäme juentari ni mda mdabtä abko tö namanintre sribi nuein ni Dänkien Jesu käbti, kä namanintre niere krörö üai kämeye: Jesu ye, btä Pablota kukwe dirire, Jesu ye käbti nän mento ni nebtä, namanintre niere üai kämeye. ¹⁴ Ni israelita iti blitaka ni mda mda diäre Ngöböbe dänkien kädian nämäne Esceva abko ngäbriänkä ni kükü kä nämäne üai käme juentari kore. ¹⁵ Akwa bati ni ni kükü ye nämäne ni bren gwiriete üai käme juantarikäre kore angwane, batibe üai käme käkwe niebare krörö ietre:

Jesu garera kuin tie amne Pablo abko nire garera tie arato, akwa ¿mun abko nire amarebti kite ti juentari kore ye? niebare kwe ietre.

¹⁶ Ye btäräbe, ni btä üai käme nämäne ye nakwani nitre yeبتä, kä nikani mete ja dibti kwäräkwärä se kwrere, käkwe niaratre mikani bren jökrä ngrabare amne, ngitiani бүтиере jökrä ju ye kanti mentokwäre amne namani träinträin jökrä ngrabare. ¹⁷ Abtä nitre israelita amne nitre ñakare israelitare nünanka juta Efesote käkwe kukwe ye gani angwane, kä jürä namani kri btätре. Ne kwrere ni Dänkien Jesu kä nikani nebe bäri ütiäte kä ngrabare temen.

¹⁸ Kä ye ngwane abko, ni kwati käkwe tödekani Jesubti, käkwe kukwe nuenbare kämekäme aune ngürün mikani ni mdabtä ja kukweibti, ye namani nuke niere metre ja ngwärekre jökrä. ¹⁹ Erere arato, ni kwati kwrarekwrare amne ni kwati nämäne ja mike sukiare abko käkwe täräkwata ja

töitikakrä kwetre rabakäre kwrare amne sukiare, ye ükaninkrö jökrä, bti jatani ngwena, bti kukwani jökrä kwetre ni jökrä okwäbti. Tärä kukwani kwetre ye abko ngwian kitaninkä, nuäi btä kwetre abko tanbare angwane, ngwian ganinte 50 mili kwetre tärä yebtä. ²⁰ Ye kwrere kukwe kuin ni Dänkienkwe nikani niren bäri mda amne Ngöbö di kri nikani neme gare ni jökräye arato.

²¹ Kukwe nakaninkä kore, yebti Pablo jatani yäketa basare ja mräkätreye Macedoniate amne Acayate mda. Ye kanti rikadre neme mda Jerusalén. Jerusalén kanti abko rikadre ta neme juta Roma niebare kwe. ²² Akwa niara ngämi niken, ye känenkri sribi muko kwe juani nibu käne kwe nebe kä Macedonia kanti. Nitre juani nibu Pablokwe ye abko Timoteo amne Erasto juani käne kwe, akwa Pablo abko namani bä raire mda kä Asiate.

Ngöbö ngwarbe mikaka era käkwe rübare Pablobe

²³ Kä ye ngwane abko, Ji Btin diribare Pablokwe, yebtä abko ni ruäre Efesobo namani ngüdrekä krübäte ja ngätäite, ²⁴ ñobtä ñan angwane ni iti kädian nämane Demetrio nämane plata sribere ju ngöbö Dianakwe bä kwrere abko käkwe kukwe mikanintbe Pablo rüere, aiseite ni jökrä namani ngüdrekä kore. Demetrio ye abko nämane plata sribere kia nuärebe abko btä nämane ju ngöbö Dianakwe bä mike nuäre. Yebti abko nämane ngwian ganaine kabre amne nitre sribikä niara kwrere nämane ngwian ganaine kabre arato. ²⁵ Ne aiseite ni mda mda nämane sribire ja kwrere Demetriobe

abko Demetriokwe ükaninkrö jökrä ja kanti, bti niebare kwe ietre:

Ja mräkä, sribi nikwe, nebti nita nüne kuin, ye garera munye. ²⁶ Akwa ni nukani iti nete kädianta Pablo. Ye nena gare munye amne munta tuen. Niara ye abko tä näin niere krörö: Jändrän sribeta ngöböre ni kä nebtäke abko ñakare ngöbö era metre, tä niere. Yebti tä ni kwati töi kwite jakri, ne ñan ni juta Efesote nete aibe töi kwitata kwe amne, ni kä Asiate abko töi kwitata kwati krübäte kwe arato. ²⁷ Ye abko, kukwe tare krübäte nikrä, ñobtä ñan angwane jändrän rürümointa nikwe, ye juandi ngwarbe jökrä kwe nikän. Erere arato, ju ngöbö Dianakwe mikata ütiäte kri jae, ye kwrere ñan mika rabadre ütiäte mda. Ne aisete, ngöbö Diana ñan mikadre ütiäte mda, akwa mikadre ngwarbe jae nitre Asiabokwe amne, ni kä jökräbti kräke rabadre ütiäte ñakare mda arato ruen tie, niebare Demetriokwe.

²⁸ Abtä nitre Demetrio kukwe nuaka moto namani romon krübäte, käkwe ngratebare krikri krörö:

¡Diana ngöbö nitre Efesobokwe aibe ütiäte kri! namanintre niere.

²⁹ Yebtä abko, ni jökrä kwe kä namani nokre juta Efesote angwane, ni Macedoniabo nämane näin nibu Pablo mukore kädian nämane Gayo amne Aristarco, ye abko neketaninte nitre yeye, bti nikani jake, nikani kitekä ja käne nebe kä gätäkrä ye kanti. ³⁰ Abtä Pablo tö namani rikai kä ye kanti ñäkäkäre nitre yeye akwa, ja mräkätre tödekaka Jesubti käkwe ñan Pablo gibianinkä niken yete. ³¹ Erere arato, Pablo kukwe muko ruäre nämane sribire gobrane kä Asiate käkwe kukwe

juani krörö Pablokrä: Kä gätäkrä ye kánti ma ñan rikadre abko niemna kwetre Pabloye.

³² Akwa gätä nämane, ye kánti abko ni jökrä namani ñäke ngwarbe ja te tata kwäräkwärä, ñobtä ñan angwane ni jökrä nämane kä mike nokre, akwa drekäre ja ükaninkrö kwetre abko ñan nämane gare ni kwatiye akwa, nämane siba yete. ³³ Abtä nitre israelita käkwe ja mräkä iti kädian nämane Alejandro kitaninkä nebe blite ni jökrä ngwärekre nitre israelitakrä. Angwane dre niedre abko ni ruäre käkwe niebare Alejandroye. Angwane ni jökrä rabadre kwekbe amne, Alejandrokwe blitadre nitre israelitakrä abko niebare kisebti kwe ni jökräye. ³⁴ Akwa Alejandro abko ni israelita gani nitre ñakare israelitare Efesobokwe btä angwane, ñan tö namani niara kukwei nuai, aisete namani ngrente krikri bäsi ñänä okwä krobu näre krörö: ¡Diana nitre Efesobokwe aibe ütiäte kri! namanintre niere.

³⁵ Abtä ni mikani sribire alcalde kwrere nitre romanobokwe juta Efesokrä käkwe nitre ye kukwe ötani jökrä, bti niebare krörö kwe ietre:

Mun nünanka juta Efesote nete, ngöbö merire ütiäte kri Diana abko kwe juta nete amne niara bä ara jire mikani jäbtä nämane kä käinbti abko nükani temen kä nebtä, ye abko ni nünanka juta nete tä mikani ngibiabtikä, ye garera ni kä jökräbti yeye. ³⁶ Ye aisete ni mda ñan rabadre kukwe ye rükente jire chi, aisete mun rabadre kwekbe jirekäbe amne munkwe ñan jändrän nuen ngwarbe okwä kware. ³⁷ Ni nibu jänü munkwe nete noko käkwe kukwe blo nuenbare ñakare ju ngöbö Dianakwe rüere amne ñäke ñakare arato ngöbö Diana rüere.

³⁸ Akwa Demetrio amne sribikä mda mda niara kwrere, kwe kukwe tärä ni mda mda rüere ne ngwane, ju tärä kukwe ükatekrä kritobo krikri ngwärekri, aisele niaratre rikadre kukwe kwe ngwena nebe kritobo krikri ngwärekri amne ja kweta kwärikwäri kwetre kukwe jen kwe yebtä. ³⁹ Akwa mun tö blitai kukwe mda mdabtä ne ngwane, kukwe ye järikadre nebe gätäte amne blitadre ja ngwärekri jökrä btä abko tita niere munye, ⁴⁰ ñobtä ñan angwane kukwe nakaka mtare, sebtä nita ngüdrekä ngwarbe amne nita kä mike nokre niedre nibtä, abtä ni rabadre ngite nitre romanobo okwäbti amne kukwe ñan kwandre niedre nie jabtä. Erere arato, ¿ñobtä nita ngüdrekä amne ñobtä nita kä mike nokre ngwiandretari nie, yebtä nikwe dre niedre? Abko kore se, niebare kwe ietre. ⁴¹ Yebti ni jökrä juaninta kwe ja gwiriete gwiriete kwäräkwärä.

20

Nitre tödekaka Jesubti kä Macedoniate amne kä Acayate, ie Pablo nikaninta basare

¹ Kä namani nokre juta Efesote, ye täbti Pablokwe nitre tödekaka Jesubti käräbare jökrä ja kanti, käkwe blitabare amne niaratre kitani nüne janknu Jesukrä. Yebti Pablokwe köbö ngwianintari mrä ietre, bti nikani Macedonia mda. ² Pablo namani Macedonia angwane, nikani basare kä jökräbti temen ja mräkätre tödekaka Jesubti Macedoniate yeye, käkwe blitabare kabre ja mräkätre yebe kä mikakäre nuäre btätre. Abti Pablo nikani nebe kä Acaya, Grecia kanti mda.

³ Namani Grecia, ye kanti nü nabare sö krämä

kwe. Abti jatanina niken rute rikakäre kä Siriate angwane, nitre israelita nämane kāmika braire abko gani kwe. Abtä nikaninta jirekābe gürere ja jiebtī Macedonia kānti ta. ⁴ Ye ngwane abko ja mrākātre rikaba ruāre Pablo mukore abko nere: Sópater nikani. Sópater ye abko ni juta Bereabo. Niara abko Pirro ngobo kwe. Erere arato, Aristarco btā Segundo Tesalónicabo rikaba. Mdakäre abko, Gayo juta Derbebo amne Timoteo, Tíquico btā Trófimo kä Asiabo rikaba siba Pablo mukore nebebe Macedonia kānti. ⁵ Ye kānti ja mrākātre ye abko rikaba kāne rute, rababa nun ngibiare juta Troate. ⁶ Akwa nun abko kākwe Pascua mikaba niken ta juta Filipote. Pascua rikaba ta, tābti nun rankwaba rute juta Filipote angwane, nunkwe nuaba köbōrike jire amne, nun rikaba ngātāi ja mrākātre rikaba kāne rute yebe juta Troate. Kä ye kānti nun rababa bāmān krati.

Ni iti kädian nämane Eutico mikaninta nire juta Troate

⁷ Yebti köbö kena bāmānte, nunkwe ja ükākroba jökrā mrökäre jabe Jesu ngatani ngwiankäreta töre jae amne, nitre tödekaka Jesubti, ie Pablo nämā dirire. Pablo rababarata yāketa jetbe se kwrere, aisete rikaba blite janknu abko kä jataba nüke ruāre deo. ⁸ Angwane kukwe rakakaba krörö: Ju mikani komā jabti kukwāne abko kānti nun nämā amne, ju mrā kāin ninkri, kānti nun nämā ja ükaninkrö amne, ñotra nämā mikani kabre gwita temen, kānti nun nämā. ⁹ Angwane ni bati kädian nämane Eutico abko nämā siba yete, akwa nämā tākānintbe bentanante ni kukwe nuen. Pablokwe blitaba raire, aisete köbö namani krübāte Eutico

okwäte. Rikaba kibien nguseta bentanante yete, kánti betakaba timon ju komä jabtí kukwáne kánti nun nāmane mrä käin ninkri, ye kánti Eutico betakaba timon, aisete rikaba ngítiekä ngwākäre temen. Yebti gakröbata amne rababa kwekbe. ¹⁰ Angwane Pablo rikabata timon, kākwe ni bati ye ngwākä ketaba jabtä ja kisete, bti nieba krörö kwe ja mräkätreye:

Ni ne tä nire, aisete mun ñan rekwetaka jiebtí, nieba kwe ietre.

¹¹ Yebti Pablo rikabata kukwáne rababata gwi angwane, nunkwe mröba gwaire Jesu ngatani ngwiankäreta töre jae. Angwane Pablo rikaba blite janknu, aisete kä rükaba ngwen ie blitabtä. Yebti dekä angwane rikabata. ¹² Akwa ni betakaba timon ye abko nāma nire amne jārikabata mräkäkwe, aisete kä rababa nuäre krübäte ja mräkätrebtä yete. Ne abko rakakaba kore juta Troate.

Pablokwe köbö ngwianintari mrä ja mräkä juta Efesoboye

¹³ Yebti nun rankwaba rute amne nun rikaba nebe käne juta Asónte Pablo ngäbti. Nun janama Pablo tuen ngäbti kore, ñobtä ñan angwane niara tö rababa näin gürere jateta temen abko erere rikaba. ¹⁴ Ne aisete nun rababa ngätäi ben juta Asónte angwane, rankwaba rute nunbe, bti nun rikaba nebe juta Mitilenete mda. ¹⁵ Yebti jändrinane angwane, nun rikaba ta angwane, nun rikaba kānime kä butu kädian nāmane Quío ngware ta. Abti jändrinane angwane, nun rikaba mate mren köräbti juta Samote. Yebti nun rikaba mate kä Trogilio kánti. Abti jändrinane angwane, nun

rikaba mate juta Miletote. ¹⁶ Nun rikaba jötrö kore, ñobtä ñan angwane Pablo ñan tö namani rabai neketebtä raire dikaro kä Asiate, aiseite nun ñan rikaba juta Efesote. Pablo tö rababa rikai jötrö nebe Jerusalén, ñobtä ñan angwane Pentecostés köböi, btä niara tö rababa kwain arato juta Jerusalén, aiseite nun rikaba metre ta kore.

¹⁷ Pablo nämä juta Miletote angwane, nitre ni tödekaka Jesubti jie ngwianka Efesote abko Pablokwe ni juanba iti niaratre kärere nuke ja kanti. ¹⁸ Erere bkänä, nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka ye rükaba nun kanti angwane, nieba krörö kwe ietre:

Ti rükaba kena mun ngätäite kä Asiate nete abti kä nuke mtare tikwe nūnanba ño mun okwäbti ye töre kuin munye abko krörö: ¹⁹ Nitre israelita käre nämä kukwe miketbe taretare ti rüere, kä nämä ti nike krübäte akwa, käre ti nämä sribire ja moto jämenbti ni Dänkienkrä mun ngätäite. Ti nämä bike tidrä ni mda mdabtä amne ti nämä ja müaire arato. ²⁰ Akwa tikwe kada ketaba ñakare, kākwe kukwe kuin mun die mikakrä, ye abko tikwe diriba täte janknu munye, amne ti nämä dirire ja ngwärekre jökrä amne ju kwatirekwatire te munye. ²¹ Ne mden aiseite, nitre israelita amne ni ñakare israelitare kākwe kukwe käme kitadre temen amne jatadreta Ngöböye, kākwe tödekadre ni Dänkien Jesubti abko ti nämä dirire ietre abko erere ti nämä sribire mun ngätäite.

²² Mtare Ngöbö Üai kätä ti juenta Jerusalén, aiseite ti bike nikenta akwa, dre rakadikä tibtä yete abko gare ñakare tie. ²³ Akwa juta kwatirekwatire te ti näin abko ti kitadi ngite kä teri amne tikwe

ja tare nikadi krübäte abko Ngöbö Üai Deme kätä niere, ne aibe gare kore tie. ²⁴ Akwa kukwe kuin Jesubtä, mden kätä Ngöbö ni tarekä ja moto kuinbti niere, ye tikwe kädriedre ni jökräbe abko sribi mikani ti kisete ti Dänkien Jesukwe, ye aibe abko ti tö mikai neme bare täte jökrä kä ngwiane nuäre jabtä, aisete tita nüne ya, ñakare ya abko ütiäte ñakare tikrä.

²⁵ Mtare Ngöböta gobrane ño ni kwekwe ngätäite, ye tikwe diribare munye. Mun ye abko kākwe ñan ti tuadreta mda abko gare kuin tie. ²⁶ Ye aisete nire nire kä Asiate kākwe ñan Ngöbö kukwei mikani era jae, abtä ja ruen ngite ñakare tie, ²⁷ ñobtā ñan angwane Ngöböta kukwe miketbe ño ni diantarikäre Jesu köböire abko tikwe niebare jökrä munye amne tikwe kukwe era erere rükaninte ñakare munye arato. ²⁸ Ne aisete munkwe ja ngibia au amne, nitre tödekaka Jesubti kökani Ngöbökwē Jesu däriebti jakrä abko Ngöbö Üai Deme kākwe mun mikani ngibiaka, ye munkwe ngibia kuin arato, ²⁹ ñobtā ñan angwane ti näinta, abti lobo romon tä kite obeja kāmike kwetadre jae, ye kwrere jire ni jatadi bätäkā ngwarbe nitre tödekaka Jesubti rüere juankäre ngwarbe. ³⁰ Ne abko ni ruäre mun ngätäite akwa, jatadi ni ngökō arato, nitre tödekaka Jesubti diankäre jakri, ye abko gare kuin tie. ³¹ ;Ye aisete munkwe mokre jabti! Kä komājire, dibire rare müare kwärä, tikwe mun mikaba mokre kukwe ne kwrere känenkri, ye abko mun itire itire kākwe ngwianta töre jae.

³² Ja mräkätre, mtare ti bike mun mike gare Ngöböye. Erere arato, ti bike mun mike gare kukwe kuin Ngöbökwē yeye. Ngöböta ni tarere ja

moto kuinbti, ye abko niara kukwei kuin tä mike gare nie. Kukwe kuin Ngöbökwe ye raba mun die mike nüne bäre dite Ngöbökrä amne, nitre mikani deme Ngöbökwe, Kräke Ngöbökwe kukwe ükaninte die mikakäre kä mrä angwane, ye ben gwaire mun die mikadi siba kwe abko kukwe kuin Ngöbökwe tä mike gare nie. ³³ Ti nämä Ngöbö Kukwei dirire mun ngätäite angwane, tikwe ñan ngwian amne dän ni mda mdakwe ribeba jae. ³⁴ Akwa tikwe sribiba ja kise jenbti jakrä amne, ni mda mda nämä sribire tibe, ye Kräke tikwe sribiba, ye gare kuin munye. ³⁵ Ne aisete sribidre ño jen jakrä amne ni mda mdakwe jändrän ñakare abko die mikadre bti, ye abko tikwe diriba munye. Kukwe ne kwrere, btä ni Dänkien Jesu käkwe blitabare bati, ye abko tädre töre käre nie, abkokäre niebare krörö kwe: Nita jändrän bien ni mdaye, btä kätä neme bäre nuäre nibtä ni jändrän kaka ngäbti ye ngwä, niebare ni Dänkienkwe. Abko kore se, nieba Pablokwe ietre.

³⁶ Pablokwe blitaba ünän jökrä kore, bti rababa ngukudokwäbti temen, käkwe blitaba Ngöböbe ja mräkätre nämä ben yete yebe. ³⁷ Angwane müare kwärä, ni jökrä käkwe küde kitaba mrä Pablo ngärä, kä rababa Pablo demaine ngwärebtä kwärikwäri. ³⁸ Akwa Pablo ñan tuadreta mda nieba kwe, yebtä abko ni jökrä moto rababa ulire ulire. Nebti rikaba Pablo mukore nebe ru kanti.

21

Pablo nikani Jerusalén

¹ Ja mräkätre Efesobo rababa nunye angwane, nun rankwabata rute, bti nun rikaba metre nebe

kä butu kädian nämane Cos kánti. Bti jándrinane nun rikaba ta nebe juta Rodate. Ye kánti nun rikaba mda nebe mren köräbti juta Pátarate. ²Pátarate yete abko, ru nämä krati mda abko jataba niken kä Fenicia kánti abko te nun rankwaba mda. ³Angwane nun rikaba amne kä butu Chipre yebtä nun okwä rababa amne, nun rikaba janknu ta kä butu Chiprete, ye rabakaba nun küde ngeberekri amne, nun rikaba mate juta Tiro kä Siriata angwane, tribe mikateba kwe-tre yete. ⁴Juta yete ja mräkätre tödekaka Jesubti kwanba nunye amne, nun rababa bämän krati niaratrebe yete. Angwane Ngöbö Üai Deme köböire Pablo ñan rikadre nebe Jerusalén abko ja mräkä ye rababa niere kisere Pabloye. ⁵Akwa kä rikaba bämän krati ta angwane, nun jataba yäketa angwane, ja mräkätre yete merire, brare amne ngäbäkre kwekwe rikaba jökrä nun mukore neme mren köräbti juta bäre mento. Ye kánti nun rababa ngukudokwäbti temen, kākwe blitaba Ngöböbe. ⁶Bti nunkwe köbö ngwiantariba mrä jae kwärikwäri angwane, nun rankwabata rute amne ja mräkätre abko rikabata jökrä ja gwiriete.

⁷Nun nämä juta Tirote, bti nun rikaba ta amne nun rikabata mrä rute mrenbti amne nun rababa juta Tolemaida. Ye kánti nun rikaba jate nebe jutate amne, ja mräkätre tödekaka Jesubti nämä yete abko, ie nunkwe köbö ngwiantariba, bti nun rababa kibien yete. ⁸Jándrinane dekä, nun rikaba gürere ta nebe juta Cesareate mda. Angwane ni kukwei kuin Jesubtä kädriekä ni mda mdabe nämä iti yete abko kädian nämane Felipe, kánti nun rababa. Felipe ye abko ni dianinkä ni kükü ni

mda mda die mikaka juta Jerusalén te ye mden abko nämane yete, kánti nun rababa. ⁹ Felipe abko ngánkán bati kaibekaibe nämä nibkä gwi. Niaratre abko Ngöbö kukwei niekä.

¹⁰ Nun rababara raire yete angwane, ni Ngöbö kukwei niekä kä Judeabo kädian nämane Agabo rükaba nun kánti. ¹¹ Rükaba nun ngwärekre noko kwrere, kákwe dän kukwän ja mäkätekrä ötöbu ta nämane Pablobtä, ye diankaba kwe, bti ja kise amne ja ngoto mäkäteba jökrä kwe, bti nieba krörö kwe:

Dän kukwän ja mäkätekrä ne bkänkä abko nitre israelita kákwe mäkädite krörö Jerusalén, bti biandi nitre ñakare israelitareye kitadre ngite abko nieta kore Ngöbö Üai Demekwe. Abko kore se, nieba Agabokwe.

¹² Agabokwe blitaba kore, ye kukwei jaraba nunye amne ja mräkätäre Cesareaboye angwane, Pablo ñan rikadre Jerusalén abko nun rababa ribere kisere ie. ¹³ Akwa Pablo kákwe nieba krörö mda nun käre:

Ti mäkädrete kräke tita biare. Erere arato, ti müre ketadre Jerusalén ti Dänkien Jesu dokwäre, kräke tita juto biare arato. ¿Ye ñobtä mun nibi müen amarebti mun nibi ti moto mike bäri ulire mda yere? nieba kwe nunye.

¹⁴ Pablo töi rikwitaba ñakare nunye, abtä rababa jirekäbe nunye amne nunkwe nieba krörö mda:

Ni Dänkien tö dreye, ye erere raba bare, nunkwe nieba.

¹⁵ Abti nunkwe ja mikaba juto jökrä, bti nun rikaba Jerusalén. ¹⁶ Angwane ja mräkätäre Cesareabo

tödekaka Jesubti rikaba ruäre nun mukore. Niara-tre ye abko rikaba nun ngwena nebe ni iti kädian nämane Mnason juete, kánti nun rababa. Mnason ne abko ni Chiprebo amne, nitre tödekaka Jesubti ngätäite niarakwe tödekani bäri käne Jesubti ni mda mda ben gwaire arato.

Pablo nükani Jerusalén, kánti gätäba Santiago

¹⁷ Yebti nun rikaba nebe Jerusalén. Angwane ja mräkätre tödekaka Jesubti, btä kä rababa nuäre nun kare ngäbti. ¹⁸ Abti jändrinane angwane, Pablo rikaba nunbe basare Santiagoye. Nun rikaba Santiago kánti amne, ja mräkätre tödekaka Jesubti jie ngwianka nämä ja ükaninkrö jökrä yete, kánti nun rababa. ¹⁹ Angwane Pablokwe köbö ngwiantariba jökrä ietre, bti sribi Pablokwe ye köböire Ngöbökwere dre nuenbare nitre ñakare israelitare ngätäite, ye Pablokwe nieba jökrä ja täritäri ietre. ²⁰ Pablokwe blitaba kore, yebtä abko ja mräkätrekwe Ngöbö käikitakaba, bti nieba krörö kwetre Pabloye:

Ja mräkä, nitre israelita mili kabre käta tödeka Jesubti nete tä tuen mae. Ye abko Kukwe Biani Ngöbökwere Moiséye abko erere mikadre täte jökrä, tätre niere. ²¹ Akwa Kukwe Biani Ngöbökwere Moiséye abko nitre israelita nünanka kä md-abti nitre ñakare israelitare ngätäite käkwe ñan mikadre täte abko mata dirire ietre abko ni mda mda käta niere ngwarbe ma rüere ietre. Erere arato, ngäbäkre brare kiakia abko ñäräkrä mikadre ñakare kwatabtä mata niere amne, nitre israelita tä nüne ño, ye kwrere ñan nuendre mda, mata niere abko ni mda mda käta niere ngwarbe ma rüere ietre arato. ²² ¿Aisete

nikwe dre nuendre kukwe ye bä mikakrä ngwarbe? Ma nükaninta nete gadi ja mräkätrekwe. ²³ Aisete makwe jändrän krörö nuendre abko rabadre bäri kuin ruen nunye: Ni brare nibkä tä nun ngätäite nete kākwe ja kukwe biani Ngöböye abko erere mikadre täte kwetre. ²⁴ Ni ye abko ma rika ngwena jabe, ben makwe ja mika dbe Ngöbö ngwäreki, Moisékwe nuemna ño ye kwrere amne, jändrän kukwadre Ngöbö käikitakakäre, ye makwe ütiä bian jökrä Kräke. Niaratre kākwe kukwe nuendre täte jökrä, ye bä mikakäre niaratrekwe ja dokwä drüen mikadi tikadrekä jökrä. Makwe nuendre kore Kräke, ne köböire blitata ngwarbe ma rüere gadi ni jökräkwe mabtä. Erere arato, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye abko mata mike täte, ye abko gadi kwetre arato. ²⁵ Akwa nitre ñakare israelitare kākwe tödekani Jesubti abko Kräke nunkwe kukwe ükaninta ño, ye erere nunkwe juanina Kräke abko krörö: Ngri biani ngöbö ngwarbe mikakrä ütiäte ñan kwetadre kwetre. Ngri dārie amne jändrän kämikani köbti ñan kwetadre kwetre arato. Mdakäre abko, ñan ja mikadre gure bati bati kwetre. Ne abko nunkwe tikani kore Kräke, aisete kukwe ne aibe mikadre täte kwetre. Abko kore se, niebare Santiagokwe Pabloye.

²⁶ Ye erere bkänä, Pablo nikani ni nibkä ye ngwena jabe. Abti jändrinane, ja mikani dbe gwaire bentre kwe, bti ja kukwei biani kwetre Ngöböye, ye rabadre bare ñongwane amne, jändrän biandre kwetre kämikadre Ngöböye ja kukwei mikani täte bä mikakäre, ye abko biandre ñongwane kwetre abko nikani niere ju blitakrä Ngöböbe ye kanti.

Pablo kitani ngite kä teri

²⁷ Yebti kä jatanina niken bämän krati ta ietre ja mikakrä dbe angwane, batibe nitre israelita nünanka kä Asiate nämane ruäre, ye ie Pablo jatabare ju blitakrä Ngöböbe kanti angwane, jötrö ngwarbe ni jökrä moto mikani romon kwetre Pablo rüere. Ye btäräbe nakwani jökrä Pablobtä, ²⁸ kä namani ngrente krörö:

¡Mun israelita ye erere jakwe jökrä nun die mike nete! Ni ne mden tä dirikä kä jökräbti temen, kukwe dirire blo juta nikwe rüere amne, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, ye rüere tä ñäke blo arato. Mdakäre abko, nitre ñakare israelitare jänükani kwe ju deme blitakrä Ngöböbe kanti nete arato, kä mikakäre deme ñakare. Ye mden kisete, mun israelita tä nete, ye erere jakwe jökrä nun die mike kite künken ju bäre mento nete, namanintre ngrente. ²⁹ Namanintre ngrente kore, ñobtä ñan angwane ni ñakare israelitare Efesobo kädian nämane Trófimo abko ben Pablo tuani dikekä kwetre dekä juta ngrabare, aise Pablo nükani ngwena nebe ju blitakrä Ngöböbe kanti, namanintre nütüre, aise namani ñäke kore.

³⁰ Abtä ni jökrä kwe kä namani nokre. Angwane ni mda mda jatani betekä, nükani mate, ye ie Pablo neketaninte, nikani Pablo kitekä ja käne kwäräkwärä ju blitakrä Ngöböbe bäre mento se kwrere, bti jukwe dikaninta jötrö jite kwetre.

³¹ Bti jatanina Pablo kämike angwane, nitre israelita namani krübäte jökrä, kä namani kä mike nokre Jerusalén abko kukwe jänükani rükatre romanobo dänkien kriye. ³² Angwane rükatre dänkien kri ye käkwe rükä kwekwe ükaninkrö jötrö

ngwarbe rükätre dänkien mda mdabe, bti nikanintre betekä nebe nitre nämane kä mike nokre ye kánti. Rükätre dänkien kri nükani mate rükätrebe, ye jatabare ietre angwane, Pablo metani ñakare mda kwetre.

³³ Angwane rükätre dänkien kri ye kákwe krötabare Pablo ken, kákwe Pablo kani ngite, bti mäkätamna kadena krobubti kwe nitre rükäye, bti niebare krörö kwe:

¿Ni ne abko nire amne tä dre nuene? niebare kwe ietre.

³⁴ Angwane ni jökrä namani ñäke ngwarbe ja te tata nekwäre sekwäre, aise te ni kukwei namani nokre. Yebtä Pablo abko ni ño amne dre namani nakenkä metre ñan nükani gare rükätre dänkien kri yeye. Abtä Pablo ngwiamna jirekäbe kwe kitadre ju nitre rükäkwe kánti. ³⁵ Ye kwrere bkänä, Pablo jänikani, jänikani nebe kalerabtä ju nitre rükäkwe kánti angwane, ni namani nakwen Pablo jiebtä kämikakäre, abtä nitre rükä kákwe Pablo kaninkä käinta niaratre ngäniene, ³⁶ ñobtä ñan angwane ni jökrä nikani Pablo jiebtä, ye abko namani ngrente kri, kä namanintre niere:

¡Ni ye kämike, ni ye kämike! namanintre ngrente.

Pablokwe blitabare jakrä

³⁷ Yebti Pablo jatanina niken gwä angwane, niebare krörö kwe rükä dänkien kri yeye:

¿Ti rabadre blite chi mabe ya? niebare kwe ie.

Angwane rükä dänkien kri ye kákwe niebare mda ie:

¿Blita gare griegore mae ñan ñan? niebare kwe Pabloye.

³⁸ ¿Ni Egiptobo nükani iti Jerusalén nete, ne käkwe ni mili kräbkä tõi kwitani gobran romanobo rüere, bti nikani ngwena kä kaibete rükäre gobran romanobo rüere abko ma ñakare ya? niebare rükä dänkien krikwe Pabloye.

³⁹ Angwane Pablokwe niebare ie:

Ti abko israelita nünanka juta Tarsote, juta ütiäte kri kä Ciliciate ye kanti, akwa makwe kä bian chi tie blitakrä ja mräkätre nokobe, ie ti tö nibi, niebare Pablokwe ie.

⁴⁰ Angwane nitre rükä dänkien kri ye käkwe kä biani Pabloye blitakrä amne, Pablo namani nünaninkä krö kalerate angwane, ni jökrä rabadre kwekbe niara kukwe nuen niebare kisebti kwe ietre. Ye erere ni jökrä namani kwekbe angwane, Pablo nikani blite hebreore, käkwe niebare krörö:

22

¹ Ti mräkätre amne ti ruaitre tikwe, ti bike blite au jakrä, aisete ti kukwei nuen kuin munkwe.

² Pablo abko namani blite niaratre kukwere hebreo bentre, yebtä namani bäri kwekbe jökrä Pablo kukwei nuen angwane, niara nikani blite janknu krörö:

³ Ti abko israelita. Ti därebare juta Tarsote kä Ciliciate, akwa ti rirabare Jerusalén nete amne Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, yebtä abko tikwe ja töitikani metre täte jökrä Gamalielibe. Erere arato, käre ti töita sribibtä Ngöbökrä, munta sribire ño mtare, ye kwrere ti töita. ⁴ Ne aisete, kena ni merire amne ni brare nämane niken Ji nebti, ye ti nämane gain angwane, ti nämane niken kisere jiebti. Ti nämane kaen ngite, bti ti nämane kite ngite kä teri kämikakäre. Ne abko ti nämane nuene

kore kena. ⁵ Tita kukwe niere munye ne abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien amne nitre unbre ji dokwäte ie gare kuin jökrä, aiseite niaratre raba blite metre kukwe nebtä, ñobtä ñan angwane ni mräkätre israelita Damascobo nämane tödeke Jesubti, ye rüere tikwe tärä kārāba ietre, bti ti rikaba ja mräkätre tödekaka Jesubti ye kaen ngite, bti ti jatadre ngwena nūke Jerusalén nete mikakäre ja tare nike, abkokäre ti rikaba.

⁶ Akwa ti rikaba ji ngrabare, ti rababara mate ja ken juta Damascobe amne ñänä rükabara ruäre käin. Ti nämä näin jame angwane, batibe kä trä gitiaba ngwen bürere ti bäre temen. ⁷ Angwane ti rikaba mate temen amne ni kukwei jaraba krörö tie: ¿Saulo, ñobtä mata näin kisere kore ti jiebt ti mikakäre ja tare nike yere? nieba tie. ⁸ Angwane tikwe nieba: ¿Ma abko nire ti Dänkien? tikwe nieba. Angwane ni kukwei jaraba tie, ye kākwe nieba krörö tie: Ti abra Jesu Nazarebo. Ti ne mden jiebt ti mata näin kisere ti mikakäre ja tare nike ye, nieba kwe tie. ⁹ Ye ngwane abko ja mräkätre nämane näin ti mukore, ye ie kä trä jataba, akwa ni kukwei ye rükaba gare ñakare ietre. ¹⁰ Angwane ti abko kākwe nieba krörö mda: ¿Tikwe dre nuendre, ie ma tö nibi ti Dänkien? tikwe nieba. Angwane ti Dänkien kākwe nieba tie: Näinta krö, bti ma rika janknu nebe Damasco. Ye kanti kukweta ükaninte ño nuendre mae abko ni tädi iti yete kākwe niedi jökrä mae, nieba kwe tie. ¹¹ Akwa kä trä gitiaba ngwen dikaro, ye kākwe kä ötateba ti okwäte, aiseite kä rababa tuen ñakare tie. Abtä ja mräkätre nämä näin tibe, ye kākwe ti kaba küdebt, bti rikaba ti ngwena nebe Damasco.

¹² Juta Damascote yete abko ni iti kädian nämane Ananías nämane nüne. Niara abko nämane nüne metre Ngöbö okwäbti amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, ye abko niara nämane mike täte kuin. Ye mdenbtä abko, nitre israelita nünanka juta Damascote nämane blite kuin jökrä niarabtä.

¹³ Ananías ye abko jataba ti kánti, rükaba angwane nieba kwe tie: Ti mräkä Saulo, kä raba tuenta mae, nieba kwe tie. Ye btäräbe kä trä gitiakaba ti okwäte, käkwe niara mikaba ñäräre. ¹⁴ Angwane nieba mda kwe tie: Ngöbö mika nämane ütiäte ni mräkä kirakirakwe, Ngöbö ye arabe tö dre nuein abko rabadre gare mae, abkokäre ma dianinkä kwe. Amne Jesu abko Ni Era Metre abko makwe tuadre, abkokäre ma dianinkä kwe. Erere arato, Ngöböta blite ja kada jenbti, ye abko kukwei jaradre mae, abkokäre ma dianinkä kwe jakrä. ¹⁵ Makwe dre dre tuani amne makwe niara kukwei nuani ño ño, ye erere makwe niedi ni jökrä ngwärekre arato. ¹⁶ Ne aisete gwängware näin krö, bti ma rika ja mike ngökadre ñöte amne tödeka makwe ni Dänkienbti angwane, Ngöbökwé ma ngite kukwe kämekäme nuenbtä bätädrete jökrä mabtä, nieba niarakwe tie. Ye erere tikwe nuenba.

¹⁷ Yebti ti rükabata Jerusalén nete angwane, ju blitakrä Ngöböbe, kánti ti rikaba blite Ngöböbe amne ye kánti, köböre kwrere tikwe kukwe tuaba krörö: ¹⁸ Ni Dänkien tuaba tikwe, käkwe nieba krörö tie: Mata blite tibtä ye abko ñan mikadre era nitre Jerusalénbokwe, aisete gwängwarbe makwe kä mikaka Jerusalén nete, nieba kwe tie. ¹⁹ Abtä tikwe niebare: Ti Dänkien, sinagoga kantikánti ti

nāmane niken, kā nāmane nitre tōdekaka mabti kaen ngite, bti ti nāmane kite ngite kā teri amne ti nāmane mete arato. ²⁰ Erere arato, sribikā makwe Esteban nāmane blitaka makrā, ye kāmikani amne ti nāma yete arato amne, niara kāmikadre abko rababa dbe tikrā, aisete nitre niara kāmikaka, krāke ti nāmane dān ngibiare. Ye mdenbtā nitre Jerusalénbo kākwe ti kukwei mabtā mikadre bāri ūtiāte jae ruen tie, tikwe nieba ti Dānkienye. ²¹ Akwa ti Dānkien kākwe nieba krörō tie: Nitre ñakare israelitare tā nūne mente temen, ye kānti ti bike ma juen, aisete nān jōtrō, nieba kwe tie, niebare Pablokwe.

²² Pablo juani ni Dānkienkwe nitre ñakare israelitare ngātāite niebare kwe, yebtā abko ni jōkrā ñan tō namani Pablo kukwei nuai mda, kā namani ngrente krikri be amne, namani niere:

¡Ni ye kākwe ñan nūnandre mda! ¡Niara denkā kā nebtā! namanintre niere romone.

²³ Ni jōkrā namani ngrente janknu kore amne, namani dān jabtā ngrūkete amne namani dobro mnū kite kāintabe romone. ²⁴ Abtā nitre rükā dānkien kri kākwe Pablo kitamna ju nitre rükākwe kānti angwane, Pablokwe kukwe era erere niedre, abkokāre Pablo kwata metadre niebare kwe, ñobtā ñan angwane ni jōkrā namani ñāke Pablo rüere, yebtā abko niebare kore kwe.

²⁵ Akwa Pablo mākāninante biare kwata metadre angwane, ni rükā dānkien nāmane yete, ye ie Pablokwe niebare krörō:

¿Ni romano jā ngāmi nebe kritobo ngwārekri, ye kānenkri kwata metadre, ye abko kōbōi bianina munye ya? Ñakare ruen tie, niebare Pablokwe.

²⁶ Pablokwe ñākābare kore, ye jarabare rükä dānkienye angwane, nikani jötrö, kākwe niebare rükä dānkien bāri kriye:

Ni ne abko romano aisete, ¿makwe dre nuendi mda btā? niebare kwe ie.

²⁷ Angwane nitre rükä dānkien kri kākwe krötabare Pablo ken, kākwe niebare ie:

¿Ma abko ni romano bkänä ya? niebare kwe ie.

Angwane Pablokwe niebare mda ie:

Jän, ti abko romano, niebare kwe ie.

²⁸ Nitre rükä dānkien kri kākwe niebare mda Pabloye:

Ti tö namani rabai romanore angwane, tikwe ja ütiä biani kri, köböire ti namani ni romanore, niebare kwe.

Abtä Pablokwe niebare mda ie:

Akwa ti abko dārebare romanore, niebare kwe.

²⁹ Yebtä abko, nitre rükä namani biare Pablo kwata metakäre, yebtä kä jürä namani, kākwe kä mikaninkä jökrä Pablobtä. Erere arato, Pablo abko romano gani rükä dānkienkwe angwane, Pablo mākäninte kwetre kadenanbti, yebtä abko kä jürä namani kri btātre, ñobtä ñan angwane ni romano ngämi kwen ngite, känenkri ñan mākādrete jire chi aisete.

Pablo jänikani Sanedrin ngwärekre

³⁰ Jändrinane angwane, drebtä nitre israelita nämāne Pablo kite ngise abko nitre rükä dānkien kri tö namani gai metre, kākwe kadena tikaninte Pablobtä, bti nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dānkien ye ie ja ükākromna jökrä kwe amne, ni mda mda nämāne sribire Sanedrinbe, ie ja ükākromna jökrä kwe. Bti Pablo nämāne kä teri

diamna ju bäre kwe, bti mikani ni jökrä ngwärecri mda kwe.

23

¹ Angwane Pablokwe Sanedrin mikani ñäräre kwekbe ja käne, käkwe niebare krörö ietre:

Ja mräkätre, ti nämane nüne kena, erere tita nüne abti kä nuke mtare amne ja ruen ngite ñakare Ngöbö ngwärecri tie, niebare kwe.

² Angwane nitre nämane känime Pablo bäre temen, ye ie Ananíakwe Pablo metamna kada mkäte ta. Ananías ne abko, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien abko käkwe Pablo metamna, ³ akwa Pablo käkwe ñäkäbare tare mda ie:

¡Mata ja bä mike kuin! Ngöbökwé ti ngie mikadi ma rüere. Mata tākānintbe yete, ye tö kukwe ükaite tibe Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye yebti bä amarebti, ¡ye ñobtä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye abko rüere ma tö nibi ti mete yere! niebare kwe Ananíaye.

⁴ Abtä nitre nämane yete ye käkwe niebare Pabloye:

¿Ñobtä ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien, ie mata ñäke kore yere? niebare kwetre Pabloye.

⁵ Angwane Pablokwe niebare mda:

Ja mräkä, ni noko abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien abko gare ñakare tie, aisete tikwe ñäri kore ie, ñobtä ñan angwane tärä Ngöbökwé kätä niere krörö: Ni gobranka juta makwebti, rüere makwe ñan ñäkädre blo, nieta Ngöbö Kukweibtä, niebare Pablokwe.

⁶ Yebti nitre nämane sribire Sanedrinbe abko ruäre saduseo amne ruäre abko bariseo, ye gani Pablokwe. Angwane Pablokwe ñäkäbare jume ja dibti, käkwe niebare:

Ja mräkä, ti abra bariseo. Ti mräkä abko bariseo jökrä akwa, ni krütani rükadreta nire abko tita mike era jae, ye mdenbtä abko ti mikata ngite mtare, niebare Pablokwe.

⁷ Pablokwe ñäkäbare kore, yebtä abko nitre bariseo amne nitre saduseo nikani ja kwete kwärikwäri. Abtä nitre nämane gätäbtä, ye käkwe ja ñäkänintbe jene jene mda, ⁸ ñobtä ñan angwane ni krütani ñan rükadreta nire abko nitre saduseo kätä niere. Erere arato, angele amne üai ñakare, tätre niere. Akwa nitre bariseo abko kätä kukwe ye mike era jökrä, aisete namani ja kwete jökrä kore. ⁹ Angwane ni jökrä namani ngrente amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre nämane ruäre abko nämane nekete nitre bariseokri abko namani nünaninkä krö käkwe niebare:

Ni neta ja mike ngite ñakare, ñobtä ñan angwane nane ni üai nükani blite ben o angele nükani blite ben kukwe nebtä, niebare nitre bariseokwe.

¹⁰ Akwa ni jökrä namani kä mike nokre krübäte. Yebtä nitre rükä dänkien kri, btä kä jürä namani krübäte, ñobtä ñan angwane nane Pablo dikan-drete oto kiakia jökrä ja ñäte ni jökräkwe, ye abko jürä namani btä. Abtä nitre rükä juani ruäre kwe nebe Pablo tuen, bti Pablo jänikaninta kitadreta ju nitre rükäkwe kanti bobuta.

¹¹ Yebti deo, ni Dänkien Jesu nükani ja mike tuadre Pabloye, käkwe niebare ie:

Pablo, makwe ñan kä jürä ngwian jabtä, ñobtä ñan angwane makwe blitabare tibtä Jerusalén

nete, ye kwrere makwe blitadi tibtä juta Romate sete arato, niebare ni Dänkienkwe ie.

Nitre israelita kākwe kukwe mikanintbe Pablo kāmikakäre

¹²⁻¹³ Abti jändrinane, nitre israelita ni gre ketebu jire kākwe ja tōi mikani gwaire Pablo kāmikakäre, kākwe ja kukwei biani krörö ja rüere Ngöböye: Ni ngämi Pablo kāmike, känenkri nikwe ñan mrödre amne nikwe ñan tomna ñadre, niebare kwetre jae kwärikwäri amne Ngöböye. ¹⁴ Bti nikaninta mda nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kanti amne nitre unbre ji dokwäte kanti, kākwe niebare ietre:

Nun ngämi Pablo kāmike, känenkri nunkwe ñan mrödre jire abko nunkwe ja kukwei biani kore ja rüere Ngöböye. ¹⁵ Ne aise te mun sribikä ütiäte krikri Sanedrinte ye kākwe Pablo kārāta jetbe rükatre dänkien kriye amne, kukwe ño metre abko Pablokwe niedre nete, abkokäre munta kārere nüke ja ngwäre kri, munkwe nie. Akwa Pablo ngämi nüke mun kanti nete, ye känenkri nunkwe kāmikadi, niebare kwetre.

¹⁶ Akwa Pablo kāmika brai namani, ye Pablo nüräkwe gani angwane, Pablo nämāne ngite, ye kanti nikani niere Pabloye. ¹⁷ Blitabare ünān kwe Pablobe, angwane nitre rükā dänkien nämāne yete Pablokwe kārābare, bti niebare kwe ie:

Ni bati ne tō kukwe ütiäte kri niei dänkien kriye, aise te ngwena nebe niara kanti, niebare Pablokwe ie.

¹⁸ Ye erere bkänä, rükatre dänkien nikani Pablo nürā ye ngwena nebe rükatre dänkien kri kanti, kākwe niebare ie:

Ni kädianta Pablo tä ngite ye käkwe ti kārāniri, bti ti juni ma kānti kwe ni bati nebe, ñobtä ñan angwane ni ne abko tö kukwe ütiāte kri niei mae, aise te ti juni kwe nūke ma kānti nete, niebare kwe.

¹⁹ Angwane nitre rükā dānkien kri ye käkwe Pablo nūrā kani küdebt, nikani ngwena jenena temen, käkwe niebare krörö ie:

¿Ma tö nibi dre niei tie? niebare kwe ie.

²⁰ Angwane Pablo nūrā käkwe niebare:

Nitre israelita käkwe ja tōi mikani gwaire Pablo kārākāre mae jetbe nebe nitre sribikā Sanedrinte ye ngwārekri, kukwe era erere ngwiantarikāre ja tāritāri Pabloye, nieta kwetre. ²¹ Akwa makwe ñan niaratre kukwei mika era, ñobtä ñan angwane ni gre ketebu bti bārire mda tādi ja rükaninte jibtā Pablo kraire jite. Niaratre käkwe ñan Pablo kāmikadre angwane, ñan mrödre kwetre amne ñan tomna ñadre kwetre, niebare ja rüere kwetre Ngöböye, aise te makwe dre niedi ye abko niaratre tā biare ngibiare ngābti, niebare Pablo nūrākwe.

²² Angwane rükātre dānkien kri käkwe ni bati ye juaninta, akwa kukwe ye abko ñan niedre jire ni mda mdaye kwe, niebare kwe ie.

Pablo jānikani nebe gobernador Félix kānti

²³ Yebti rükātre dānkien kri käkwe rükā dānkien kārābare nibu, bti niebare kwe ietre:

Nitre rükā kānene siento krobu abko rika gürere amne, rükā ni gre ketamā bti ni jātā abko rika mdābti amne ni siento krobu abko rika buko nga ngwena kisete rikakāre juta Cesareate ñānā okwā krā ökān deo, niebare kwe ietre.

²⁴ Erere arato, rükā dānkien kri käkwe mdā mikamna biare krati nānkrā Pabloye amne Pablo

järikadre kuin nebe gobernador Félix ngwärekri abko niebare dänkien krikwe kore.

²⁵ Angwane tärä tikani krörö kwe gobernador Félikrä:

²⁶ Ñantöre Félix. Ma gobernador ütiäte kri, kräke ti Claudio Lisias käta tärä ne tike. ²⁷ Nitre israelita käkwe ni ne kani ngite angwane, tö namani kämikai, akwa ni ne abko romano tikwe gaba angwane ti janama denkäta nitre israelita kisete rükätre tikwebe. ²⁸ Erere arato, drebtä niara kita nämane ngise abko ti tö rababa gai, kä rikaba ngwena nebe Sanedrin ngwärekri.

²⁹ Angwane kukwe ükaninte nuendre kwetre abko ni ne ñan tä mike täte, abtä tätre kite ngise akwa, ni ne käkwe ja mikani ngite ñakare, aisete kukwe ye dokwäre ni ñan raba niara kämike jire chi. Erere arato, ñan rabadre ngite jire chi kukwe ye dokwäre ruen tie. ³⁰ Akwa mtare nitre israelita tö niara kämikai abko tikwe gani, aisete tita juen jirekäbe nebe ma kanti. Erere arato, nitre niara kitaka ngise abko rikadre nebe ma kanti blitakäre niara rüere mabe, abkokäre tita juen, tikani rükätre dänkien krikwe täräbtä.

³¹ Nitre rükä dänkien kri ye käkwe dre niebare rükätreye, ye erere nuenbare kwetre, kä nikanintre Pablo ngwena deo nebe juta Antípatrite. ³² Yebti jändrinane angwane, kukwe nakaninkä ñakare btätre, aisete rükätre nämane näin gürere, ye nikaninta ja jiebtí nebeta ja kanti amne rükätre nämane näin mdäbti mdäbti aibe nikani janknu Pablobe. ³³ Nikanintre nebe juta Cesareate angwane, tärä biani kwetre gobernadoreye, käkwe Pablo mikani gare ie arato.

34 Abti gobernador kākwe ñākābare ünän jökrä täräbtä, bti niebare kwe Pabloye:

¿Ma kā mdenbo? niebare kwe ie.

Angwane, Ja Ciliciabo, niebare Pablokwe ie.

35 Abtä niarakwe niebare mda Pabloye:

Nitre ma kitaka ngise rükadi nete angwane, bat-ibe tikwe ma kukwei nuadi, niebare kwe ie.

Yebti Pablo mikani ngibiadre kwe ju kri jrei Herodekwete abko nakaninkä kore.

24

Pablokwe blitabare ja dokwäre gobernador Félix ngwärekri

¹ Abti kä nikanina köbörrike ta angwane, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kädian nämāne Ananías nikani nebe Félix kanti amne nitre unbren ji dokwäte nikani ruäre ben. Erere arato, ni iti blitaka ni mdakrä kädian nämāne Tértulo nikani siba nebe gobran Félix kanti Pablo kitakäre ngite gobranye. ² Pablo jänükani niaratre ngwärekri angwane, Tértulo nikani niere krörö gobernador Féliye Pablo rüere:

Ti dänkien bäri ütiäte kri, mata gobrane kuin nete, yebtä ti tö kuin niei mae, ñobtä ñan angwane mtare ni israelita tä nüne jame ma köböire. Erere arato, ma töbtä, aisete mata sribire kuin, abko köböire makwe jändrän keta kabre ükaninte juta nikwete nete. ³ Ne aisete, jändrän ne abko nunta kaen ngäbti käre amne kä jökräbti arato, aisete nun tö kuin niei mae sribi jökräbtä. ⁴ Akwa ti ñan tö kä diainkä dikaro makän, aisete ti bike blite chi mabe amne makwe ti kukwei nua ja moto jämenbti abko ti ribere mae.

⁵ Ni ne abko tä ni jökrä nike krübäte gobran romanobo rüere amne, kä jökräbti temen niarata näin nitre israelita ñäketbe jene jene amne, nitre reketaka ni Nazarebokri abko bti niarata mikani ji dokwäte abko kwanba nunye. ⁶ Mdakäre abko niara tö rababa ju Ngöbökwé dain jändrän kämenbti. Abtä nunkwe kaba ngite, [kukwe ükaninte nuendre nunkwe tä niere, ye kwrere. ⁷ Akwa nitre rükä dänkien kri Lisias käkwe diankabata jötrö amne romone nun kisete, bti Pablo kitaka ngise juamna blite mabe nete.]* ⁸ Akwa mtare nunta kite ngite ma ngwärekwé nete, aisete kukwe ne abko era ya, ñakare ya abko makwe ngwiantari au ie. Abko kore se, niebare Tértulokwe.

⁹ Kukwe niebare Tértulokwe, ye abko nitre israelita nämáne yete käkwe era niebare arato. ¹⁰ Angwane Pablokwe blitadre niebare kisebti ie gobernadorekwé amne Pablokwe niebare krörö:

Kä raire mata mikani kukwe ükatekä juta nebe, aisete kä nibi nuäre tibtä blite jakrä ma ngwärekwé nete. ¹¹ Köbö jätäbti kubube ti rikaba Jerusalén yete Ngöbö käikitakakäre. Ye abko era ya abko makwe ngwiantari au gadre jae. ¹² Ti nämá nete angwane, nitre ti kitaka ngise, ie ti kwanba ja kwete ñakare ni mda mdabe. Erere arato, ti köböite ni kwati ñan käta kä ngwen nokre ju blitakrä Ngöböbete amne, sinagoga kwatirekwatire te amne kä mdabti juta Jerusalénte. ¹³ Ne aisete nitre ne ñan tä ti kite ngise kukwe erabtä amne tätre ni ngökö ngwarbe ti rüere.

¹⁴ Akwa kukwe era erere ti bike niere metre

* **24:7** Kukwe ne ñan tä tikani manuscrito kira bäri kuinkuinbtä.

abko krörö: Ngöbö mikani ütiäte ti mräkä kirakirakwe, Ngöbö ye arabe kräke tita sribire Ji Btinbti mtare. Ye mden abko kukwe ngwarbe nieta kwe-tre. Erere arato, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, ye abko tita mike era jökrä amne nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira käkwe Ngöbö Kukwei tikani kira, ye tita mike era jökrä arato. ¹⁵ Mdakäre abko, ni kuin amne ni käme krütanikrütani abko Ngöbökwé mikadita nire abko, bti nitre noko tä tödeke, ye kwrere bti tita tödeke arato. ¹⁶ Aisete ja rabadre ruen ngite ñakare tie Ngöbö ngwäreki amne ni mda mda ngwäreki, abkokäre käre tita nüne kuin metre.

¹⁷ Akwa kukwe rakakaba krörö tibtä juta Jerusalénte: Kä raire ti nämáne dikekä kä mdabti. Abti ti jatabata Jerusalén ngwian ngwena biankäre nitre israelita bobre bobre kräke amne jändrän biankäre Ngöböye. ¹⁸⁻¹⁹ Kä ye ngwane, kukwe ükaninte nuendre, erere ti nämá nuene, aisete ti rababa dbe Ngöbö ngwäreki. Amne ti nämá ju blitakrä Ngöböbe ye kánti angwane, ni israelita nünanka kä Asiate rükaba ruäre ti kánti, aisete ye näire ni nämá ñakare kwati tibe amne ni nämá kä mike ñakare nokre arato angwane, nitre Asiabo rükaba. Niaratre ye abko käkwe ti kitaba ngite käne, aisete rabadre nüke nete ti kite ngite amne rabadre ti ngite niere ruen tie. ²⁰ Ñakare ne ngwane ti rababa Sanedrin ngwäreki angwane, drebtä tikwe ja mikani ngite, ye nitre nete noko käkwe niedre metre arato mae. Akwa nuenba ñakare kwetre. ²¹ Akwa ti nämá niaratre ngätäite angwane, tikwe ñäkäba jume ja dibti, käkwe nieba krörö:

Ni krütani abko Ngöbökwe mikadita nire abko tita mike era, yebtä munta kukwe ükete tikrä mtare, tikwe nieba kore. Nebtä aibe nitre noko tö ti kitai ngise ruen tie. Abko kore se, niebare Pablokwe Féliye.

²² Gobernador Félix abko, ie Ji Btin gare kuin, aisete Pablokwe ñäkäbare kore, yebtä abko kukwe Pablokwe tuanimetre ükadrete köbö mdabti kwe, käkwe niebare krörö nitre israelitaye:

Nitre rükä dänkien kri Lisias rükadi ti kanti nete, käkwe kukwe ño niedi metre tie angwane, tikwe kukwe munkwe tuadi kanti. Abko kore se, niebare Félikwe ietre.

²³ Abti Félikwe nitre rükä dänkien juani Pablo kiteta ngite kä teri akwa, kä biandre ruäre dikakakrä Pabloye amne Pablo kukwe muko, ie kä biandre nuke basare Pabloye niara die mikakäre, niebare Félikwe.

²⁴ Yebti köbö mdara jire te, Félix jatani merire kwe Drusilabe. Drusila abko meri israelita abko ben Félix jatani, käkwe Pablo karamna angwane, tödekadre ño Kristo Jesubti abko Pablokwe niebare ie, niara käkwe Pablo kukwei nuani. ²⁵ Akwa nünandre ño metre Ngöbö ngwärekre amne, ni ñan rankwadre jötrö jändrän käme jiebtu amne mrä Ngöbö rükadi kritobore ño nibtä abko niebare Pablokwe Féliye. Yebtä abko, Félix nekwetaninkä, käkwe niebare Pabloye:

Nänta jötrö. Kä rabadita ngwarbe tie angwane, tikwe ma kädadita mda, niebare kwe Pabloye.

²⁶ Akwa Pablokwe ngwian biandre ja ütiäre Féliye abko ie Félix tö namani, aisete käre namani nuke Pablo kärere blite jabe. ²⁷ Pablo namani ngite

kä kubu angwane, käre kukwe namani nakenkä kore. Yebti Félix ñan namani gobernador mda, aisete ni iti mda kädian nämane Porcio Festo namani gobernador Félix täte, akwa Félix abko tö namani rabai kuin jabtä nitre israelita krikri be, aisete Pablo tuanimetre ngite kwe.

25

Pablokwe blitabare jakrä Festo ngwäreki

¹ Festo nikani nebe kä Judeate sribikäre gobernador kwrere. Juta Cesareate, ye kanti namani köbömä, bti nikani juta Jerusalénte köbö ngwiantarikäre nitre israelita ji dokwäteye.

² Namani Jerusalén angwane, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne nitre israelita ji dokwäte nikani, käkwe Pablo kitani ngise ie.

³ Ja moto kuinbti Festokwe Pablo juandreta Jerusalén kukwe ükatekäre yete abko ribebare kisere kwetre ie, ñobtä ñan angwane niaratre nämane Pablo kämika braire ji ngrabare, abkokäre namani kärereta ie. ⁴ Akwa Festo abko käkwe niebare ietre:

Pablo rabadi ngite janknu juta Cesareate amne ti ara jire kebera yäketa arato nebeta juta yete.

⁵ Niara käkwe ja mikani ngite krübäte bkänä ne ngwane, mun ji dokwäte dokwäte nete, ye ara jire rikadre tibe nebe sete, niara kitakäre ngise tie sete abko rabadre bäri kuin. Abko kore se, niebare kwe ietre.

⁶ Yebti Festo namani köbö kwä amne köbö jätä näre mda juta Jerusalénte, bti nikaninta juta Cesareate. Jändrinane angwane ja täkrä gobrankrä, bti nämane tākānintbe, käkwe Pablo

ngwiamna nebe ja kanti. ⁷ Erere bkänä, Pablo nikani gwäkäre angwane, nitre israelita nämane Jerusalén, nükanina Festobe, ye käkwe krötabare Pablo ken, käkwe Pablo kitani ngise kukwe kämekäme bätäkä ngwarbe btä. Akwa kukwe era erere kwani ñakare Pablo rüere ietre.

⁸ Angwane Pablo abko käkwe ñäkäbare au jakrä:

Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye nuendre nitre israelitaye, ye rüere ti ja mike ngite ñakare. Erere arato, ju blitakrä Ngöböbe amne emperador romanobo rüere, ti ja mike ngite ñakare arato, niebare Pablokwe Festoye.

⁹ Akwa nitre israelita ñan moto rabadre romon Festokrä, abkokäre tö namani niaratre näkwitai, abkokäre niebare krörö kwe Pabloye:

¿Ma tö rikai nebe Jerusalén, kanti tikwe kukwe ükadite makrä ya? niebare kwe ie.

¹⁰ Pablokwe niebare mda ie:

Ma kukwe ükatekä emperador käfti abko ngwärekre tita nete. Ne kanti makwe kukwe ükadrete tikrä, ñobtä ñan angwane ti ja mike ngite ñakare nitre israelita rüere, ye gare kuin mae.

¹¹ Akwa nane tikwe ja mikani ngite era bkänä, dokwäre ti kämika tö rabadre angwane, tita juto biare krüte. Akwa tikwe ja mikani ngite ñakare nitre israelita rüere ne ngwane, ni mda ñan raba ti bien jire chi kämikadre nitre israelita seye, aisele emperador ara jire käkwe kukwe ükate tikrä, ie ti tö, erere tita ribere mae. Abko kore se, niebare kwe Festoye.

¹² Abtä nitre töbtä töbtä nämane yete niara die mikakäre, ye ie Festokwe kukwe ngwianintari, bti niebare kwe mda Pabloye:

Ma abko romanobo, aisete emperador ara jire kākwe kukwe ükadrete makrä abko mata ribere tie aisete, ma näin niara kanti juta Romate jirekābe, kukwe makwe ye ükatekāre. Abko kore se, niebare Festokwe.

Festokwe ja di kārābare Pablobtä jrei Agripaye

¹³ Yehti köbö nikanina bä raire ta angwane, jrei Agripa nikani ngwai Berenicebe nebe Cesareate köbö ngwiantarikäre Festoye. ¹⁴ Ye kanti namaninta nüne bä raire Festo kanti angwane, Festokwe blitabare kukwe Pablokwebtä jrei Agripabe, kākwe niebare ie:

Ni iti mikaninte ngite Félikwe abko tä ngite nete. ¹⁵ Ti nämä Jerusalén angwane, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne nitre israelita unbre ji dokwäte kākwe ni ye kitaba ngite ti ngwärekre amne müre ketamna kwetre tie. ¹⁶ Abtä tikwe nieba krörö ietre: Ni kitata ngite abko ngämi ja kwete gwärere ni niara kitaka ngitebe, ye känenkre ni ngite ye kämikadre ñakare jire abko tä ükaninte kore nun romanobo ngätäite, tikwe nieba ietre. ¹⁷ Niaratre jatabata tibe nete, ye mdenbtä abko jändrinane tikwe nitre kukwe ükatekā mda mda tibe kārāba jötrö, bti tikwe ni ngite ye ngwiamna nüke ja kanti nete. ¹⁸ Akwa kukwe nuenbare blo kwe, btä mika nämane ngite, ti nämane nütüre, ye kwrere btä nitre niara kitaka ngite kākwe niara mikaba ngite ñakare ti ngwärekre. ¹⁹ Akwa Ngöbö mikadre täte ño, yehtä nämane ja kwete amne ni kädian nämane Jesu abko krütani akwa tä nire abko Pablo namani niere, ye aibehtä mika rababa ngite.

²⁰ Tikwe kukwe ye ükadrete ño ñan rababa nûke gare tie. Abtä Pablo rikadreta jirekâbe Jerusalén, kânti tikwe kukwe ükadrete krâke ya abko tikwe ngwiantariba ie mda. ²¹ Akwa emperador abko kâkwe kukwe ükadrete krâke nieba kwe, aisete tä ngite nete. Abti tikwe juandi nebe emperador kânti, niebare Festokwe Agripaye.

²² Angwane Agripakwe niebare mda Festoye:

Ti tö ni ye kukwe nuai arato, niebare kwe.

Amne Festokwe niebare ie:

Jetbe makwe niara kukwei nuadi, niebare mda kwe ie.

Pablokwe blitabare jrei Agripa ngwärekre

²³ Ye erere bkänä, jändrinane Agripa amne Berenice kâkwe ja ükaninte kuin ja bâ mikakäre ütiäte, bti nitre rükä dänkien krikri amne nitre gobranka gobranka juta Cesareate, ye ben nikanintre gwaire nebe gwi kâ kukwe ükatekrä ye kânti. Angwane Festokwe Pablo ngwiamna nebe ye kânti. ²⁴ Bti niebare kwe ni jökräye:

Jrei Agripa amne mun ütiäte ütiäte tä ja ükaninkrö ketetibe nunbe nete, ni iti tä ngite abko jänüra mun ngwärekre nete tuen munkwe. Nitre israelita Jerusalénbo amne Cesareabo kwati tä nûke ni ne mike ngite ti ngwärekre nete, kâta nebe ngwänenkä krikri be, kâta nebe niara müre ketamna tie. ²⁵ Akwa ni ne ja mike ngite ñakare, aisete müre ketadre ñakare tä nebe tuen tie. Akwa emperador kâkwe kukwe ükadrete krâke abko ribebare kwe tie, aisete tikwe juandi jirekâbe nebe emperador kânti. ²⁶ Akwa kukwe era erere ñakare tikadre tie juandre ti dänkien emperadoreye ni nebtä, aisete ti ki ngwena mun ngwärekre

nete amne jrei Agripa ngwärekri, ne kanti abko jreikwe kukwe ngwentari ie amne dre niedi kwe abtä kukwe kwandi tie tikakäre emperadoreye, ²⁷ ñobtä ñan angwane ni juandre ngite akwa, drebtä rikadre ngite abko niedre ñakare, ye abko ñan tuen dbe tie, niebare Festokwe ni jökräye.

26

¹ Angwane Agripakwe niebare Pabloye:

Mtare ma raba blite jakrä, niebare kwe ie.

Ye btäräbe Pablokwe kise kaninkä käin, käkwe niebare krörö:

² Jrei Agripa, ma ütiäte kri. Ma ye ngwärekri kä nibi nuäre tibtä blitare jakrä, aisete kukwe ño ño btä nitre israelita tätre ti mike ngite, ye abko käi nibi nuäre tibtä niere mae, ³ ñobtä ñan angwane ma ti dänkien ütiäte kri, akwa nitre israelita tätre nüne ño, ye garera kuin mae amne, drebtä tätre ja kwete jabe kwärikwäri, ye garera kuin mae arato, aisete makwe ti kukwei nua jäme abko ti bike ribere mae.

⁴ Ti nämane bati abti kä nuke mtare, tikwe nünabare ño ja käite amne Jerusalénte, ye abko gare kuin jökrä ietre. ⁵ Erere arato, kä raire ti gare ietre, aisete ti ne abko bariseo kena, ye gare kuin nitre israelitaye. Ye erere niaratre raba niere metre tibtä, ñobtä ñan angwane nitre bariseo abko bäri tä Ngöbö Kukwei mike täte era metre jökrä abko erere ti nämane mike täte arato. ⁶ Kukwe mikata ütiäte nitre bariseokwe, ye tita mike ütiäte jae, abtä nitre israelita tä ti mike ngite mtare abko krörö: Ngöbökwé ni krütani mikadita nire abko kukwe niebare metre kwe ni mräkä kirakiraye, yebti tita tödeke arato nitre bariseo jökrä kwrere,

abtä ti mikata ngite. ⁷ Mdakäre abko, Ngöbökwe jändrän köböi mikani kira ni mräkä israelita juta keta jätäbti ketebuye, ye mden ngibiata ngäbti kisere kwetre, käta sribi nuene Ngöbökrä amne Ngöbö käikitekä kore köbö kwatirekwatire dibire rare, ye arabehti tita tödeke arato, abtä nitre israelita käta ti mike ngite mtare ma ngwärekre jrei Agripa. ⁸ ¿Se ñobtä abko ni krütani mikadreta nire Ngöbökwe abko mun ñan tä mike era se?

⁹ Käne ti ne ara jire käkwe kukwe nuendre bätäkä ngwarbe Jesu Nazarebo rüere, ti nämane nütüre. ¹⁰ Ye erere tikwe nuenbare Jerusalén. Nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre nämane ja di bien tie abko käbti tikwe nitre tödekaka Jesubti kitani ngite kwati kä teri. Erere arato, nitre tödekaka Jesubti kāmika nämane ti okwäbti angwane, nämane nükehti tie arato. ¹¹ Mdakäre abko, nitre tödekaka Jesubti käkwe ñäkädre blo Jesu rüere, abkokäre ti nämane mike ja tare nike krübäte. Ne abko sinagoga kwatirekwatire te ti nämane nuene kore angwane, ti moto nämane nebe romon krübäte kräke, aiseti ti nämane niken mobe juta mda mdate ni menteni ngätäite nitre tödekaka Jesubti ye jiehti.

¹² Ye erere, bati ti rikaba juta Damascote angwane, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre käkwe ja di bianba tie abko käbti ti rikaba. ¹³ Akwa ti rikaba ji ngrabare angwane, kukwe rakakaba tibtä abko ti bike niere mae jrei abko krörö: Ti nämä dikekä ji ngrabare juta Damasco kukwäre angwane, ñänä ruäre käin angwane, batibe kä trä gitiaba dirare kä käinbti se kwrere. Kä trä ye abko rababa bäri dirare ñänä träkrä

abko rikaba mate jökrä nun bäre temen ti kukwe muko tikwebe. ¹⁴ Angwane nun rikaba ngitiekä jökrä temen. Ye btäräbe ni kukwei jaraba krörö hebreore tie: ¿Saulo, ñobtä mata näin kisere ti jiebti ti mikakäre ja tare nike kore yere? ¿Ye ñobtä mata kukwe nuene käme ja rüere au? abko ni kukwei jaraba kore tie.

¹⁵ Angwane tikwe nieba: ¿Ma abko nire ti Dänkien? tikwe nieba. Angwane ti Dänkien käkwe nieba krörö mda tie: Ti abko Jesu ara. Ti ne mden jiebti mata näin kisere mikakäre ja tare nike ye. ¹⁶ Akwa näinta krö, tita ja mike tuare mae, ma mikakäre sribire jakrä amne blitakäre jakrä. Ne aisete makwe dre turi mtare tibtä amne makwe dre tuadi mda tibtä, yebtä makwe bli-tadi tikrä. ¹⁷ Angwane nitre israelita btä nitre ñakare israelitare, ngätäite ti bike ma juen akwa, tikwe ma ngibiadi niaratre ngäniene. ¹⁸ Nitre israelitare amne nitre ñakare israelitare, kanti ti bike ma juen abko makwe kä trä tikadrekä okwäte kukwe kuin Ngöbökwebtä. Niaratre rabadre dikekä ñakare mda kä iko diablukwete akwa, rabadre dikekä Ngöbö trä ngwente, ñan nünandre mda kwetre Satana ngoto täni akwa, rabadre nüne Ngöböbe amne tödekadre tibti kwetre abko köböire Ngöbökwe niaratre ngite diandrekä jökrä btä amne, ni deme Ngöbökwe abko ben rabadre nüne ketetibe, abkokäre tita ma juen kanti, nieba ti Dänkien Jesukwe tie.

¹⁹ Ne aisete jrei Agripa, kukwe kä käinbti jataba köböire kwrere tie, ye tikwe ñan kitaba temen akwa, tikwe mikaba täte. ²⁰ Ye mden kisete, nitre israelita amne ni ñakare israelitare käkwe kukwe

käme kitadre temen, bti Ngöbö kadre ngäbti kwe-tre abko ti rikaba niere ietre. Erere arato, Ngöbö kani ngäbti kwetre abko bä mikadre sribi kuin nuenbti kwetre, ti rikaba niere ietre. Kukwe ne abko ti rikaba niere käne juta Damascote abti Jerusalénte. Yebti ti rikaba niere kä ketareketare te kä ngrabare Judeate. ²¹ Ye mdenbtä abko, nitre israelita käkwe ti kaba ngite ju blitakrä Ngöböbe ye kanti, bti tö rababa ti kämikai. ²² Akwa käre Ngöböta ti die mike abti kä nüke mtare, aise te ti tä nūnaninkä dite mtare. Ne aise te ni bobre bobre amne ni ütiäte krikri, ie tita Ngöbö kukwei mike gare jökrä. Akwa kukwe rakadrekä ño niebare nitre Ngöbö kukwei niekä kirakirakwe amne Moisékwe, ye aibe tita niere, aise te tita kukwe bä jene dirire ñakare. ²³ Ni Dianinkä Ngöböke abko krütadre akwa, rükadreta nire käne ni jökrä kä nebtä ngätäite amne, niara arabe käkwe blitadi ni diantaribtä ni mräkä israelitaye amne nitre ñakare israelitareye, kukwe ne mden abko ti nämane dirire. Abko kore se, niebare Pablokwe.

²⁴ Pablokwe ñäkäbare kore ni krütani nūkanina nire btä angwane, ye namani tuen jene jene Festoye. Abtä niarakwe ngratebare kri, käkwe niebare:

Pablo, makwe ja töitikani kabre krübäte abko kisete kä jäme ma dokwäbti ñan ñan, niebare kwe ie.

²⁵ Abtä Pablokwe niebare mda Festoye:

Festo, ma abra ni ütiäte kri, käta kä jäme ti dokwäbti niere tie, akwa ye kwrere ñakare, ñobtä ñan angwane kä ruen kuin tibti. Kukwe era erere tita niere metre amne ²⁶ kukwe nieta tikwe ne gare kuin jökrä jrei Agripa seye. Ye mdenbtä

abko tita blite niara ngwärekre, ñobtä ñan angwane kukwe ne abko ñan nakaninkä kaike kä kaibete, akwa nakaninkä ni jökrä ngwärekre, aiseke gare jökrä ie, ye abko gare kuin tie. ²⁷ Ne aiseke ni Ngöbö kukwei niekä niekä käkwe kukwe niebare, ye era makrä ti dänkien Agripa ruen tie. Mata mike era ruen tie, niebare Pablokwe Agripaye.

²⁸ Abtä Agripakwe niebare mda Pabloye:

Jötrö ngwarbe ma tö nibira ti töi kwitai tödeke Jesubti ñan ñan, niebare kwe ie.

²⁹ Angwane Pablokwe niebareta Agripaye:

Jötrö ngwarbe ya, raire ya, Ngöbö diebti ñan ma ti dänkien aibe rabadre tödeke Jesubti, akwa ni jökrä tä ti kukwei nuen nete noko rabadre tödeke siba Jesubti ti kwrere näre. Akwa ñan rabadre mäkäninte kadenanbti ti kwrere abko rabadre bäri kuin, niebare kwe.

³⁰ Angwane jrei Agripa btä gobernador Festo nükani krö Berenicebe amne ni mda mda nämane bentre yete yebe, ³¹ nikani mento kä bäre, kä nikani blite krörö jabe kwärikwäri:

Ni ne ja mike ngite ñakare, se drebtä kämikadre. Erere arato, kukwe nuenbare ñakare blo, abtä tädre ngite kä teri nete, namani niere jae kwärikwäri.

³² Angwane Agripakwe niebare Festoye:

Ni ne käkwe ñan kukwe ükatemna au jakrä emperadoreye akräke niara tikadrete. Akwa niara ara jire käkwe kukwe ükatemna kore, aiseke ni ñan raba tikete, niebare kwe ie.

27

Festokwe Pablo juani rute juta Roma

¹ Yebti köbö kitani nun juankrä Italia, ye rükaba angwane, Pablo btä ni mda mda nämä ngite arato abko mikaba gare ni ngite ngibiabtikä dänkien kädian nämäne Julio yeye. Julio abko nämäne sribire batallon kädian nämäne Batallon Augusta yebe. ² Nun juanba Italia kukwäre angwane, ru juta Adramitiobo nämä krati mren köräbti abko jataba niken provincia Asiate mren köräbti abko te nun rankwaba. Angwane abko, Aristarco nünanka juta Tesalónicate, kä Macedoniate ye nämä näin siba nunbe abko ben nun rikaba.

³ Yebti jändrinane angwane, nun rikaba nebe juta Sidónte. Ye kánti Juliokwe jändrän kuin nu-enba Pablokrä, kākwe Pablo tuametreba basare kukwe muko tōdekaka Jesubtiye amne niaratre kākwe Pablo kadre ngäbti ja juete abkokäre. ⁴ Abti nun nämä Sidón, kánti nun rikaba ta angwane, nun rikaba rute akwa, müre rababa mate ribi nun ngäbti, abtä kä butu Chiprete btä kwäräkrita nun rikaba müre ngäniene. ⁵ Angwane nun rikaba mren köräbti niken Cilicia bäre temen amne Panfilia bäre temen, bti nun rikaba nebe juta Mirate, kä Liciate. ⁶ Ye kánti nitre rükä dänkien, ie ru Alejandríabo kwanba krati. Ru ye abko jataba niken Italia abko te nun juanba mda kwe, nun rikadre janknu mentokwäre abkokäre. ⁷ Ye erere nun rikaba angwane, nun rikaba bätäreka, aisete nun rababa raire mrenbti amne nämä tare krübäte nänkrä müre ngäbti. Abti nun rikaba mate juta Gnido ngware ta. Kä ye ngwane abko müre nämä mate nun ngäbti, aisete nun rikaba niken kä Salmón, Cretate ngware ta angwane nun rikaba bä känime menteninta temen niken

kä butu Cretate bäre temen. ⁸ Amne nun rikaba janknu, akwa nunkwe dikakaba tare krübäte mren köräbäre mötarita temen. Abti kä mren köräbti kädian nämane Nö Körä Kuin Rukrä, kanti nun rikaba nebe, kanime juta Lasea ken.

⁹ Ye ngwane nun jataba bäri bätäre amne, kä ja bäinkrä Ngöbökrä nitre israelitakwe sö septiem-brebtä rikabara ta amne kä ñüre jatabara nüketa kanime, aiseite kä namani krübäte rikakäre rute mrenbti. Abtä Pablokwe nieba krörö nitre ru bkänkäye amne nitre ru ngwiankaye:

¹⁰ Ja mräkä, kä nena krübäte nänkra mrenbti, aiseite nane ru amne tribe rika ngwarbe munkän amne nane ni müre reketadre mrente arato nibi tuen tie, aiseite ni ñan rikadre janknu mentokwäre näre, niebare Pablokwe.

¹¹ Akwa nitre rükä dänkien käkwe ru bkänkä kukwei mikani bäri era amne ru ngwianka kukwei mikani bäri era kwe arato, aiseite Pablo kukwei mikaba ütiäte ñakare kwe. ¹² Akwa kä ñüre näire ñö köräte kä ye kanti abko ñakare kuin rabakäre, aiseite ni jökrä tö namani rikai ta nebe mren köräbti juta Fenicete. Fenice ne abko ni nämane nebe mren köräbti Cretate amne, nämane nebe tuen ngwitäräkri amne mötarikri arato, kanti kä ñüre angwane, müre mate ribi ñakare, aiseite nun rikaba nebe yete.

Kä nämane krübäte mrenbti

¹³ Yebti müre mötarikri rababa mate bä räre angwane, nun rikadre janknu mentokwäre nitre ru ngwianka rababa nütüre, aiseite rikaba ru ngwena bä kanime mren köräbäre niken kä butu Cretate kántita temen. ¹⁴ Nun rikaba, yebti bä jötrö angwane, batibe müre kä driri kädian nämane

Euroclidón jataba mate ribi krübäte rubtä, ¹⁵ ye kä rikaba ru mniente ngwarbe kwäräkwärä nunbe se kwrere angwane, ru rababa neketebtä ñakare mentokwäre müre ngäbti nunye, aisete nunkwe ja tuametreba ngwiandre rube ngöi müre yeye. ¹⁶ Müre rikaba nun ngwena kore rube angwane, kä butu chi kädian nämane Claudia, ye ngüre bäre temen nun rikaba angwane, müre rababa mate bä räre yete, akwa ja tare nikare kwärä nunkwe ru chi nämane mäkäninte krati ru kribtä, ye nitre ru ngwianka dianbata kwe ru krite. ¹⁷ Ru kiakia dianbarata käin kwe, bti ru kri abko ñan juandre ngwarbe ñökwe amne mürekwe, abkokäre mäkäteba jökrä bäre ta köbti. Nebti, üman kabre jabti kädian nämane Sirte abko te nane ru rabadrekä abko käi rababa tare okwätetre, aisete nitre ru ngwianka käkwe dänkwän kwata kri ru mikakrä niken bätärekä amne metre ta ye kitaba timon mrente bti ru tuametreba ngwiandre müre aibeye kwetre. ¹⁸ Yehti jändrinane angwane, müre nämä mate ribi krübäte, aisete tribe nämä rute, ye kita rikaba ruäre timon mrente kwetre. ¹⁹ Yehti mukirare angwane, jändrän mda mda ru ngwiankrä nämä rute, ye nitre ru ngwianka käkwe kitaba jökrä mrente ja kise jenbti au, ru ñan rikadre nguse abkokäre. ²⁰ Yehti köbö raire te nunkwe ñänä tuaba ñakare amne muke jataba ñakare nunye arato amne müre rababa mate ribi nunbtä janknu se kwrere, aisete nun krütadre jökrä rababa ruen nunye, aisete nunkwe ñan nünandre mda, nun rababa nütüre.

²¹ Nun nämä ja tare nike kore, ye ngwane abko kä raire nunkwe mröba ñakare. Abtä batibe Pablo

rababa nūnaninkä ni jökrä ngwärekre, kākwe nieba krörö:

Ja mräkä, ti tö kukwe niei munye abko krörö: Munkwe ti kukwei mikadre täte angwane, mun rabadre janknu Cretate, akräke jändrän nikwe se rikadre ngwarbe ñakare nikän amne, ni riadrete ñakare arato. ²² Akwa mtare ja die mike munkwe, ñobtä ñan angwane ru ne rikadi ngwarbe jökrä akwa, ni ñan krütai jire iti abko ti tö nibi niei munye. ²³ Ye gare tie, ñobtä ñan angwane Ngöbö ti bkänkä, kräke tita sribire, Ngöbö ye ara kākwe angele kwe juni iti nūke ti kánti deo, ²⁴ kākwe nini krörö tie: Pablo, makwe ñan kä jürä ngwian jabtä, ñobtä ñan angwane ma rabadi emperador ngwärekre juta Romate kukwe makwe ükatekäre, aisete ma köböire ni jökrä tä rute mabe, ye Ngöbökwé ngibiadibti, aisete ñan krütadre jire iti, nini angelekwe tie. ²⁵ Ne mden kisete ja mräkä, angelekwe kukwe nini tie, ye erere Ngöbökwé ngwiandi bare ja täritäri, abkobti tita tödeke. ²⁶ Akwa ru ne abko näin ngwarbe kä butubti. Ye kánti ni näin jökrä timon, kánti ni rabai, nieba Pablokwe nunye.

Ru nikani ngwarbe kä butubti

²⁷ Bati deo kä rikabara bämän krobu ta angwane, ru ngwian nämä mürekwe nekwäre, sekwäre janknu mren Adriático kánti angwane, batibe kä ruäre deo nun rababa bä ja ken kä jateye, rababa ruen nitre ru ngwiankaye. ²⁸ Angwane mren namani nuäi nguse abko ñäkäba kwetre amne, mren ye abko nämä mente nguse, aisete rababa ngwra gre jire. Abtä rikaba bä mente mda se kwrere angwane mren ñäkäbata bobuta

angwane, mren rababa ngwra jätäbti ngwrarike nguse. ²⁹ Angwane nane ru matadre jäkwatate abko jürä rababa nitre ru ngwiankabtä, käkwe jä kitaba kobkä jire mrente ru körekri ru ketabtäkäre. Yebti kä rabadre tuen ietre amne kä rabadre ngwen jötrö abko rababa ribere Ngöböye. ³⁰ Akwa ye ngwane abko nitre ru ngwianka tö rababa gitiai ru chi yete, akwa jatanintre jä ükete ru känenkri abko rababa bä mike, akwa tö rababa gitiai kore rute mentokwäre. ³¹ Akwa Pablo käkwe gaba angwane, nieba krörö kwe nitre rükä dänkienye amne nitre rükäye:

Nitre ru ngwianka noko ñan rabadre rute nete, ne ngwane mun ñan rabadita jate akwa mun krütadi jökrä, niebare Pablokwe.

³² Abtä ru chi nämane mäkäninte krati giti-akrä jae nitre ru ngwiankakwe, yebtä nitre rükä käkwe kö tikaninkä angwane, ru kiakia ye nikani mrenbti.

³³ Yebti kä jatanina ngwen ja ken dekä angwane, ni jökrä käkwe mrödre niebare Pablokwe ietre, käkwe niebare krörö mda:

Bämän krobura jire, dre rakadikä nibtä abko munta ngibiare jirekäbe abtä bäsi munta mröre ñakare, ³⁴ aisete mtare munkwe mrödre abko ti tö nibi ribei munye, ñobtä ñan angwane nita nete ne ñan rabadre bren jire chi iti, aisete mun tö tä nünanbtä ne ngwane, munkwe mrö kweta ja dikrä ye abko rabadre bäri kuin, niebare kwe. ³⁵ Niarakwe ñäkäbare kore, ye btäräbe ban diani kwati kisete kwe, bti kuin nieba kwe btä Ngöböye ni jökrä okwäbti, bti rikaba kwete mda. ³⁶ Yebti ni jökrä, moto rababa jäme amne mröba jökrä kwetre

arato. ³⁷ Ru te nun nāma nāin, ye abko te ni nāma sientu krobu bti gre ketamā bti ni jätäbti ni ti (276) jökrä kākwe mröba. ³⁸ Nunkwe mröba ünän jökrä kore, bti ru rabadre bāri juto, abkokäre trigo nāma rute, ye kitaba jökrä timon mrente.

³⁹ Yehti kä rababara ngwen dekä angwane, kä jate jataba nunye akwa, nun nāma mdente ñan rababa nūke gare nitre ru ngwiankaye. Akwa mren niken ñö köräbti rababa tuen kuin mren köräbti jate, ye kukwäre rikaba ru ye ngwena mda, ⁴⁰ kākwe kö jäbtä ye tikakaba, bti jä kobkä mikateba kwetre mrente amne, ru kökwitatekrä abko jue tikaba kwetre, bti vela abko kakabata käin mürete kwetre ru känenkri, angwane ru rikaba mate ja ken mren köräbti. ⁴¹ Ru rikabara mate ja ken mren köräbti se kwrere angwane, üman nāma kabre jabti ye te ru ison rikaba ne nguse, kanti rabakaba ümante. Ru ison känenkri rabakaba dime ümante, aisete rababa juen ngitiekä ñakare mda. Angwane ru körekri abko btä mren rababa nūke mate dite krübäte, ye abko rikaba ru dikente kiakia jökrä.

⁴² Angwane nane nitre ngite rikadre jübenkä mrenbti amne gitiadre abko jürä rababa nitre rükäbtä, aisete tö rababa nitre ngite kämikai jökrä yete. ⁴³ Akwa nitre rükä dänkien tö rababa Pablo ngibiai, aisete nitre rükä ñan tuametreba kwe nitre ngite kämike, kākwe nieba:

Nireye jübaka gare abko rankwa jökrä mrente, bti rika jübenkä nebe käne jate. ⁴⁴ Amne ni mda mda abko rikadre kri otobti amne ru oto kiakiabti köre, nieba kwe.

Ye erere nun rikaba angwane, nun rababa kuin jökrä jate.

28

Dre nakaninkä Pablobtä kä butu kädianta Mal-tate

¹ Nun rababara kuin jökrä jate kore angwane, kä butu kanti nun rababa ye abko kädian nämane Malta, nieba nitre nünanka yete kwe nunye.

² Angwane nitre nünanka kä butubti yete abko käkwe nun kaba ngäbti bäri kuin jökrä. Nü rababa näkäen temen, aisete kä rababa tibo krübäte nunbtä, yebtä nitre nünanka yete ye käkwe ñukwä bukateba kri, bti nun kārāba kwetre ñukwä trāse siba. ³ Ye ngwane abko Pablokwe ngi nōta nōta ükākroba ruāre, nämā kite ñukwāte angwane, bat-ibe tbi nämā krite yete abko gitiaba ñukwä käi ngāniene, rikaba kākwe Pablo kwetaba kisebtä amne ribraba jökrä Pablo kisebtä se kwrere.

⁴ Tbikwe Pablo kwetaba kore nitre nünanka yete ye okwäbti angwane, rababa niere jae kwärikwäri:

Ni ne ni kāmikaka bkänä, aisete nane müre neke ñakare mrente, akwa ngöbötire ara jire btä ñan kwäräbedre kwe mda, rababa niere Pablobtä.

⁵ Akwa Pablo abko käkwe tbi ngrükateba ja kisebtä, bti kitaba ñukwāte kwe amne niara namani bren ñakare köbti. ⁶ Akwa Pablo kise rikadi nūen ñongwane amne ñongwane näin ngi-tiekä ngwākāre temen abko ni jökrä rababa ngibiare. Akwa kä rikaba raire ta angwane Pablo nämā jäme, rababa bren ñakare. Yebtä abko, ni jökrä töi rikwitabata bä jene amne, Pablo abko ni ngöböre rababatre niere.

⁷ Kä ye kánti abko, ni ütiäte kri kä butubti yete kädian nämane Publio abko nämane kä bkäne känime yete, kánti nun nämä. Publio ne abko kä butu Malta ye gobranka nitre romanobokrä. Niara abko käkwe nun kaba ngäbti kuin amne nun bukaba köbömä jire kwe. ⁸ Ye ngwane abko Publio rün bren drangwan kisete amne grie kisete, abtä nämä jänbti temen abko Pablo rikaba basare kánti, käkwe blitaba Ngöböbe kräke, kise mikare kwärä bti amne rababata quinta Ngöbö diebti. ⁹ Publio rün rababata quinta kore angwane, ni mda mda bren bren nünanka kä butubti yete, ye rükaba kwati amne Pablokwe mikabata quinta jökrä Ngöbö diebti. ¹⁰ Yebtä niaratrekwe nun mikani ütiäte kri jae bätäkä ngwarbe, abti nun jataba niken ta kä rikaba rute angwane, jändrän mda mda bianba kabre nunye ngwiandre jabtä.

Pablo nükani juta Romate

¹¹ Nun rababa kä butubti, ye kánti nun rababa sö krämä angwane, ru Alejandriabo nämä yete kä ñüre mike niken ta abko jataba niken ta Italia kukwäre abko te nun rikaba. Ru ye abko btä ngöbötire kädian nämane Cástor amne Pólux bä nämane mikani känenkri abko te nun rikaba. ¹² Ru te nun rikaba, ye rikaba nun ngwena nebe mren köräbti juta Siracusate kä butu Siciliate. Ye kánti nun rababa köbömä. ¹³ Yebti nun rikaba ta angwane, nun rikaba nebe mren köräbti juta Regiote, Italia. Abti jändrinane angwane, müre rababa mate mötarikri. Yebti mukirare angwane, nun rikaba nebe mren köräbti mda juta Puteolite. ¹⁴⁻¹⁵ Ye kánti ja mräkätire tödekaka Jesubti nämä ruäre, käkwe nun ketateba nünentbe bämän krati

jabe. Ye erere nun rababa bämän krati kánti. Abti nun rikaba gürere ta juta Roma kukwäre. Angwane abko, juta Romate yete nun rabadre, niebare ja mräkätreye, aisete nun ngämi nebe juta Romate, känenkri nikani nun ngäbti nebe kä kädian nämane Foro Apiote amne kä kädian nämane Ju Komä jadükakrä ni basakaye. Ye kánti nikani nun ngäbti, aisete ja mräkätre ye nämä nun ngibiare ngäbti, btä Pablo okwä rababa angwane, kuin niebare kwe btätre Ngöböye amne ja rababa ru-enta dite ie niaratre tuare. Abti nun rikaba gürere ta angwane, nun rababa juta Romate. ¹⁶ Nun rababa juta Romate angwane, Pablo kitani ngite ñakare kä teri, akwa tuanimetre nüne kaibe ju mdate, akwa ni rükä mikaba iti niara ngibiabtikä.

¹⁷ Pablo rababa juta Romate, bti kä rikaba köbömä ta angwane, Pablokwe nitre israelita ütiäte ütiäte nünanka Roma yete kărämna gätäbtä jae. Ye erere rükaba jökrä amne Pablokwe nieba krörö ietre:

Ja mräkä, ti tö kukwei niei munye abko krörö: Ti kukwe nuene ñakare blo ja mräkätre israelita rüere. Erere arato, kukwe ükaninte ño ni mräkä kirakirakwe, ye rüere ti ja mike ngite ñakare. Akwa nitre israelita kākwe ti kitaba ngite nitre romanobo kisete Jerusalén sete. ¹⁸ Ti kitaba ngite angwane, nitre romanobo kākwe kukwe ngwiantariba ünän jökrä tie, abti tö rababa ti tikaiteta, ñobtä ñan angwane ti ja mike ngite ñakare abtä ti kāmikadre kwetre, ye abko gaba kwetre, abtä tö rababa ti tikaiteta. ¹⁹ Akwa nitre israelita ji dokwäte, ie kukwe ye ñan rükabtiba. Abtä emperador kākwe kukwe ükadrete jirekābe tikrä abko tikwe ribeba

mda. Kukwe ñakare tikwe ni mräkätre ti käite rüere akwa, tikwe kukwe ribeba kore jakrä. ²⁰ Ne mdenbtä abko, tikwe mun kärämna gätäbtä jae blitakäre kukwe nebtä munbe, ñobtä ñan angwane kukwe bti nitre israelita tä tödeke, arabebti tita tödeke arato, ye mdenbtä tita ngite mäkäninte kadenanbti nete. Abko kore se, niebare Pablokwe ietre.

²¹ Abtä nitre israelita ütiäte ütiäte ye käkwe niebare mda ie:

Nitre israelita nünanka Judeate abko tärä juen ñakare ma rüere nunye. Erere arato, ja mräkätre Judeabo tä nuke ruäre nete käta blite ñakare blo ma rüere nunbe. ²² Akwa ma abko tä töbike ño abko nun tö nibi kukwe nuai, ñobtä ñan angwane kukwe btin dirita mda, ye rüere abko ni kä jökräbti tä ñäke blo, aisete makwe blitadre btä, ie nun tö, niebare kwetre Pabloye.

²³ Abtä gätä köböi kitani kwetre mda. Ye erere gätä köböi nükani angwane Pablo nämane nüne, ye kanti ni nükani ja ükaninkrö kwati. Angwane Ngöböta gobrane ño ni ngätäite abkobtä Pablokwe blitabare bentre köböiti kä de. Moisés käkwe dre niebare Jesubtä amne nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira käkwe dre tikani Jesubtä, ye abko rabadre era nitre israelitakrä, abkokäre Pablo namani kädriere bentre. ²⁴ Pablo namani blite kore ye abko ni ruäre kräke namani era amne ni ruäre abko käkwe ñan mikani era. ²⁵ Angwane niaratre ñan töi namani nebe ja näre angwane, namani nikenta angwane, Pablokwe niebare mda ietre:

Mun kore, ye mden kisete Ngöbö Üai Deme köböire ni Ngöbö kukwei niekä Isaías käkwe niebare krörö mun mräkä kirakiraye munbtä:

²⁶ Nän niere krörö nitre israelita neye:

Munkwe ti kukwei nuadi blite bāri, akwa tita dre niere ñan rükadi gare munye.

Erere arato, tita sribi nuene mun okwäbti, ye abko munkwe tuadi bāri, akwa drekäre tita sribi ye nuene abko ñan jatadre munye,

²⁷ ñobtä ñan angwane juta ne kākwe ja dokwä mikani ribi ti kukwei kräke, aisete ñan tö namani ti kukwei nuai, kākwe ja olo gu dikani ti kukwei ngäniene amne, sribi tikwe ñan jatadre ietre, abkokäre ja okwä jue mikani kwetre.

Mdakäre abko, ti kukwei ñan rükadre gare ietre amne tikwe ñan diandretari, abkokäre nuenbare kore kwetre,

Isaías

6.9-10

abko tikani kore Isaíakwe munbtä.

²⁸ Ne aisete mtare mentokwäre Ngöböta juto biare nitre ñakare israelitare dentari amne, niaratre abko kākwe Ngöbö kukwei nuadi, kākwe kadi ngäbti, ye abko rabara gare munye, niebare Pablokwe ietre.

²⁹ [Pablokwe ñäkäbare kore, yebtä abko nitre israelita namani nikenta akwa, namanintre ja kwete krübäte kwärikwäri kukwe yebtä.]* ³⁰ Abti ju ütiä bian nämane Pablokwe nünankrä jae juta Romate, ye kánti Pablokwe nünabare ngite ju yete kä kubu täte amne, nire nire nämane nūke basare ie, ye niara nämane kaen ngäbti ja kánti ju yete.

³¹ Angwane Ngöbö nämane gobrane ño ni kwekwe ngätäite, yebtä Pablo namani dirire jame. Erere arato, Pablo namani blite ni Dänkien Jesukristobtä

* **28:29** Kukwe corcheta ngätäite ñan tä tikani manuscrito bāri kuinkuinbtä.

amne niara kada keta namani ñakare blitabtä Jesukristobtä. Ne abko nakaninkä kore. Ne ngörä.

clx

Kukwe kuin ngöbökwé
New Testament in Ngäbere (PM:gym:Ngäbere)

copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ngäbere

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ngäbere [gym], Panama

Copyright Information

© 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Ngäbere

© 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
dc5ef235-14f7-5b3f-997a-59dae7b091fe